

POLEMIA

Jan Erola

Uusien ideoiden Suomi

Uusien ideoiden Suomi

Jan Erola

Uusien ideoiden Suomi

KAKS – KUNNALLISALAN KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

UUSIEN IDEOIDEN SUOMI

Kieliasun tarkistus:

Sirpa Ovaskainen

Kunnallisalan kehittämissäätiön

Polemia-sarjan julkaisu nro 113

© Pole-Kuntatieto Oy ja kirjoittajat

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2019

ISBN 978-952-349-033-8 (nid)

ISBN 978-952-349-034-5 (pdf)

ISSN 1235-6964

Sisällys

ESIPUHE	9
JOHDANTO	11
EROTTAUDU JA KOPIOI, SUOMI!	15
Törmäytä eri alojen osaajia	16
Arvoketjusta arvoverkkoon	18
Matkailua erikoisryhmille	19
Venäjän-Karjalasta Suomen Shenzhen	23
Operaatio Luotsikala	25
ETELÄ-KARJALA	26
Venäjänkaupan keskus LUT:lle	27
Rohkeasti leijonapitäjäksi	28
ETELÄ-POHJANMAA	30
Viinaa ja juustoja -kiertoreissuja	31
Pohjalaista koirannappulaa	32
ETELÄ-SAVO	34
Maailman merkkirakennuspuisto	36
Puurakentamisen mekka	36
Lisää puolustus- ja turvateollisuutta	37
Suomalais-venäläiset kesäpäivät Hirvensalmelle	37

KAINUU	39
Viileä ATK-taivas	40
Kajaanin linna 50 metriä yläjuoksuun	40
Pöhinää pelikaupunkiin	42
Turjanlinna III	43
Hossasta Suomen esteettömin luontokohde	44
KANTA-HÄME	46
Uuden Ajattelun Keskus	46
Raviurheilun Ascot Forssaan	47
KESKI-POHJANMAA	50
Erityissuhde Vietnamiin	50
Hyvinvoivia tarhaeläimiä	51
KESKI-SUOMI	52
Hävittäjäkaupasta leipää	52
Poikkirata Suomi-neidon polven korkeudelta	53
Suomen Saunasydän Himokselle	53
Äänekoski ja Jyväskylä pitää törmäyttää	55
KYMENLAAKSO	57
Valtasuoni kohti Pietaria	58
Kotka–Hamina sotapelitantereena	58
Luksuskauppoja itänaapurille	59
Formulaykköset Suomeen?	60
Betonihelvetistä lapsiperhemagneetiksi	61
Viikinkipoika Kasparin seikkailumaa	62
LAPPI	63
Biomassan metsästäjät	64
Pukille oma tasavalta	65
Tarhaporaja tehotuotantoon	66
Kesäksi kairalle, hemmottelua superrikkaille	67
Junalla Jäämerelle	68

PIRKANMAA	71
Manse 2.0 tarvitsee osajia: Nano-5G-IoT	71
Tampereelle kansainvälinen tekoälypalkinto	72
Sastamalan herkut ja kirjat	73
 POHJANMAA	 75
Maku mukaan tomaatteihin!	76
 POHJOIS-KARJALA	 78
Metsän lähettiläät	79
Valon tutkimus tuo työtä	79
Karhusta kaikki irti	80
Safaripuisto ja riistaravintola	80
Paluu Outokummun kaivokseen – akkumetallit ja matkailu	81
Vuolukivitakkoja paleleville briteille	82
Kasvua Petroskoista	82
 POHJOIS-POHJANMAA	 84
Perunan kyydillä Hollantiin	85
Kansainvälinen kasvupyrskäys suvaitsevaisuudella	86
Koodausvoimaa Syyriasta	88
 POHJOIS-SAVO	 89
Kuopio Medical Valleysta maailmalle	90
Terveysmatkailua Kallaveden äärelle	90
Kiskobussilla Joensuusta Kuopioon	91
Satametrinen hotellitorni sekä hiihto- ja hellehalli Tahkolle	92
Patsas Nilsinän öljysheikille	92
Puijo ulos aikakapselista	93
Minna ja Juice	94
 PÄIJÄT-HÄME	 95
Sporttia ja bisnestä	96
Suomen lihapääkaupungiksi?	97

SATAKUNTA	98
Virolaisilta oppia Yyteriin	99
Juridiikan kesätapahtuma Euralle	100
Robottiikan osajien olympialaiset	100
Uudenkaupungin nukkumalähiöksi	102
UUSIMAA	103
Henkeä Hankoon	104
Lake Helsinki in London	104
Liukuhihnalta avaruusraketteja	105
Porvoo – karamellipääkaupunki	106
Osatyökykyisille polku töihin	107
Insinöörinaisia, insinöörinaisia!	108
VARSINAIS-SUOMI	109
Akkutehdas Saloon – hyvä alku	110
Salo – mobiilivallankumouksen keskus	111
Koripallon Helsinki Cup Saloon	114
AHVENANMAA	115
Lähidemokratian koelaboratorioksi	116
Hyperputkella Turkuun ja Tukholmaan	116
Sähköautojen saaret uusiutuvalla energialla	117
Terveitä mehiläisiä ja puhdasta	
Oolannin calvadosta	118

Esipuhe

Hyvinvoinnin rahat tulevat yrityksistä ja työstä. Avoimella sektorilla työkin tulee suurelta osin yrityksistä. Tämän vuoksi kunnat korostavat toiminnassaan elinvoiman vahvistamista. Se luo elämisen puitteita ja kasvattaa pelivaraa.

Suomi on pienten ja keskisuurten hankkeiden maa. Miljardi-hankkeet ovat harvinaisia. Nekin kasvavat yleensä pienistä.

Suomessa ei ole maakuntaa, jossa ei yritettäisi. Ideoita ja tekemistä pursua Ahvenanmaalta Lappiin ja Pohjois-Karjalasta Pohjanmaalle.

Kunnissa on yleensä oman kokoisiaan ja näköisiään hankkeita. Moninaisuus on rikkaus. Siitä voi ammentaa myös nopea soveltaja.

Kirjailija Jan Erola on koonnut ”Uusien ideoiden Suomi” -Polemiaan Suomen 19 maakunnasta noin 70 eri hanketta ja ideaa. Osa on aihioita, osa pidemmälle edenneitä hankkeita. Näiden esimerkkien kautta voimme peilata suomalaista hankeluovuutta.

Keskeiset taustalla olevat kysymykset ovat: Mistä ideat? Mistä kasvu? Millainen kasvu? Mistä esimerkit? Millä otteella pärjätään?

Näihin kysymyksiin löydät vastauksia jatkamalla lukemista seuraaville kymmenille sivuille ja kymmeneen hankkeisiin. Kirjassa on vain pieni osa kaikesta maakuntien toimeliaisuudesta. Siitä voit jatkaa...

Helsingissä kesäkuussa 2019

Antti Mykkänen

asiamies

KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiö

Johdanto

*”Kaikki unelmamme voivat käydä toteen,
jos meillä vain on rohkeutta tavoitella niitä.”*

WALT DISNEY

”Mitäpä se hyvejää.”

KAINUULAINEN SANONTA

Venäjäältä vehnälevät, lihapadat Liettuasta, sokeria Ukrainasta, Armeniasta aprikoosit, Gruusiasta rypäleitä, Azerbaitsanista öljyt...” määritteli Aulikki Oksanen Neuvostoliiton talouselämän työnjakoa sanoittamassaan laulussa Hyvää päivää, pakkasukko.

Mutta mitä ovat nyky-Suomen alueelliset taloudelliset vahvuudet? Mihin eri maiden kannattaisi erikoistua? Miten alueet voisivat uida mielikuviaan vastavirtaan, jos ne ovat liiketoiminnalle epäedullisia?

Suomi tyhjenee kolmeen kasvukeskukseen. Näin ennustaa alkuvuodesta 2019 julkaistu Suomen Hypoteekkiyhdistyksen, Kuntarahoituksen, kiinteistöalan yhteistyöjärjestö Raklin ja ympäristöministeriön tilaama selvitys. Pääkaupunkiseutu kasvaa oletettua nopeammin, Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n

laatima raportti ennustaa. Tämä raportti ei ota muulle maalle synkkää ennustetta annettuna vaan haluaa nostaa sekä olemassa olevia menestyksen polkuja sekä tarjota uusia, rohkeitakin polkuja menestykseen Suomen jokaisessa kolkassa – myös pääkaupunkiseudulla.

Onneksi kaikki ennustukset eivät käy toteen. Rooman klubin vuonna 1972 ennen öljykriisiä julkaistussa teoksessa Kasvun rajat oli synkkiä ennustuksia väestönkasvun aiheuttamista ongelmista, kuten ruokapulasta. Maapallolla ei edelleenkään mene hyvin, mutta julkaisun myöhemmissä versioissa kuva on tarkentunut.

Tämän raportin tavoitteena on tuoda esiin joka puolella Suomea versovia menestystarinoita, joista osa on jo syntymässä, osa vasta ideoina. Olen raporttia kirjoittaessani seulonut läpi maakuntaohjelmat ja -strategiat, lainannut lukemattomia raportteja ja lehtiartikkeleja, tavannut liki kaikki maakuntajohtajat sekä lukuisan määrän muita päättäjiä, yritysjohtajia, yrittäjiä ja asiantuntijoita. Olen heidän luvallaan varastanut ja jatkokehitellyt ideoita ja hankeaihioita, joita keskusteluissamme on noussut esiin. Lämmin kiitos kaikille matkallani auttaneille.

Sakari Topelius käsikirjoitti suomalaisten heimojen kuvaukset 1875 julkaistussa Maamme-kirjassa ja määrittä myös maakuntien vahvuudet: ”Valitaan kallio Ahvenanmaan saaristosta, rakentaja Pohjanmaalta, leipä Uudeltamaalta, voi Savonmaalta, omena Varsinais-Suomesta, hevonen Karjalasta, pellava Hämeenmaasta, rauta Satakunnasta, turkki Lapinmaasta – ja ystävä kaikista maakunnista.”

Topeliuksen Suomi-käsitys rakentui työlle. Tämä raportti on ottanut saman lähtökohdan isänmaamme tarkasteluun, työn ja erityisesti uudet ideat työn synnyttämiseksi yhä useammalle täällä asuvalle. Maamme-kirjaa ja tätä raporttia yhdistää myös voimakas halu edistää taloudellisesta kasvua, joka oli Suomessa vallalla myös Topeliuksen teoksen julkaisun ajankohtana, nälkävuosien jälkeisellä 1870-luvulla.

Niin ikään topeliaanisesti, kun tässä teoksessa käsitellään suomalaisia, sillä tarkoitetaan ”mitä kieltä tahansa” puhuvia ihmisiä, jotka haluavat täällä asua, tätä maata rakentaa ja ovat valmiita sen pelisääntöjä noudattamaan maakuntaheimoon, etniseen taustaan tai syntyperään katsomatta.

”Kaikki suuret ja voimalliset kansat ovat tällä tavalla kasvaneet useista kansoista, jotka alkujaan ovat olleet toisilleen vieraita”, Topelius kirjoittaa. ”Yhteinen isänmaa ja pitkään aikain yhteiset elämän-vaiheet ovat tehneet heidät yhdeksi.”

Tämä raportti paitsi hakee maakunnallisten vahvuuksien korostamista, myös tarjoaa vaihtoehtoisia polkuja hyvinvointiin. Ideat ja ehdotukset ovat tietoisesti keskenään täysin eri painiluokissa: Toiset vaativat miljardirahoituksia ja laajaa kansallista hyväksyntää, toisille riittää kunnanjohtajan kädenheilautus.

Uusien ideoiden Suomi on tarkoitettu tuulettamaan ajatuksia kenelle tahansa, joka haluaa edistää taloudellista aktiviteettia Suomessa, yrittäjästä kuntopoliitikkoon, maakuntatoimijasta ministeriin, vienninedistäjästä virkamieheen.

Paikallisten omista vahvuusmielikuvista on viime vuosina julkaistu kattavia tutkimuksia. Tämä raportti vie kasvupotentiaalin tarkastelun seuraavalle asteelle. Se kysyy ja myös rohkeasti ehdottaa: Mistä kasvu voisi tulla?

Yrittäminen on usein vaikeaa, ja moni mainio liikeidea ei lopulta lähdekään lentoon. Jälkikäteen on helppoa pitää menestystarinoita juuri kyseiselle alueelle luontaisina tai todennäköisinä. Samalla emme näe tämän päivän nupullaan olevia mahdollisia menestyjiä.

Esimerkiksi tapahtumamatkailussa Lahden kaupunki tuki vuosia vain perinteistä Mukkulan kirjailijakokousta antamalla aluksi lainkaan tukea Summer Up -räppitapahtumalle. Vuodesta 2003 järjestetty festivaali kerää nyt vuotuisesti noin 30 000 kävijän yleisön Lahteen, jonka oma väkiluku on alle 120 000. Mitä kaikkea muuta nupullaan olevaa päättäjiltä jääkään huomaamatta?

Maailma on täynnä loistavia menestystarinoita, joita tässäkin raportissa sovitetaan Suomeen. Samalla tapaa kuin Japani, Etelä-Korea ja Kiina ovat ottaneet ahnaasti esimerkkiä länsimaiden oivalluksista ja vieneet niitä seuraavalle asteelle, myös meidän kannatta olla vihdoinkin se ”Pohjolan Japani”, jollaiseksi meitä 1980-luvun talouskasvumme aikoina tituleerattiin.

Vaikutteiden hakemisessa ei kannata tyytyä tuotteisiin vaan myös palveluihin. Niinpä juustoistaan tunnetun Pohjanmaan tulisi rakentaa juuston ympärille elämyksellinen juustomatkailureitti, aivan kuten Kalifornian viinitiloilla ja Skotlannin viskipanimoilla

kiertää turisteja. Tämä toki tarkoittaa, että yrittäjien tulisi yhdessä kehittää matkailuun uusia tuotteita ja investoida vierailijatiloihin. Onneksi oppia saa käymällä esikuvamaissa, kuten Espanjan cava-tiloilla muistiinpanovälineiden kanssa.

Tässä Polemiassa käsitellään kansainvälisten esimerkkien avulla runsaasti onnistuneita alueellisia brändäämisiä ja osoitetaan esimerkeillä, että erottautuminen kannattaa. Yhdysvaltain osavaltiot ovat tässä itsensä brändäämisessä taitavia. Myös Italia ja Ranska tunnetaan historiallisista maakunnistaan: Toscana, Lombardia, Sisilia, Champagne, Provence, Bretagne... Ison-Britannian saari taas jakautuu Walesiin, Skotlantiin ja Englantiin, joka puolestaan profiloituu vahvasti 32 kaupunkipiirin keskuskaupunkien kautta. Esimerkiksi Lounais-Englannin Cornwall, Keski-Englannin Cotswolds tai Englannin etelärannikko profiloituvat varsinkin maan sisäisinä matkailukohteina ylitse muiden.

Uusien ideoiden Suomi -raportti seuloo hiljaisia signaaleja jokaisesta Suomen 18+1 maakunnasta, ehdottaa niiden vahvistamista sekä tuo ennakkoluulottomasti esiin uusia ajatuksia ja hankkeita. Tavoitteena on edistää sellaista maakuntien Suomea, jossa lopputulema olisi suurempi kuin maakuntien yhteissumma, menestyksellään toisiaan täydentävä oivallusten Suomi.

Erottaudu ja kopioi, Suomi!

Aikaessani kirjoittaa tätä raporttia hain ymmärtämättäni useampia bisneskirjallisuuden klassikoiden ajattelumalleja Suomen maakuntien menestymisresepteiksi. Jack Welchä olin sentään aikoinaan haastatellut Talouselämään. Welchin tunnetuin ajatus on ”erottaudu tai kuole”. Tämän raportin kantavia ajatuksia on yrittää löytää maakuntien yrityksille ja toimijoille – kunkin erityisosaamista hyödyntäen – onnistumisen polkuja alueilta, jotka eivät olisi kaikkein verisimmin kilpailtuja.

Tästä ovat W. Chan Kim ja Renée Mauborgne kirjoittaneet miljoonamenestykseen nousseen teoksen Sinisen meren strategia. Raportti rohkaisee myös häpeilemättömästi kopioimaan, sillä maailma on hyviä ideoita täynnä. Pitää vain löytää oikea ja soveltaa sitä oivaltavalla, uudella tavalla.

Pörssiarvolla mitaten maailman arvostetuin yritys Applekin nousi menestykseen kopioimalla, kuten Steve Jobs on julistanut: ”Olemme aina olleet häpeilemättömiä hyvien ideoiden varastamisessa.” Samaa on sanonut Nokiasta Anssi Vanjoki: ”Jos maailmassa on jotain hyvää, me kopioimme sen ylpeydellä.”

Myös professori Alf Rehn julistaa kopioimisen riemua teoksessaan Vaaralliset ideat:

- 1) Lakkaa häpeämstä, sillä melkein kaikki maailman ideat koostuvat vanhasta aineistosta.
- 2) Tutki mikä toimii, sillä kaikessa, mikä myy tai menestyy, on jotain, joka ansaitsee kunnioituksemme.
- 3) Joskus täytyy vaihtaa kontekstia, vaikkapa tuomalla palvelujattelun johonkin uuteen ympäristöön.
- 4) Ellei asian kopioiminen riitä, kopioi kaksi asiaa. Yhdistä ne uudella tavalla, kuten vaikkapa IKEA yhdisti muotoilun, volyymin ja tee-se-itse-ajattelun.
- 5) Pienillä muutoksilla voi olla suuria vaikutuksia. Tv:n laulukisa voi olla tanssikisa liki samalla kaavalla mutta silti itsellinen menestys.
- 6) Ihmiset pitävät siitä, mitä jo osaavat. Käyttäytymistä kannattaa kopioida, kun muuttaa sisältöjä. Myös hittimusiikin taika perustuu tuttuuteen, jossa on vain pieni uusi lisämauste.
- 7) Ota oppia jokaisesta kopiosta. Kopioimiseen kannattaa perehtyä, sitä kannattaa harjoitella. Hyvät ideat ovat toistamisen arvoisia.

Sinisen Meren strategian kirjoittajat W. Chan Kim ja Renée Mauborgne korostavat, kuinka olennaista on, että tuote tai palvelu tarjoaa tuottavuuden nousua, helppokäyttöisyyttä, yksinkertaisuutta, mukavuutta ja vaikkapa ympäristöystävällisyyttä. Suuri menestys tulee harvoin kokonaan uusien asioiden keksijöille tai keskittymällä halpaan hintaan ja matalaan kustannustasoon.

Sinisen meren strategian oivallus on yksikertainen: Miksi yrittää menestyä verisen kilpailun vesissä (jota kirja kutsuu Punaiseksi Mereksi), kun voi menestyä väljillä vesillä, vailla kilpailua tai hyvin vähäisessä kilpailutilanteessa (Sininen Meri).

Törmäytä eri alojen osaajia

Ei ole sattumaa, että tulevaisuuden Suomen kauhuskenaariossa juuri Helsinki, Turku ja Tampere näyttäytyvät ainoina voimakkaan kasvun airuina. Yksi selkeä syy ovat kunkin kaupungin monialaiset yliopistot. Kun eri alojen huiput kohtaavat, heidän väli-

maastossaan syntyy parhaillaan niin kutsuttu Medici-ilmiö. Ruotsalaisen Frans Johanssonin kehittämä termi kuvaa renessanssin Firenzeä, jossa Medicidien luomissa puitteissa syntyi tähän päivään ulottuvia huippuilmiöitä.

On siis viisasta törmäyttää kokonaan eri alojen asiantuntijoita, sillä ulkopuolinen havainnoitsija näkee usein metsän puilta paremmin kuin liian syvälle omaan asiaansa uppoutunut. Esimerkiksi geologi Charles Darwin keräsi Galapagos-saarilta runsaasti lintuja ja antoi palattuaan Englantiin muistiinpanonsa ornitologi John Gouldille. Lintuasiantuntija ei aluksi havainnut mitään ihmeellistä, mutta Darwinin tarkkojen muistiinpanojen ansiosta ilmeni, että eri saarilla eläneet linnut todella olivat eri lajeja. Ja niin geologi kehitti evoluutioteorian.

Tunnettu kaupunkitutkija Richard Florida tarkastelee samaa asiaa yrittäjiä, taiteilijoita, muotoilijoita, teknologiatyöntekijöitä ja muita tietotyöläisiä kuvaavan ”luovan luokan” käsitteen avulla. Florida esitti, että luova luokka tuo talouskasvua siellä, missä asuu. Eri alojen ihmisten tulee kohdata. Eri kulttuuritaustojen tulee kohdata. Näin luovuus ja taloudellinen aktiviteetti lisääntyvät. Suvaitsevaisuus oli olennainen osa Floridan teoriaa, josta kumpusi gay-indeksi. Sen mukaan alueen homoseksuaalitiheys selittää suoraan sen taloudellista kasvua.

Tällä logiikalla esimerkiksi uskonnollisesti vanhoillinen Oulun seutu ei kenties siksi olisikaan se neljäs Suomen pääasiallinen kasvukeskus tulevaisuudessa. Toisaalta Oulussa on monialainen ja yli 90 kansallisuuden yliopistokampusalue, jonka vahva kehittäminen ja törmäyttäminen paikallisen yritysmaailman kanssa voisi hyvinkin pitää Oulun muiden Suomen kärkikaupunkien kasvutahdissa.

Valitettavasti maailma ei ole niin yksinkertainen, kuten tulevaisuudentutkija Roope Mokka muistuttaa. Richard Florida onkin myöntänyt, ettei mitään luovaa luokkaa olekaan. Florida tarkasteli aineistoaan tarkemmin ja myönsi, että luovan luokan nuoret olivatkin vain rikkaiden ja hyvinkoulutettujen perheiden lapsia, joilla on maailmanlaajuiset työmarkkinat. Luovaa luokkaa suosineet ja asumiskustannuksia nostaneet kaupunkistrategiat vain tekivät rikkaista entistä rikkaampia.

Kaupunkien ja pohjoisen asema nousee

Oli Richard Florida oikeassa tai ei, kaupunkien asema tulee nousemaan suhteessa kansallisvaltioihin. Tämä on nähtävissä muun muassa metropolialueen kaupunkien itsenäistymisessä – esimerkiksi Helsinki ja Espoo toimivat kansainvälisesti suoraan ja itsenäisesti. Vaasan talousalueen akkuklusteri ja innovaatiopohjainen vientiteollisuus ovat syntyneet vailla Helsingin herrojen mahtikäskyjä. Myös maakunnat lähettävät omia kauppavaltuuttojiaan ulkomaille, informoimatta edes Business Finlandia, jonka tehtävänä olisi koordinoida suomalaista kaupanedistämistä.

Joskus tämä johtaa kiusallisiinkin tilanteisiin, joita itse sain todistaa 2018 kevättalvella osallistuessani sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilan ammattimaisesti järjestetylle vienninedistämismatkalle Saudi-Arabiaan ja Arabiemiraatteihin. Ammattimaisuus ei ollut oikea sana kuvaamaan emiraateissa ollutta maakuntaseuruetta, joka pilasi pitkäksi aikaa suomalaismaineen tiettyjen paikallistoimijoiden silmissä.

Kaupunkien aseman vahvistuminen on globaali ilmiö. Moni tätä raporttia varten haastattelemani taho nosti esiin esimerkiksi paikallisvoimin syntyneen Vaasan energiasektorin yhteenliittymän. Kuntien ottaessa aloitetta käsiinsä arvioiden mukaan myös valtion ja kuntien välinen yhteistyö vahvistuu. Aluenäkökulma ja paikkaperusteisuus vahvistuvat. Valtio ei enää ajattele, että kaikki kohteet ovat samanlaisia. Tämä lisää yhteishankkeita.

Yksi arvioissa usein esiintynyt ennustus oli pohjoisen Suomen aseman radikaali muuttuminen Koillisväylän avautuessa. Jäämerta pitkin kun on linnuntietä paljon lyhyempi matka Kauko-idästä länteen kuin eteläisiä merireittejä pitkin. Niinpä eri rata-hankkeita Jäämerelle selvitetään varmasti jatkossakin.

Arvoketjusta arvoverkkoon

”Älkää tarjotko kaapinoven sarananruuvia vaan koko keittiö”, totesi saudivirkamies minulle Riadissa kuunneltuaan useita yrittäjiä, joilla jokaisella oli tarjottavanaan yksittäinen kapean ratkaisun terveysteknologiatuote.

Samaan ongelmaan on törmännyt moni muukin vientiponnistelijä. Yhä useamman suomalaisyrityksen tulisi hakeutua vaikkapa

väljäänkin vientiliittoutumaan, klusteriin, joka tarjoaa vientiasiakkaille kokonaisratkaisuja. Ja jos kokonaispaletista puuttuu kotimainen osaaaja, se tulisi rohkeasti hakea ulkomailta.

Perinteisessä arvoketjussa tavara ja hyödykkeet kulkevat yhteen suuntaan ja jalostuvat matkalla. Arvoverkossa tieto kulkee molempiin suuntiin ja luo verkostolleen lisäarvoa. Arvoverkoissa oleellisena on datan hyödyntämisen läpinäkyvyys. Antamalla siis saa. Arvoverkon voi rakentaa olemassa olevan arvoketjun päälle, ja se voi olla digitalisuuden kautta muodostuva uusi arvoketju.

Olennaista on ymmärtää muutos ja kysyä yritysten kannalta olennainen kysymys: Where is the money? Missä rahat? Arvoverkon ekosysteemiä eli alustaa kehitettäessä kannattaa ottaa mukaan sellaiset arvoverkkoyritykset, jotka nostavat arvoverkon arvoa.

Matkailua erikoisryhmille

Matkailuvienti eli Suomeen kohdistuva matkailu on oivallinen tapa nostaa bruttokansantuotetta ilman, että tarvitsee välttämättä tehdä suuria lisäinvestointeja. Suomi on täynnä mikromatkailukohteita, jotka voivat olla huippuja aloillaan. Aloille olisi kuitenkin tärkeää saada teemojen mukaisia sivustoja, jotta maksavat asiakkaat löytäisivät ne nykyistä helpommin.

1. **Maatilamatkailu.** Turisti yöpyy B&B-maailoilla, käy viinitilakierroksilla ja tutustuu mautilojen arkeen. Suomalaiset maatilamajatalot eivät juuri ole vielä nousseet esimerkiksi TripAdvisorin tai Fodorin suosituslistaukselle.
2. **Sukutaustamatkailu.** Turisti vierailee sukunsa tai perheensä alkuperäisillä asuinpaikoilla ja tutustuu heidän taustaansa ja menneisyyteen. Menetetyn Karjalan vetovoima hellittää. Moderni sukumatkailija saapuu juurilleen Ruotsista, Floridasta, Minnesotasta... jos se osataan hänelle markkinoida vaikkapa sukuseurojen välityksellä.
3. **Arkkitehtuurimatkailu.** Turistia kiehtoo matkakohteen rakennussuunnittelu. Suomessa on paljon tuotteistamatonta arkkitehtuuria, jonka markkinointia varten voisi tehdä virtuaalisen

arkkitehtimatkan ympäri Suomea. Esimerkiksi Alvar Aallon rakennuksia voi bongata niin Alajärvellä, Paimiossa, Kotkassa, Järvenpäässä, Muuramessa, Tammisaarella ja Seinäjoella.

- 4. Lintubongausmatkailu.** Lintujen bongaaminen on erittäin suosittua joka puolella maailmaa, Suomessa vaikkapa Asikkalassa, Koijärvellä, Liminganlahdella, Yyterin lieterannoilla, Mietoistenlahdella, Porkkalanniemellä, Helsingin Vanhankaupunginlahdella, Virolahdella tai Siikalahdella.
- 5. Taistelupaikkamatkailu.** Menneiden sotien taistelupaikat ovat kasvava matkailukohde. Niitä on Suomi väärellään, mutta harva on tuotteistettu matkailua varten, kuten Raatteenportti. Voisiko Koljonvirran taistelulla saada houkuteltua ruotsalaisia sotahistorian harrastajia Iisalmeen? Pitkään rauhanaikaa nauttineessa Ruotsissa on hämmäntävän vahva sotahistorian aktiiviharrastajien joukko: Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek -sotakirjakerho julkaisee kolmisenkymmentä kirjaa vuodessa, ja tilaajia sillä oli vielä jokin aika sitten peräti 30 000.
- 6. Ekoturismi.** Turisti haluaa nähdä kohteen eläimiä ja kasvillisuutta, kuten Lapin ruskaa tai Espoon Nuuksion luontopolkuja.
- 7. Uhhkapelimatkailu.** Turistit vierailevat kasinoilla ja viettävät lomansa pelaten uhkapelikaupungeissa, Helsingissä ja Maarianhaminassa, tulevaisuudessa myös Tampereella. Kenties joskus myös sisävesillämme? Jo 1980-luvulla kasinolle pääsi matkalla Neuvosto-Tallinnaan M/S Georg Otsilla.
- 8. Ruokaturismi.** Paikallisruokien, ravintoloiden tai ruokatapahtumien perässä matkaavat. Oivaltavia ruokatapahtumia Suomeen mahtuisi enemmänkin. Ihania ravintoloita on kaikkialla, esimerkiksi Hangon Origo, Imatran Buttenhoff, Kokkolan Sigrid's, Kemin Pursiseura ja Utsjoen Deatnu.
- 9. Majakkaturismi.** Turistit matkaavat tutustumaan ja yöpymään: Bengtskär, Utö, Söderskär...

10. **Sotilasturismi.** Matkaja vierailee sodan muistomerkeillä, sotamuseoissa ja linnakkeissa, kuten Suomenlinnassa, varuskuntakaupungeissa, Mannerheim-linjalla tai vuoden 1918 sisällissodan muistomerkeillä.
11. **Nostalgiaurismi.** Matkailija palaa tunnesyistä esimerkiksi lapsuudenmuistojen ympäristöön, vanhalle opiskelupaikkakunnalle tai aikaisemmalle asuinpaikalle, kuten menetettyyn Karjalaan. Voisivatko etninen täsmämarkkinointi ja tuotteistus houkutella nykyistä useamman toisen, kolmannen tai jopa neljännen polven amerikkalaisen, kanadalaisen tai ruotsalaisen Suomi-taustaisen siirtolaisen käymään sukujuurillaan? Pohjois-Amerikassa on liki miljoona edes osin etnisesti suomalaiseksi tunnustautuvaa. Aiemmin heidän tavoittaminen oli vaikeaa, mutta ei enää sosiaalisen median aikakaudella. Suomi 100 -juhlavuosi elvytti etäsuomalaisuutta, joten olisiko nyt aika vahvistaa suhdettamme?
12. **Valokuvaturismi.** Turisti tulevat valokuvaamaan näyttäviä maisemia, luonnonilmiöitä, kuten revontulia, tai huvittavia kohteita, kuten Savonlinnan pässipatsaasta, jonka strategiset paikat on maalattu punaisiksi. Luontevia markkinointipaikkoja ovat Pinterest ja Instagram. VisitFinland tekee erinomaista työtä matkailuun erikoistuneiden, supersuosittujen video- ja kuva-bloggaajien houkuttelussa Suomeen. Idea kannattaa kopioida myös yksittäisten matkakohteiden matkailun edistämiseen.
13. **Kiinteistöturismi.** Matkailija käyttää lomansa mahdollisen loma-asunnon tai kiinteistön ostatteluun ja alueeseen tutustumiseen, kuten venäläiset Saimaalla. Suurten ikäluokkien luopuessa mökeistään tulee suuri isojako vapaa-ajan asumiseen.
14. **Safari-/luontoturismi.** Matkailija tulee katsomaan eläimiä, kuten karhuja. Itärajalla on lukuisia karhusafareja tarjoavia paikkakuntia Ilomantsista Kuhmoon ja Kuusamoon. Susia vilisevä Länsi-Suomi ei ole vielä herännyt tuotteistamaan susiongelmaansa, vaikka eläinten sijainnista on havaintoja, kiitos pannoituksen.

15. **Kylpyläturismi.** Ympärivuotinen kohderyhmä. Suomen kylpylät ovat tosin vielä divarisarjassa. Toivottavasti lähitulevaisuudessa saisimme kansainväliset mitat täyttävän kylpyläkohteen.
16. **Hääturismi.** Jotkin kohteet ovat perinteisiä häämatkakohteita, kuten Niagara Kanadassa ja eksoottiset kohteet, kuten Afrikka ja Intia. Suomessa häämatkailu on unohtunut tuote. Imatran koski vapaajuoksutuksen aikaan olisi kenties sellainen – kuka ehtii ensin?
17. **Seikkailumatkailu.** Esimerkiksi kiipeily tai haastava, opastettu vaellusmatkailu. Ruokolahdella on järjestetty seikkailuliikuntaa näkövammaisille vaativassa mäkisessä metsämaastossa, jonka kokeminen näkeväille silmät peitettynä olisi varmasti seikkailu.
18. **Metsästys- ja kalastusmatkaajat.** Valkohäntäpeura, hirvi, majava, sorsa, metso, ahven, kuha, lohi... Metsästysmatkailuunkin tulee ottaa esteettömyysmatkailun oivalluksia, kun metsästäjät ikääntyvät. Suomalaisista noin kolmannes eli 1,6 miljoonaa harrastaa kalastusta. Mitä kaupunkilaisempi henkilö on kyseessä, sitä valmiimpi hän on maksamaan tuotteistetusta vapaa-ajan kalastamisesta.
19. **Risteilymatkailu.** Kotka on onnistunut erinomaisesti saamaan Itämeren kiertäviä risteilyaluksia pysähtymään myös itärannikolla. Olisiko asiantuntijaluennolla, juomien maisteluilla ja herkkuruoalla ryyditetyille ohjelmallisille risteilyille kysyntää? Tallinnan-risteilyjen suosion nopea hiipuminen pakottaa alan innovoimaan uusia palveluja. Saimaan kanavan kunnostaminen avaisi Suomen sisävedet Pietarin laatujokilaivoille.
20. **Kulttuurimatkailijat.** Historiallisesti merkittäviin kulttuuri-kohteisiin, museoihin, teatteriin ja oopperaan, kuten Savonlinnan oopperajuhlille. Oulun Ilmakitaran MM-kisat ovat jo huikean kansainvälinen tapahtuma. Kasvupotentiaalia voisi

olla ainakin Sodankylän elokuvafestivaaleilla, miksei myös Kajaanin Runoviikoilla. Festivaalien ja tapahtumien suhteellinen merkitys korostuu Itä-Suomessa, jossa muu taloudellinen aktiviteetti on vähäisempää. Toisaalta Helsingissä on vuosittain 3000 tapahtumaa. Sekä Oulu että Savonlinnan hakevatkin parhaillaan EU:n kulttuuripääkaupungiksi.

21. **Elokuvaturismi.** Kasvava ilmiö maailmalla. Kuvauspaikoilla ja studioissa vierailu, Suomessa esimerkiksi Sodankylän elokuvafestivaalit, Pölösen elokuvakylä, Kaurismäen Karkkila tai japanilaisen Ruokala Lokki-elokuvan tapahtumapaikat.
22. **Esteettömyysmatkailu.** Ikääntyvä väestö sekä liikunta- ja aistirajoitteiset. Voimakkaasti kasvava ryhmä matkailua.
23. **Liikuntaturismi.** Pelkästään maratoneja ja ultramaratoneja järjestetään Suomessa useita kymmeniä vuodessa. Sulkavan soudut on loistoesimerkki tapahtumasta, joka on talkoovoimin kasvanut niin suureksi, että se pitäisi jatkossa tuottaa ammattimaisemmin. Palvelutasoa nostamalla se voisi olla nykyistä paljon merkittävämpi vetonaula niin ulkomaisille kuin kotimaisille turisteille. Kuriositeeteille on liikunta-tapahtumissakin aina kysyntää, ja niiden avulla voi pienikin kunta päästä huomion valokeilaan. Siitä kielivät Hyrynsalmen suojalkapallon MM-kisojen, Sonkajärven eukonkanto-kisojen ja Padasjoen Nakukympin kasvava suosio.

Venäjän-Karjalasta Suomen Shenzhen

Suomen höveli suhtautuminen kehen tahansa kaivelijaan, joka löytää maaperästämme arvomineraaleja, hämmentää. Maan saa valloittaa ja verosuunnittelulla voi välttää veronmaksun, ja kuten Dragon Mining -kohussa kävi ilmi, ympäristöstäkään ei tarvitse välittää. Kaivos-Lappia onkin kutsuttu Suomen Kongoksi, maaksi jonka aarteita nykyajan siirtomaat voivat surutta ryöstää.

Suomi oli pitkään Ruotsin ja Venäjän alusmaa. Irlanti puolestaan Englannin. Köyhässä Irlannissa keksittiin vuonna 1959 perustaa veroista ja tulleista vapaa erityisalue (Free-Trade Zone, FTZ)

Shannonin lentokentän ympärille auttamaan Atlantin yli lentävien koneiden polttoainetankkauksia.

Vuonna 1980 kiinalainen valtuuskunta perehtyi kolmen viikon ajan Shannoniin ja palattuaan kotimaahansa perusti neljä tullivapaata kaupan erityisaluetta. Niistä ensimmäinen oli kalastajakylä Shenzhen, jossa nykyään asuu kymmenen miljoonaa ihmistä. Alueen bruttokansantuote vuonna 2018 oli suurempi kuin Irlannin tai Hongkongin, yli 350 miljardia euroa.

Maaailman runsaimpien öljyvarojen ympäröimä mutta itse liki öljytön arabiemiirikunta Dubai on noussut loistoonsa myös FTZ-alueiden avulla, joita siellä on toistakymmentä. Dubai on iät ollut Persianlahden kansojen kauppapaikka, mutta siellä tehtiin päätös panostaa satamaan ja logistiikkaan – sekä laajaan tullivapaan kaupan erityisalueeseen.

Kukoistavia esimerkkejä on viljalti: Liettua Klaipedan erityisalueella pyörii miljardibisnes, Latviassa on Liepaja, Puolassa MIELEC Euro-Park, Japanissa Okinawa, Kanadan Niagara, Afrikassa kymmeniä...

FTZ-alueilla houkutellaan ulkomaisia investointeja sekä löyhien lupamenettelyjen että alhaisen verotuksen avulla ja tullimuurin ulkopuolisuudella. Niiden avulla houkutellaan myös teollisia työpaikkoja alueille, jossa ne olisivat kipeästi tarpeen. Hyvät logistiikkayhteydet ovat tärkeitä.

Karjalaan erityisalue?

Niiralan raja-asemalta on säädyllinen tie entiseen Äänislinnaan, Petroskoihin. Asukkaita Karjalan tasavallan pääkaupungissa on peräti 270 000 eli enemmän kuin Tampereella (230 000), Oulussa (202 000) tai Turussa (190 000). Kolmisen sataa kilometriä sujuu kolmessa ja puolessa tunnissa, ja Joensuusta on päivittäinen bussiyhteyskin.

Suomeen oman taloudellisen erityisalueen perustaminen vaatisi todennäköisesti perustuslain muutoksen, sillä nykylainsäädännön mukaan kaikkien maamme osien tulee olla yhdenvertaisia, pois lukien Ahvenanmaa.

Venäjällä tapahtui alkuvuonna 2019 liikahduksia, jotka saattaisivat mahdollistaa Shenzhenin kaltaisen alueen muodostumisen Suomen itärajan taakse. Venäjän Karjalan tasavallan pääministeri

nimittäin tarjosi suomalaisille yrityksille Värtsilään perustettavaa 177 hehtaarin erityistalousaluetta. Tarjolla on ainakin halpaa työvoimaa ja edullista sähköä.

Venäläisten tarjous sisältää useita erilaisia veroalennuksia ja maksujen poistamista kaikilta niiltä yrityksiltä, jotka investoivat Karjalan tasavaltaan kaavaillulle erityistalousalueelle. Erityistalousalueelle rekisteröityneitä suomalaisyrityksiä kohtaan ei tulisi minkäänlaisia pakotteita, venäläiset lupaavat. Erityistalousalueen olisi määrä olla valmiina vastaanottamaan yritykset jo kahden vuoden kuluttua, mikä epäilyttää suomalaisviranomaisia – moni suomalaisyritys on vuosien varrella joutunut palaamaan Venäjältä verissä päin.

Operaatio Luotsikala

Kansainvälistyminen on suurelle osalle suomalaisista pk-yrityksistä hankalaa, omin voimin liki mahdotonta. Konecranesilla oli takavuosina tapana järjestelmällisesti tavata uusia innovaatioita esitteleviä pienyrityksiä ja ottaa ne matkaan maailmanmarkkinoille. Kalle Isokallio vertaa käytäntöä valaiden kyljessä vaelta viin luotsikaloihin. Yksin ne eivät uskaltaisi vaeltaa, mutta ison uimarin kyljessä kyllä.

Entä jos useampi suomalainen suuryritys tekisi konecranesit? Ne esittelisivät omia toimintojaan ja vientiartikkeleitaan ja tarjoutuisivat ottamaan pk-yrityksiä siipiensä alle antaen omat kontaktiverkostonsa pienyritysten käyttöön. Koollekutsujana voisi toimia esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

Etelä-Karjala

Kun idänsuhteillamme menee hyvin, Suomella menee hyvin. Tuskin minkään muun maakunnan osalta tämä ei ole niin totta kuin Etelä-Karjalan.

Pietarissa asuu noin viisi miljoonaa venäläistä, joista alle 1,5 miljoonaa on joskus käynyt Suomessa. Viipurissa ja rajan lähi-alueilla on lisäksi noin 200 000 asukasta, joista valtaosa ei ole vielä käynyt Suomessa. Vaikka heilahteleva öljynhintaa sekä Venäjän konflikteista koituvat talouspakotteet sotkevat aika ajoin matkustajaliikennettä, talouskasvu mahdollistaa yhä suuremmalle osalle venäläisistä reissaamisen Suomeen – ja Etelä-Karjalaan.

Venäläisten matkailu Suomeen kasvoi Neuvostoliiton hajottua 1990-luvun alussa liki 20 prosentin vuositahtia parin vuosikymmenen ajan. Ennusteiden mukaan kasvu jatkuu edelleen, hieman maltillisempaan nähtävissä olevaan tulevaisuuteen. Suomi on tyypillisesti ostosmatkakohde erityisesti hyvätuloisille pietarilaisille, jotka käyvät Suomessa ostosmatkalla keskimäärin 4–5 kertaa vuoden aikana.

Suomi ja erityisesti rajanläheiset alueet, kuten Etelä-Karjala, ovat erityisen hyviä lomamatkakohteita niille venäläisille, jotka arvostavat luontoa, rauhallisuutta ja mökkilomailua. Mökkilomat on tärkein venäläisten matkatoimistojen myyntituote Suomessa,

ja tyytyväisyys mökkilomatarjontaan on erityisesti pietarilaisten matkatoimistojen keskuudessa korkea. Joka viides venäläinen viettää lomaansa mieluiten mökillä. Yli puolet pietarilaisista on kiinnostunut luonnosta ja kansallispuistoista, ja 40 prosenttia heistä pitää mökkeilystä vapaa-ajan harrastuksena. Potentiaali on siis huikea.

Venäläisille turisteille tehdyn Suomen vetovoimaa kartoittaneen kyselyn mukaan suurin haaste venäläisten Suomen-matkailussa on kasvavat rajajonot. Matkailijoiden tyytyväisyyttä heikentävät myös venäjänkielisten tai edes englanninkielisten palvelujen ja opasteiden puute. Ennen kauppojen aukiolojen vapautumista harmitusta aiheuttivat myös kauppojen aukioloajat. Raportin loppuväittämä on, että lomamatkailun kehittyminen edellyttäisi palvelutarjonnan monipuolistamista. Entäpä jos tähän todella tartuttaisiin?

Ympäri vuorokautista aukioloa ei Lappeenrannankaan marketeissa vielä ole, mutta iltakymmeneen sentään matkailija pääsee rahoistaan paikallisessa Prismassa. Etelä-Karjalan Osuuskaupan marketkaupan johtajan Olli Kurpan mukaan venäläiset päivämatkaajat yleensä asioivat ostoksilla jo heti aamusta.

Venäjän kansantalouden kehitys on ollut varsin riippuvainen energian viennistä, ja näin ollen öljyn hintakehitys on heijastunut voimakkaasti Venäjän bruttokansantuotteeseen ja samoin Suomen-matkailuun. Esimerkiksi vuonna 2016 Etelä-Karjalassa vierailleet noin puolitoista miljoonaa venäläistä jätti maakuntaan 150 miljoonaa euroa. Tuolloin valtaosa kävijöistä tuli Suomeen elintarvikeostoksille.

Venäjänkaupan keskus LUT:lle

Etelä-Karjala voi sijaintinsa vuoksi tehdä muuta Suomea paremmin kauppaa venäläisten kanssa. Myös Lappeenrannan teknillinen yliopisto LUT (vuoden 2019 alusta Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto) on pitkään painottanut Venäjä-osaamistaan. Idänkaupan kouluttamisen lisäksi yliopisto on tehnyt Venäjäyhteistyötä ympäristöteknologian saralla. LUT on kuitenkin profiloitunut muilla erityisosaamisen aloilla ja korostaa mieluummin ympäristöystävällistä kampustaan ja korkeatasoista kauppätieteiden maisteriohjelmaansa kuin Venäjä-osaamistaan.

LUT vaikuttaa yllättävän monella paikkakunnalla: sen kampukset sijaitsevat Lappeenrannassa ja Lahdessa. Lisäksi LUTilla on kaksi alueyksikköä, LUT Savo ja LUT Kouvola. LUT Savo tutkii ympäristö-, energia- ja materiaalitekniikkaa Mikkelissä, Varkaudessa ja Savonlinnassa.

Mitä voisimme oppia italialaisilta?

Venäjä-tutkimusta harjoitetaan 15 yliopistossa, kun mukaan luetaan Maanpuolustuskorkeakoulu. Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin on toivottu kirkastavan rooliaan valtakunnallisena Venäjä-tutkimuksen solmukohtana, mutta entäpä jos kaupallisteknisellä ja taloutta palvelevalla kulttuurisen tutkimuksen puolella vetovastuun ottaisikin LUT tai sen alaisuuteen perustettu erillislaitos?

Suomessa on mielellään rakennettu mielikuvaa EU:n ”Venäjä-asiantuntijana”, jota suomalaisten presidenttien erityissuhteet Moskovaan ovat pönkittäneet. Ylimmän tason diplomatiasuhteet eivät enää Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen ole itsestään selvästi taanneet idänkauppaa.

EU-maista ylivoimaisesti eniten vientiä Venäjälle tekee Saksa (26 miljardia euroa). Kiinnostavaa on myös, miksi Italia (8 miljardia), Puola (6,2), Hollanti (6), Ranska (5,6), Liettua (4) ja Belgia (4) ovat Suomen (3,4) edellä vientitilastoissa. Mitä kaikkea niiden kauppaa ja kauppatapoja tutkimalla voisi oppia? Ja miten tämän opin saisi parhaiten hyödynnettyä Etelä-Karjalan ja koko Suomen eduksi?

Rohkeasti leijonapitäjäksi

Kesällä 1992 lama-Suomi riemastui uutisista, joiden mukaan Imatran kupeessa sijaitsevalla Ruokolahdella oli tehty havainto naarasleijonasta. Väite herätti epäuskoa ja huvitti kauempana asuvia, mutta paikallisia metsässä lymyvä mahdollinen leijonapeto huoletti – onhan alueella vaarallisia karhujakin. Muutamaa vuotta myöhemmin karhu jopa tappoi metsässä lenkkeilleen miehen Ruokolahdella.

Joidenkin asiantuntijoidenkin mielestä leijonahavainto oli totta. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen eläkkeellä oleva tutkija

Erik S. Nyholmin aikalaisselvityksen mukaan leijona oli päässyt karkuun, kun sirkuseläimiä kuljettanut junavaunu oli kaatunut Viipurin ja Pietarin välillä.

Matkailun kannalta leijonavierailun todenperäisyys ei ole olennaista. Siitä paikkakunta edelleen tunnetaan, jos muistelija on ollut vähintään teini-ikäinen vuonna 1992. Niinpä Ruokolahden kannattaa kääntää joskus häpeälliseksikin tuntunut leijonamaineensa edukseen. Esimerkiksi Luzernissa Sveitsissä on kallioseinämään veistetty upea, kymmenen metriä leveä ja kuusi metriä korkea Kuoleva leijona -monumentti Löwendenkmal muistuttamaan Ranskan vallankumouksessa kuolleista sveitsiläiskaartilaisista. Vastaava patsas – tosin kuolevan urosleijonan sijaan loikkivaa naarasleijonaa kuvaava – olisi jo itsessään suuri matkailuvälitti. Sitten vain pitäisi kehittää liuta muita leijonan ympärille rakennettuja matkailuelämyksiä. Aikanaan 1990-luvulla paikkakunnalla oli jonkinlainen leijonan jäljillä -luontopolku.

Jos Ruokolahti lupaisi matkailupalveluissaan reilun alennuksen Lions-klubin jäsenille ja järjestäisi leijonien kanssa kesäpäivät, pelkästään tällä yhdellä kumppanuudella pitäjän matkailu voisi hyvin saavuttaa suosiota. Leijonia kun on maailmanlaajuisesti 1,4 miljoonaa liki kaikissa maailman maissa. Suomessakin Lions-klubeja on 902, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on yli 22 000. Jos korkeasta keski-ikästään kipuilevat leijonat haluavat uudistua, hieman hassutella ja houkuttaa uusia jäseniä, heidän kannattaisi ottaa Ruokolahti omaksi kummipitäjäkseen – ja houkuttaa kansainvälisiä järjestöystäviään eteläkarjalaisiin järvimaisemiin. Onhan vetisellä Ruokolahdella enemmän rantaviivaa (1750 km) kuin vaikkapa Kalifornialla (1350 km) tai Havaijilla (1210 km).

Etelä-Pohjanmaa

Aiemmin Etelä-Pohjanmaa tunnettiin puukkojunkkareista, 1930-luvun äärioikeistolaisuudesta, painista ja pienyrittäjyydestä. Nykyään Etelä-Pohjanmaa on tunnettu vahvoista naispoliitikoista, pandoista ja erikoisista yrittäjämiljonääreistään: Tuurin kyläkauppa ja Alajärvellä pellonlaitaan noussut, suurella todennäköisyydellä Suomen huikein lasten matkailukohde PowerPark. Yrittäjä Pekka Lillbackan joka vuosi kasvava, Linnanmäki-tasoisten härveleiden, upeiden carting-ratojen, raviradan ja kaikkea muuta sisältävän hämmäyttävän suureellinen elämyskeskus on edelleen eteläiselle Suomelle verrattain tuntematon.

Kävijämäärät saattavat jo riittää Lillbackalle, mutta kohtuullisen suoraviivaisella markkinoinnilla voisi houkutella etelän ruuhka-Suomesta suuret joukot perhematkaajia Etelä-Pohjanmaalle – samalla heille voisi myydä monenlaista muutakin jännää.

Etelä-Pohjanmaan ruokaosaajista eräs mielenkiintoinen on Foodwest Oy, joka on pitkälle kehittynyt elintarvikealan sopimusvalmistajana ja -pakkaajana. Yritys lupaa kehittää asiakasyrityksilleen menestysreseptin, testata sen raaka-aineet ja varmistaa tuotteen säilyvyyden. Yritys on poimittu muun muassa valtakunnalliseen Kasvu Open -sparrausohjelmaan. Foodwest on muun muassa

kehittänyt The Long Drink Companyn lonkeroreseptin, jolla yritys yrittää nyt valloittaa USA:n markkinoita Missourissa valmistuvalla harmaalla limuviinalla.

Viinaa ja juustoja -kiertoreissuja

Etelä-Pohjanmaa tunnetaan myös tangosta, viinasta ja viljavista peltoaukeistaan. Se, että Varsinais-Suomessa on vähintään yhtä viljavaa, on sivuseikka, koska alueella on teollisuutta, meri ja Turku. Koskenkorvan viina, palkittu tislamo Kyrö Distillery sekä Juustoportti, siinä tunnetuimmat pohjalaiset elintarvikkeet. Ja ovathan eteläpohjalaiset lanseeranneet jopa tapaksen, joka on nimeltään Epas, Etelä-Pohjanmaan keittiömestarien puheenjohtajan Jani Unkerin ideoima pohjalaisruoka.

Maailmalla juomamatkailu ei ole nappikauppaa. Esimerkiksi Skotlannissa viskitislaamoja kiertää vuosittain liki kaksi miljoonaa makumatkaajaa jättäen maahan 70 miljoonaa matkailueuroa. Innokkaimmat viskimatkaajat tulevat Saksasta ja Yhdysvalloista, sitten Intiasta, Kiinasta ja Japanista. Skotlannissa on 66 viskimatkailukohdetta, Etelä-Pohjanmaalla vasta pari. Skotlannin viskiennin arvo on noin 5,1 miljardia euroa. Kyrö Distillery on kasvanut huikeaa tahtia ja työllistää nyt kolmisenkymmentä henkeä viiden miljoonan liikevaihdollaan.

Vuodesta 1990 pohjalaisella sahdilla aloittanut Pramia on maakunnan toinen juomaylpeys. Vaikkei paikallisella tuulivoimalla käyvä Pramia ole yltänyt Kyrö Distilleryn kaltaiseen kansainväliseen menestykseen, on yhtiön yrittäjä Marko Mäkinen sentään valittu Suomen Alkoholijuomateollisuuden (AJT) puheenjohtajaksi. Vuonna 2017 Pramia jätti ostotarjouksen Altian koko osakekannasta Suomen valtioneuvoston kanslialle.

Maakunnan viinateemaa korostaa kuuluisan viinatehtaan kupeessa oleva Koskenkorvan museo Ilmajoen Koskenkorvan kylässä. Se esittelee tietoa ja tarinoita alkoholin historiasta Suomessa sekä kansallisjuomamme Kossun valmistuksesta. Ehkä kossukiertue ei ihan Skotlannin viskireissua peittoaa, mutta ulkomaalaisille matkaajille tuotteistettuna voisi juoma- ja syömäturismi luoda Etelä-Pohjanmaasta nykyistä paljon merkittävämmän juomateollisuuden keskuksen. Uusista juomayrityksistä hyötyisivät

myös eteläpohjalaiset viinatehtaat, kunhan vain uudet toimijat osaisivat erilaistumisen jalon taidon.

Viinanteko kannattaa jatkossakin. Noin 45 miljardin euron arvoinen USA:n väkevien viinojen markkina kasvaa tasaiseen kuuden prosentin vuositaitiin. Gini on joutunut väistymään viskin, tequilan, brandyn ja konjakin tieltä. Kasvua selittää cocktail-kulttuurin nousu. Toisaalta kaupaksi käyvät yhä kalliimmat juomat, joita eteläpohjalaistenkin kannattaisi kehittää vientimarkkinoilleen.

Etelä-Pohjanmaalla voitaisiin ottaa mallia myös porilaistaustaisesta Peter Vesterbackasta, joka aikoo valmistaa maailman myydyintä alkoholijuomaa Rovaniemellä. Tämä maultaan kitkeräksi pontikaksi kuvattu juoma on kiinalaisten rakastama baiji.

Apulanta-yhtyeen keulahahmo Toni Virtanen on kertoman mukaan lanseerannut termin Juustoporttiteoria: Ensin maistellaan mietoja juustoja, mikä johtaa yhä vahvempien ja haisevampien juustojen maisteluun, edamista cheddarin kautta camembertiin. Eteläpohjalaisen viinaa ja juustoja -kiertueen kiinteästä ravinnosta vastaisikin jalasjärveläinen Juustoportti.

Pohjalaista koirannappulaa

Koiria on Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomessa noin 700 000. Niistä valtaosa syö ruokanappuloita – ulkomailta tuotua muonaa. Lemmikkibisnes on Suomessa satojen miljoonien eurojen markkina, joka selittääkin, miksi ruotsalainen pääomasijoittaja EQT omistaa Suomen suurimman eläintarvikkeiden erikoisketjun Mustin ja Mirrin ja pohtii sen listaamista pörssiin. Euroopassa lemmikkieläinmarkkinan koko on lähes 40 miljardia euroa. Iso raha liikkuu myös lemmikkipalveluissa: pääomasijoitusyhtiö Nordic Capital myi 2017 eläinlääkäripalveluja tuottavan Anicuran amerikkalaiselle Mars-yhtiölle hyvään hintaan.

Etelä-Pohjanmaalla kristiinankaupunkilaiseen Dagsmarkin maalaiskylään on nopeaan tahtiin noussut entisen perunalastutehtaan tiloihin maamme ainoa koirannappulatehdas, Dagsmark Petfood, joka saa raaka-aineensa läheltä. Alueella viljellään perunaa. Läheltä saatavilla on myös kotimaisia lihajauheita ja viljoja. Kalajauhe saapuu Varsinais-Suomesta Kasnäsistä. Nappulatehdas

haastaa isot kilpailijansa suomalaisilla raaka-aineilla ja superfoodilla, kuten pellavalla ja marjoilla. Luvassa on myös luutuotteita. Myös Lapissa Sodankylässä on oivallettu, että koiranruoka on hyvä bisnes. Poronruhossa on parikymmentä prosenttia elintarvikkeeksi kelpaamatonta tavaraa, jotka Kylmänen Food purkittaa poronlihalaiteksesta erillään olevassa koiranruokatehtaassaan.

Oikein markkinoituina suomalaiset korkean profiilin koiranruoat voivat olla isokin hitti. Ainakin Dagsmarkin taustajoukoissa on Laitilan Virvoitusjuomatehtaan alkuajoilta tuttuja tekijöitä.

Etelä-Savo

Yrittäjien maakunta, Etelä-Savo? Kyllä. Vain Etelä-Pohjanmaalla on enemmän yrittäjiä suhteessa alueella asuviin työllisiin. Kolmantena tulee Keski-Pohjanmaa. Myös pääomatulossa Etelä-Savo on suhteessa Suomen kakkonen metsätulojen ansiosta. Metsää hakataan Etelä-Savossa enemmän kuin missään muussa maakunnassa, esimerkiksi vuonna 2017 noin 7,6 miljoonaa kuutiota. Luonnonvarakeskuksen mukaan hakkuiden määrä koettelee jo kestäväen kehityksen rajoja.

Luontoa ja järvimaisemaa maakunnassa piisaa, mutta vaikkapa Saimaan tuotteistaminen on lapsenkengissä. Maatilamatkailun vuositaso on viisi miljoonaa euroa, muu matkailu kymmenen. Se on vähän, kun ottaa huomioon Etelä-Savon sijainnin ja upean luonnon. Etelä-Savossa on myös vähiten henkirikoksia Suomessa.

Kuten muissakin itäisissä maakunnissa, myös Etelä-Savossa on runsaasti entisen Neuvostoliiton alueelta tulleita yrittäjiä. Etelä-Savossa on kolme isompaa kaupunkia: Mikkeli, Pieksämäki ja Savonlinna. Kaksi ensimmäistä ovat sijoittautuneet logistisesti hyvin, Savonlinna on sivussa liikenteen valtavirroista. Niinpä myös Etelä- ja Pohjois-Karjalalle tärkeä Parikkalan raja-aseman kansainvälistäminen eli avaaminen tavaraliikenteen lisäksi myös

turisteille olisi Savonlinnalle ja koko Etelä-Savolle erittäin tärkeää. Venäläiset ovat jo nykyoloissa savonlinalaisille tärkeä tulonlähde. Savonlinnalla onkin ollut murheellisia aikoja takanaan: synnytyssairaala meni, teollisia työpaikkoja katoaa ja opettajankoulutus siirtyi Joensuuhun, mikä näkyy myös kaupungin miesvaltaistumisena.

Talvikuukaudet ovat opiskelijoiden katoamisen jälkeen entistä hiljaisempia, sillä noin 40 prosenttia kotimaisista ja ulkomaisista matkailijoista käy Savonlinnassa kolmen kesäkuukauden aikana. Venäläisten matkailijoiden määrä on vaihdellut voimakkaasti, lähinnä rupan kurssin heilahtelujen tahtiin. Saksalaisten matkailijoiden määrä on laskenut 2000-luvulla, ja yöpymisten määrä on Savonlinnassa laskenut 2000-luvun alusta yli 10 000 matkailijalla. Vuosina 2015–2016 toteutettu Visit Saimaa -markkinointikampanja kaunisti hieman tilastoja.

Yhteiskampanjoita maakunnassa on ollut ennenkin. Mieleen jäävin lienee RaJuPuSu, Rantasalmen, Juvan, Punkaharjun ja Sulkavan yhteisponnistus 1990-luvun lamavuosilta. Savonlinna on puolestaan edistänyt Venäjän-matkailuaan, Parikkalan raja-aseman avaamista sekä rajan molemminpuolisten alueiden järvi-seudun pääsyä Unescon suojelukohteiksi. Savonlinnastahan on Parikkalan kautta Laatokalle vain sata kilometriä matkaa.

Alueen vetonauloja ovat Punkaharjun ja Puruveden retkeily-alueet (noin 140 000 vuotuista kävijää), Savonlinnan Oopperajuhlat (noin 70 000 kävijää) ja Olavinlinna (noin 50 000 kävijää). Lisäksi matkailijoita vetävät Linnansaaren ja Koloveden kansallispuistot, Metsämuseo Lusto sekä Saimaan kulttuuri- ja luontokeskus.

Jos itse Saimaan tuotteistamisessa on vielä pitkä matka oikean massaturismin pyörittämiseen, muutama rohkea yrittäjä on tehnyt erinomaista työtä majoituspuolella. Erityisen noston ansaitsevat Rantasalmella sijaitseva Markus Heiskasen pyörittämä Järvisydän, jossa on paitsi Savon suurin viinikellari, myös luksuskylpylä monipuolisine joogineen ja maisemasviitteineen. Myös Saimi Hoyerin johtama Hotelli Punkaharju on ollut menestys.

Prosentuaalisesti kovimmassa nousussa ovat kiinalaisten vierailut Savonlinnaan, vaikka määrällisesti luvut eivät vielä hätkähdytä. Savonlinna haluaa kuitenkin olla aasialaisturistien portti

Laatokalle. Savonlinna hakee myös EU:n kulttuuripääkaupungin asemaa neljän maakunnan yhteishankkeessa.

Vuoden 2019 keväänä purjehduskauden alkaessa Savonlinnan kohdalla on jo käytössä Laitaatsalmen syväväylä, jonka kiinteät sillat ovat 24,5 metriä korkeat. Sen korkeampia aluksia Saimaalle ei tule, koska ne eivät mahtuisi kanavasiltojen alitse. Siltojen alituskorkeus on muualla Suomessa yleensä enintään 18 metriä.

Maailman merkkirakennuspuisto

Matkailun kannalta olennaista olisi keksiä Savonlinnan alueelle vetovoimainen talvimatkailukohde tai edes aluksi suurtapahtuma, kuten maailman suurin luonnonjääluiistelutapahtuma tai turvalan kansainvälinen konferenssi. Puitteet Savonlinnan katveessa olisivat ainakin vertaansa vailla Suomessa.

Myös puurakentamisen ympärille voisi kehittää jotain erityistä, kuten pelkästään puusta rakennetun huvipuiston tai puusta rakennetun miniatyyrikaupungin, jossa olisi rakennuksia kaikkialta maailmasta. Sapporo pääsi useaan kertaan suomalaisuutisiin, kun sikäläiset tekivät Helsingin Tuomiokirkosta hämmentävän hienon jääveistoksen. Vastaava huomio kiinnittyisi varmasti Savonlinnaan ja alueen puurakentamiseen, jos puusta rakennettaisiin taidokkaasti vaikkapa Kreml, Valkoinen talo, Eiffelin torni, Kioton ja Pekingin keisarilliset temppelit ja Berliinin valtiopäivätalo, Pisan kalteva torni ja Sydneyn oopperatalo.

Puurakentamisen mekka

Puurakentaminen on huomattavasti ympäristöystävällisempää kuin runsaasti muun muassa vettä kuluttavalla betonilla ja energiaa valmistuksessaan ahmivalla teräksellä. Puu sitoo hiiltä, ja siitä saa rakennettua nykyään korkeitakin taloja. Puurakennukset ovat betonirakennuksia turvallisempia tiukkojen paloturvamääräysten vuoksi.

Etelä-Savosta on vaivihkaa kasvanut suomalaisen puurakentamisen keskittymä. Viimeisimpänä merkkinä on opettajankoulutuksen siirtämisestä Joensuuhun kompensoitu Savonlinnaan perustettu Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun Xamkin teollisen

puurakentamisen insinöörilinja. Houkutellakseen kaupunkiin opiskelijoita Savonlinna jopa myöntää 500 euron stipendit kaikille syksyllä 2019 Savonlinnan Xamkissa aloittaville.

Punkaharjulla valmistetaan viilupuusta rakennuselementtejä, joilla korvataan terästä ja betonia teollisessa rakentamisessa. Viimeisin MetsäWoodin LVL-puuviilutehtaan investointi Punkaharjulle oli arvoltaan 52 miljoonaa euroa, ja se lisää tehtaan tuotantoa puolella eli 160 000 kuutiometrillä vuodessa. Elementeistä voi rakentaa paitsi luhtitaloja myös kerrostaloja. Savonlinnassa on myös UPM:n vaneritehdas, ja Stora-Enson puurakentamiseen soveltuva puuviilutehdas on Pohjois-Savon puolella Varkaudessa. Sen äskettäisen suurinvestoinnin sanottiin pelastaneen hiipuvan Varkauden.

Lisää puolustus- ja turvateollisuutta

Vähemmän tunnettua on, että Savonlinnassa on useita puolustusteknologian yrityksiä, kuten tietotekniikka-alan Control Express Finland Oy, joka on solminut yhteistyösopimuksen maailman suurimpiin puolustusalan järjestelmätoimittajiin kuuluvan Thales Norwayn kanssa. Sopimus koskee ruggeroidun mobiilitietokoneen toimittamista osaksi sotilaille tarkoitettua taistelu- ja tietojärjestelmää vaativaan sotilas- ja viranomaiskäyttöön. Kaupungissa toimii myös turvallisuus- ja sotilasalan viestintälaitteita ja -järjestelmiä valmistava Savox Communications.

Nykyiset yhtiöt varmasti hyötyisivät, jos niiden ympärille kehkeytyisi lisää alan toimijoita, pieniä ja suuria. Korkean jalostusasteen turvateollisuusklusterin paisuttaminen olisi varmasti Savonlinnan ja Etelä-Savon edun mukaista.

Suomalais-venäläiset kesäpäivät Hirvensalmelle

Mikkelin seudulla on hieno logistinen sijainti, vaikka vitostie onkin Heinolasta pohjoiseen ohituskastoista huolimatta tuskaisen hidas. Myös Mikkelin seudulla on teollisuutta: UPM Kymmene Wood Pelloksessa, Mölnlycke Health Care sekä Otavan ja Mäntyharjun sahat. Alueella odotellaan myös suuren mittakaavan biohiilipellettitehtaan rakentamis päätöstä.

Joroisissa on kaavoitettu laaja alue mahdollista datakeskusta Huutokoskella. Pieksämäellä on taas lähes kolmasosa sosiaali- ja terveysalan yrityksiä ja laitoksia. Mikkelin seutu on Suomen tiheimmin mökitettyä seutua, mutta heinäkuisia St Michel – Mikkelin ravit -tapahtumaan lukuun ottamatta alueelta puuttuu kansallisesti tunnettu kesähäppening.

Mikkelin eteläpuolella on Ahti Karjalaisen syntymäpitäjänä tunnettu Hirvensalmi, jossa on Karjalaisen sympaattinen kotimuseo Lepola sekä Kissakosken vanha paperitehdas voimalaitokseen ja upeine ravintoloinen. Karjalainen tunnettiin suurena idänsuhteiden edistäjänä, jonka itänaapurimme olisi kernaasti nähnyt Urho Kekkosen seuraajana tämän sairastuttua 1980.

Entäpä jos Hirvensalmi emännöisi kesällä vuotuisia suomalais-venäläisiä kesäpäiviä, jossa olisi sekä korkean tason talous- ja politiikkavaikuttajia sekä luonnollisesti kulttuuriohjelmaa puolin ja toisin. Koppia sisällöstä ottaisivat niin venäläis-suomalainen kauppakamari, Esko Ahon johtama East Office, Suomi-Venäjäseura kuin Venäjän tiede- ja kulttuurikeskus.

Suomessa asuu 70 000 venäjänkielistä ihmistä, jotka jo yksin olisivat huikea kohderyhmä, puhumattakaan niistä tuhansista suomenkielisistä, joilla on jonkinlainen elävä idänsuhde. Tapahduma olisi luonnollisesti kaksikielinen, YYA:n hengessä.

Hirvensalmen ja koko Mikkelin seudun ongelma on majoituskapasiteetti. Mikkelin seudulla on vain kymmenkunta majoitusliikettä, joista edes melko korkeatasoisiksi noteerattuja on vain pari kartanoa: Tertti ja Kyyhkylä. Mutta kuten Porissa Suomi-Areenan aikaan, Mikkelin alueen mökit voisivat toimia majoituksen varaventiilinä. Tuolloin tapahtuman ajankohdaksi seuloutuu joko kesäkuun alku tai elokuu, siis suomalaisten varsinaisen kesäloman ulkopuoliset ajat.

Kainuu

Kainuu oli pitkään monella tapaa aluekehittämisen murheenkryyni. Sitkeä rakenteellinen työttömyys, ikääntyvä väestö ja nuorison pako kohti kirkkaampia katuvaloja oli Kainuun laulun nykysanoitus. Nyt Kainuussa on työttömyysongelman sijaan työvoimapula. Käännös selittyy pitkälti yhdellä isolla työllistäjällä: Talvivaaran kaivos. Samaan aikaan Kajaaniin on syntynyt pieni pelialan klusteri Kainuun ammattiopiston pelialan koulutuslinjan ansiosta.

Kainuulaisten suhde yrittäjyyteen on liki käänteinen ruotsinkieliseen Pohjanmaahan verrattuna. Jututtamani kainuulais-toimittajat kertoivat, etteivät menestyvät yrittäjät uskalla kertoa menestyksestään peläten kateellisten panettelua. Niinpä he eivät mielellään anna edes haastatteluja. Toisaalta Sotkamossa on jo kauan aikaa siten löydetty menestymisen resepti, oli kyse Katinkullan lomakeskuksesta tai pesäpallojoukkue Sotkamon Jymystä.

Samaan aikaan Kainuussa on suunnattoman paljon luovaa hulluutta, josta parhaita manifestaatioita ovat Hyrynsalmen suojalkapallon MM-kisat. Sen kyljessä voisi hyvin järjestää vuotuisen kansainvälisen suotutkijoiden konferenssin. Majoituspaikkana toimisi Ukko-Hallan lomakylä.

Lapin matkailun majoituskapasiteetti on rajallinen, jos arvioitu 100 miljoonan kiinalaisen lisäreissaajan kasvu toteutuu. Siitä riittää kainuulaisillekin. Lomailijoiden kansainvaellusta odotellessa kainuulaisten kannattaa reissata Rukalle ja Lappiin hakemaan oppia, kopioida hyvät asiat erityisesti aasialaisille suunnatuissa palveluissa ja olla korva herkkänä asioista, jotka eivät vielä Lapissa toimi maailmanluokan malliin.

Kuusamon ja Kajaanin lentokentillä on kyllä kapasiteettia nykyistä vilkkaampaan lentoliikenteeseen. Sotkamon talviurheiluosaaaminen on viime vuosina tuonut paikkakunnalle asiantuntijakiinalaisia ja urheilijoita. Nyt haetaan suuria joukkoja maksukykyisiä matkajia, joiden joukossa voi olla myös tulevia sijoittajia. Kajaanin pari lentoa päivässä eivät vielä ruuhkaa aiheuta.

Viileä ATK-taivas

Kajaanista on kehkeytyessä myös datakeskusten taivas. Kaupungissa on sen verran vilpoista, että jäähdyttäminen onnistuu valtaosan vuodesta avaamalla ikkunat.

Tieteen tietotekniikan keskus CSC ja Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) ovat muun muassa aloittaneet hankkeen, joka vauhdittaa data-analytiikan hyödyntämistä Kainuun alueen yrityksissä. CSC:lle on Kajaaniin tulossa myös supertietokone, ja muutakin on suunnitteilla. Kisaa kansainvälisten tietokonekeskusten sijoittamisesta voi verrata kansainvälisiin akkutehdaskisoihin. Niinpä valtion ja korkeakoulujen omistama tietotekniikan osaamiskeskus CSC ansaitsee kaiken mahdollisen tuen datakeskusten hankinnassa Suomeen. Jos uusi sellainen tänne saadaan, Kajaani on todennäköinen voittaja.

Kajaanin linna 50 metriä yläjuoksuun

Mikä saisi matkajan tulemaan asiakseen kauempaakin Kajaaniin? Runoviikot? Kyllä, jos osaa suomea ja tykkää runoista. Entä ulkomaan elävä? Joku tulee ehkä hiihtämään, golfaamaan ja kylpemään naapurikunta Sotkamon Katinkultaan, mutta Kajaani on vain logistinen kauttakulkupiste. Kuten Savonlinnassa, Hämeenlinnassa ja Turussa, Kajaanissakin on linna. Se vain on entinen linna.

Kun Kajaanin linnan tuhosta oli vuonna 2016 kulunut 300 vuotta, Kainuun historiaa laajalti tutkinut professori Reijo Heikkinen ehdotti jälleen, että linna rakennettaisiin uudelleen – mutta 50 metriä Kajaaninjokea yläjuoksuun. Nykyään raunion läpi kulkee betoninen maantiesilta. Paikalla oli puinen silta jo ennen linnaa. Nykysillan purkaminen ja siirtäminen maksaisi liikaa, ja asukkaatkin vastustaisivat hanketta. Niinpä vaihtoehdoksi jää koko Linnansaaren siirtäminen linnoineen pois betonisillan alta noin 50 metriä Koivukosken suuntaan.

Museovirasto on Heikkisen mukaan vastustanut linnan uudelleen rakentamista vedoten siihen, ettei linnan alkuperäisiä piirustuksia ole säilynyt, vaikka niitä on etsitty intensiivisesti useista arkistoista Suomesta ja Ruotsista ja jopa Venäjältä. Heikkinen arvelee, ettei piirustuksia ole edes ollut. Linnan keskeinen rakentaja, muurari Iisak Rasmusson teki linnan mututuntumalla aikaisempien muuraustöidensä pohjalta. Ainoat kunnan piirustukset ovat kenraali Axel Löwenin 1720-luvulla laatimat suunnitelmat linnan uudelleenrakentamisesta.

Linna raunioitui alkuvuodesta 1716, kun venäläiset räjäyttivät sen 1,5 tonnilla ruutia, joka oli peräisin linnan omasta ruuti-varastosta. Rauniolinnaksi murentuneen linnan palasia on edelleen ympäröivän joenpohjan pintakerroksissa. Linnaa yritettiin pariin otteeseen uudelleenrakentaa, mutta sodat sotkivat suunnitelmat ja linna rappeutui. Siitä tuli kajaanilaisten kaatopaikka ja rakennuskivien noutopiste.

Paljon vastaavia hankkeita

Kajaanin linnan uudelleenrakentaminen nousee Heikkisen mukaan paikalliskeskusteluun parinkymmenen vuoden välein. Joko nyt olisi aika seurata kansainvälisiä esimerkkejä ja ryhtyä toimeen? Japanissa Osakan linna on 400 vuotta, ja se on rakennettu uudestaan kolmesti. Puolassakin rakennetaan uudelleen lukuisia linnoja, joista monet tuhoutuivat 1600-luvulla raunioiksi Ruotsin sotajoukkojen – mahdollisesti juuri suomalaisten hakkapeliittojen toiminnan vuoksi. Egyptissä Abu Simbelin temppeli massiivisine Ramses II:n patsaineen nostettiin Niilinjoen valjastuksen yhteydessä 200 metrin päähän alkuperäiseltä paikaltaan 65 metriä korkeammalle.

Kajaanin linnan uudellenrakentamista odotellessa kajaanilaiset voisivat järjestää Kajaanin linnan rakentamiskisat Minecraftissa, kuten 1120-luvulla alun perin rakennettu ja vuoden 1642 Englannin sisällissodassa raunioitunut Kenilworthin linna on tehnyt. Englannin museovirastoa vastaava English Heritage pohti, miltä Kenilworthin linna oli aikoinaan näyttänyt, ja järjesti työpajoja, jossa vierailijat saivat rakentaa omat versionsa linnasta. Lisäksi linnasta voisi julkaista ensin virtuaalisen version, kuten Onstride-sivustolla on tehty kuudesta brittiläisestä rauniolinnasta: nykytilassa oleva raunio ja aidon näköinen kuvituskuva loistokunnossa olevasta linnasta.

Sitten kun itse linnan kunnostus etenee kansalaiskeräyksiä, EU-tukien, valtion budjettirahoituksen ja yksityisten investorien toimesta, suosittelen tutustumaan linnoja vilisevän Britannian parhaiten tuotteistettuihin linnoihin. Niistä esimerkiksi keskienglantilainen Warwick on onnistunut tekemään brittiläisittäin keskivertolinnasta esineistön, videotekniikan ja oivaltavien ohjelmien avulla kohteen, jossa lapsiperhe kuluttaa hämmästyttävän määrän rahaa – ja silti poistuu tyytyväisenä.

Kajaanin päättäjät ovat viime aikoina pohtineet myös linnan läpi kulkevan sillan hylkäämistä ja uuden rakentamista, sillä vanhan kunnostaminen tulisi kalliiksi. Jos tähän todella päädyttäisiin, linnaa ei tarvitsisi siirtää, vaan silta purkaa. Samalla vain tulisi olla rohkeutta puskea linnan uudelleenrakennus käyntiin ja saada Museovirasto ymmärtämään hankkeen kansallinen merkitys. Muuten Kajaani tunnettaisiin seuraavatkin vuosisadat saarenlämpäreellä olevasta röykkiöstä kiviä, jotka noudattavat linnan vanhaa seinäjakoa. Eikö pieteetillä uudelleenrakennettu elävä historia olisi paljon merkityksellisempää suojeltavaa kuin vanha kiviröykkiö?

Pöhinää pelikaupunkiin

Koulutuksella saa toisinaan ihmeitä aikaan. Kajaanissa näin on käynyt KAMK:n pelikoodauskoulutuksen ansiosta. Kaupunkiin on syntynyt pöhinää pelialalle. Pelikoulutuksen saaneet revitään toki herkästi pois Kainuusta, mutta poikkeuksiakin on: eteläkorealaisen rahan voimalla Kajaanissa kasvava Critical Force.

Kajaanin ja Kainuun kannalta olennaista olisi pystyä kiinnittämään mahdollisimman moni pelialan yritys tavalla tai toisella Kajaaniin. Viisainta olisi tietysti kysyä laajalta joukolta pelialan ihmisiä, mikä saisi heidät viihtymään Kajaanissa. Olisiko se pienpanimoravintola? Viinatehdas? Koska ala on miesvaltainen, naiskoodarien erityishoukuttelu Kajaaniin? Kokonaan toisen, naisvaltaisen alan koulutuslaitoksen saaminen Kajaaniin? Linda Liukaan Tyttöjen Koodarikoulu?

Perheen perustaminen kun ankkuroi ihmiset paljon todennäköisemmin paikkakuntaan kuin yksittäiset bonukset tai edulliset asumiskustannukset. Olennaista olisi tehdä valtakunnallisella tasolla jotain mielenkiintoista, jotta start up -yhteisöt ja nykyistä useammat pelialan osaajat jäisivät Kajaaniin tuomaan sinne jatkossakin elinvoimaa ja verotuloja.

Turjanlinna III

Punaisen viivan kirjoittanut Ilmari Kianto (1874–1970) rakennutti vuonna 1912 Suomussalmen Kiantajärven rantaan Turjanlinnan taiteilijakodikseen. Talo oli 20 metriä pitkä ja 9 metriä leveä. Sen alakerrassa oli iso pirtti, kolme kammaria, aula ja porsua. Yläkerrassa oli isännän parvekkeellinen työ- ja makuuhuone sekä ullakkotiloja. Punamullalla maalattua taloa peitti pärekatto, ja sen nurkat olivat valkoiset, ikkunakaaret oli maalattu vihreiksi ja joissakin ikkunoissa oli erivärisiä lasiruutuja. Talo oli siis poikkeuksellisen komea näky varsinkin Suomussalmen korkeuksilla.

Talvisodan sytyttyä suomalaiset sotilaat polttivat joulukuussa 1939 Turjanlinnan arvokkaine sisältöineen ja ulkorakennuksineen. Neuvostojoukkoja paennut, aiemmin teologiaa ja venäjää yliopistossa opiskellut Ilmari Kianto oli lähtiessään kirjoittanut sikarilaatikkoon venäjänkielisen viestin, jossa hän paitsi pyysi, että köyhän kirjailijan maja jätettäisiin polttamatta, myös paljasti sisarensa mökin sijainnin vastapäisellä saarella. Tämä tulkittiin myöhemmin sotapetoksen yritykseksi, ja Kianto sai usean vankilakuukauden jälkeen tuomion. Tasavallan presidentti Kyösti Kallio kuitenkin armahti kirjailijan. Kianto rakennutti Turjanlinnan uudelleen, mutta kun uuden talon leivinuuni lämmitettiin ensi kertaa,

juuri valmistunut Turjanlinna paloi jonkin valuvirheen takia vuonna 1949.

Jälkimmäiseltä palolta säilyneet Turjanlinnan sivurakennukset ja rantasauna ovat edelleen suosittu matkailukohde. Kiantajärven yli matkustetaan Kianta-laivalla, matkalla voi ostaa Punaisen viivan tai Turjanlinnan satukirjan ja perillä saa taivastella pienoismallia talosta, joka siellä kahdesti oli. Entä jos se rakennettaisiin kolmannen kerran, tällä kertaa palomääräyksiä noudattaen?

Kirjailijaresidenssejä toki Suomessa on muuallakin, mutta mikä voisi olla hienempi paikka kokoonnuttaa tarinankertojia teatterintekijöistä lastenkirjailijoihin, elokuva- ja tv-käsikirjoittajista kaunokirjailijoihin? Kianto tunnettiin railakkaasta elämästään, joten Turjanlinna III voisi olla Mukkulan kirjailijakokouksen pohjoinen pikkuveli ja tarinankertojien oma versio Sodankylän elokuvafestivaaleista. Tavoitteena paikallisesti olisi saada paitsi matkailueuroja myös Kainuussa tapahtuvia ja kuvattavia elokuvahankkeita, jotka Kaukoidän turistien tapaan nykyään lentävät Kainuun yli suoraan Lappiin. Kuten lisäturistien houkuttelu Suomeen, tämäkään ei olisi nollasummapeliä Lapin ja Kainuun välillä, vaan enemmän on yksinkertaisesti enemmän.

Hossasta Suomen esteettömin luontokohde

Sisu manifestoituu parhaiten paraolympialaisissa ja vammaisten Special Olympics -kisoissa. Sisu kääntyisi matkailutuotteeksi nostamalla Suomi esteettömän matkailun ykkösmaaksi. Pelkästään Suomessa esteettömän matkailun kohderyhmää on 15 prosenttia väestöstä. Joukossa ovat pyörätuolihurjastelijoiden lisäksi näkö- ja kuulovammaiset, vaikeavammaiset – sekä alati lisääntyvät ikäihmiset. Matkailuinvestointeja pohtivan on hyvä muistaa, että liikuntarajoitteisen matkassa kulkee usein ainakin yksi avustaja. Ja mihin pääsee pyörätuolilla, pääsee myös lastenvaunuilla. Suomussalmen kunta onkin visioinut, että sen pohjoisosissa olevasta Hossan kansallispuistosta tulisi Suomen esteettömin luontomatkailukohde.

Joka ei vielä esteettömän matkailun mahdollisuuksiin usko, tutustukoon Teksasissa juuri avattuun Morgan's Wonderlandiin, maailman ensimmäiseen pyörätuolilapset ja muut erityisryhmät

huomioivaan vesipuistoon. Riemuitsevien lasten ilmeet saavat raavaankin miehen ilonkyyneliin. Vesipuisto on satavarma matkailuhitti. Suomen esteettömistä matkailukohteista ei ole olemassa edes yhtään englanninkielistä verkkosivua. Kuulopuheiden mukaan yksi iso hotelliketju on Suomessa ottanut esteettömyyden perusarvokseen, mutta sekään ei tunnu lyövän asiasta rumpua.

Esteetön matkailu on monella tapaa kallista, joten sen markkinointi tulee kohdentaa perinteisten länsimaiden lisäksi esimerkiksi rikkaaseen osaan Lähi-itää, kuten Israeliin ja öljyisiin arabimaihin.

Sponsoroitaviksi matkailumannekiineiksi sopisivat sisukkaat urheilijamme, kuten Leo-Pekka Tähti – maailman nopein mies renkailla. Toinen loistava matkailulähettiläs olisi Sisujengi, joka osallistui alkuvuodesta 2019 Abu Dhabin Special Olympics -vammaisurheilukisoihin. Talvikisat ovat kahden vuoden päästä. Ensin pitää toki saada matkailukohteet pikapikaa esteettömiksi.

Kanta-Häme

Luonnonkauniilla Kanta-Hämeellä on maantieteellisesti katsoen loistava sijainti kolmen eteläisen Suomen suurimman kasvukeskuksen välimaastossa. Siksi esimerkiksi Turengissa on Lidlin jättimäinen logistiikkakeskus. Jääkiekkokultaa keväällä 2019 juhlinut Hämeenlinna on maakunnan pääkaupunki, josta käsin pääsee vajaassa tunnissa töihin niin Tampereelle kuin Helsinkiin. Siitä huolimatta maakunta on kasvun katvealueella.

Maakuntastrategiassa puhutaan kasvukäytävistä ja saavutettavuudesta, monipuolisesta asumisesta ja hyvinvoinnista, jopa valmistavan teollisuuden mahdollisuuksista. Ainakin pingviinjäätelö valmistuu Kanta-Hämeessä, Turengissa. Kuten monen muunkin maakunnan osalta, katse tulisi suunnata kansainvälistymiseen ja erottautuvan vetovoiman vahvistamiseen.

Uuden Ajattelun Keskus

Kaksi runsaan sadan vuoden aikana suomalaisten yhteiskunnallista ajattelua kenties eniten uudistanutta poliittista liikettä ovat syntyneet Forssassa.

Vuonna 1903 Forssassa kokoontui työväenliike, joka teki lähes utopistisen Forssan julistuksen. Siinä vaadittiin yleistä, yhtäläistä

ja välitöntä vaali- ja äänioikeutta kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta. Lisäksi listalla oli yleinen koulupakko, maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa, vaatimus työajan saamisesta 8-tuntiseksi, kieltö alle 14-vuotiaiden kaikesta ansiotyöstä. Mukana oli myös vaatimus täydestä, vähintään 36 tuntia kestävästä yhtämittaisesta lepoajasta viikossa. Julistuksessa vaadittiin myös kaikkien sellaisten rajoitusten poistamista, jotka asettavat naisen yleis- tai yksityisoikeudellisessa suhteessa miestä ala-arvoisempaan asemaan. Ja sokerina pohjalla: yleinen kieltolaki väkijuomain valmistamisen ja kaupan suhteen.

Noin 75 vuotta myöhemmin Forssan seudulla tapahtui jälleen: Keväällä 1979 huolestunut luontoväki esti Forssan Kojjärven kivi-vaamisen. Se kokosi monet pienissä piireissä toimineet ihmiset yhdeksi kansanliikkeeksi, josta syntyi myöhemmin Vihreä liike.

Kun Forssassa kerran on jotain, joka synnyttää yhteiskuntaa uudistavia kansanliikkeitä, sen kannattaisi rakentaa ja hyödyntää tämä mielikuva. Ja kun uudesta ajattelusta puhutaan, miksi tyytyä vain poliittiseen ajatteluun? Erilaisia innovaatiokeskuksia on maailma väärällään. Harva innovaatiokeskuksen paikkakunta voi kuitenkaan rehvastella tuoneensa Suomeen sekä hyvinvointiyhteiskunnan että ympäristöliikkeen.

Raviurheilun Ascot Forssaan

Vuosittain yli 700 000 suomalaista käy katsomassa ravikisoja paikan päällä. Vain jääkiekko on yleisölajina suositumpaa. Myös Britanniassa hevosurheilu on kakkoslaji jalkapallon jälkeen. Katsojamäärät ovat suunnilleen samassa suhteessa kuin väkiluku: kymmenkertainen. Myös Britanniassa hevosurheilun talousvaikutukset ovat mittavia: se on miljardibisnes ja säteilee paljon hyvinvointia ympärilleen.

Jotain raviurheilun potentiaalista kertoo Helsingissä järjestettävän ratsastustapahtuma Helsinki International Horse Show'n menestys. Hyvin tuotteistetun tapahtuman mitattu talousvaikutus on kymmenen miljoonaa euroa vuodessa. Peräti 84 prosenttia kävijöistä on naisia. Raviurheilun perinteinen kohderyhmä on toki toinen – ratsastusväki ja ravikansa ovat kuin kissat ja koirat tai purjehtijat ja moottoriveneilijät – mutta jääkiekkoväki tekee jo

yhteistyötä ravien kanssa. Ja jääkiekko on kaupallistamisessa lajina pisimmällä Suomessa.

Pohjanmaa näyttää mallia

Suomen ensimmäinen ravirata rakennettiin Helsingin Oulunkylään jo vuonna 1884. Aivan viime vuosiin saakka Suomessa ei ollut rakennettu yhtään uutta ravirataa sitten 1980-luvun ja Lahden Jokimaan, kunnes PowerPark-yrittäjä Pekka Lillbacka rakennutti elämyskeskukseensa miljoonia maksaneen upean raviradan. Kauhavalla on nyt eniten raviratoja Suomessa, peräti kolme: Kauhavan, Ala-Härmän ja PowerParkin ravirata. Lillbackan rata aloitti toimintansa 2016 elvyttämällä hiipuneen juhannusravit-perinteen. Mutta Kauhava on kovin kaukana eteläisen Suomen väestökeskittymästä.

Ravien pitäisi uudistua myös Espoon Vermossa. Sitä odotellessa jokin säädyllisen ajomatkan päässä pääkaupunkiseudulta oleva ravirata voisi ottaa uudistajan aloitteen haltuunsa. Sellainen voisi olla Forssan ravirata, jossa järjestetään Kuninkuusravit kesällä 2021.

Naiset näyttävät tietä

Urheilupelaamisen kannalta nuoret miehet ovat kiinnostavin kohderyhmä, sillä miehet aloittavat pelaamisen tutkitusti naisia nuorempina. He pelaavat enemmän ja useammin pelejä, jotka eivät ole puhtaita onnenpelejä, kuten pokeri ja urheiluedonlyönti, esimerkiksi ravit. Naiset käyttävät pelirahansa mieluummin onnenpeleihin, kuten raha-automaatteihin tai rulettiin. Kokeneet hevospelaajat tarkkailevat hevosia saadakseen vihjeitä niiden päivän kunnosta, kun hevoset käyvät esittäytymässä ennen kisaa. Jos pelaaja kuitenkin haluaa vain pelata, ravit joutuvat kilpailemaan kaikkien muiden netissä pelattavien urheilulajien kanssa. Etäpelit ovatkin 1990-luvulta lähtien vieneet katsojat raviradoilta kioskeihin, Toto-TV-kahvioihin ja kotisohville.

Jos siis alan haluaa saada uudelle kasvu-uralle, tapahtuman täytyy olla houkutteleva. Ja jos haluaa nuoret miehet paikalle, kannattaa käyttää samaa taktiikkaa kuin ravintolat: tee paikasta houkutteleva myös naisille. Ravien tulee houkuttaa uusia ihmisiä nykyisten hevosharrastajien ulkopuolisista ryhmistä. Sellaisia

ihmisiä on vaikeaa saada viihtymään 1980- ja 1970-luvun kolhoihin raviluoliin.

Forssan raveista Suomen Ascot?

Ypäjällä on hevosurheilun valtakunnallinen valmennuskeskus, joka on myös alan suurin oppilaitos. Liki Ypäjän naapurissa, Forssassa järjestetään vuonna 2021 suomalaisen raviurheilun ehdoton ykköstopahtuma Kuninkuusravit. Forssan ravirata voisi olla raviurheilun palvelumuotoilun edelläkävijä. Muuta osaamista alueella on viljalti. Jos Forssan raviradasta tulee tarpeeksi houkutteleva, sinne voisi tulla kävijöitä niin Tampereelta, Turusta kuin pääkaupunkiseudulta. Forssa kun sijaitsee likipitäen yhtä kaukana, runsaan tunnin ajomatkan päästä kaikista kolmesta kaupungista.

Kysyntää on myös ravipuolen oivaltaville hevostapahtumille. Siitä on osoituksena Lempäälän Ideaparkissa talvella 2018 järjestetyt Lumiravit. Tapahtuman yhteydessä oli muuallakin ravien kanssa suosittua keppihevostelua sekä Duudsonien Winter Show, jossa ryhmän jäsenet pulkkailivat laukkaavan hevosen perässä.

Mikä sitten saisi lisää pöhinää raviurheilun ympärille? Hatut. Sekä mansikat ja samppanja. Miltä näyttäisivätkään suomalaiset Ascotin kisat? Pilkettä silmäkulmaan, viihdealan tähdet ja Suomen kerma paikalle – ja palvelut sen mukaan. Ydintuote, itse ravikisa, on kunnossa. Nyt sen päälle tarvitaan vain paksu kerros kerma-vaahtoa ja mansikoita. Myös elokuvissa tämä ilmiö toimii: Kun elokuvateatteri äänentoistoinen ja herkkuneen tehdään tarpeeksi houkuttelevaksi, myös Netflix-sukupolvi vaivautuu paikalle.

Voisiko siis Forssa ja Forssan ravirata aloittaa jälleen uuden vallankumouksen – tällä kertaa raviradalta?

Keski-Pohjanmaa

Akkuteknologiaa, kansanmusiikkia ja karvakauluksia. Vaasan ja Kokkolan seutujen muodostama akkuklusteri on Suomen puhutuimpia esimerkkejä siitä, kuinka paikalliset taloustoimijat ottavat aloitteen omiin käsiinsä eivätkä odota valtiovallan erityistoimia. Kokkolassa on Pohjois-Euroopan suurin epäorgaanisen kemianteollisuuden keskittymä, Kokkola Industrial Park. Sen alueella on sekä huippuluokan raaka-ainejalostusta että akkukemikaaleihin liittyvää tutkimusta. Kokkolassa toimii maailman suurin koboltin jalostaja ja akkukemikaalien tuottaja Freeport Cobalt. Kokkolassa on myös Keli-berin litiumia jalostava kemiantehdas. Viennin osuus alueen teollisuuden liikevaihdosta on jo yli 60 prosenttia.

Erityissuhde Vietnamiin

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksella on suuri merkitys alueen akkuteollisuuden synnyssä. Kokkolan seutu on Pohjois-Euroopan vahvin keskittymä. Alueella on plug-in-ratkaisut puhtaalle ja kiertotaloudesta kiinnostuneelle raskaalle teollisuudelle sekä Suomen vahvin osaamiskeskus tällä alalla. Alueen talouskasvun suurimpana esteenä on ikääntyvä ja huipeneva kantaväestö.

Apua on haettava ulkomailta. Nyt Keski-Pohjanmaalle muute-
taan hanakimmin Vietnamista, Iranista ja Ruotsista. Näitä ihmis-
virtoja tulisi kaikin keinoin vahvistaa. Iran on talouspakotteis-
taan johtuen jatkossakin otollinen koulutetun väen rekrymaa, ja
Vietnamin suhteita keskipohjalaisten kannattaisi ajatella laajem-
minkin. Jos Helsingin Roihupellon kaupunginosan aktivistit ovat
Otto-Ville Mikkilän johdolla rakentaneet kirsikkapuistoonsa
vuotuisen suurtaapahtuman ja omat suorat suhteet Japanin ylim-
pään valtiojohtoon, niin miksei Keski-Pohjanmaan kaltainen elin-
voimainen vientipumppu voisi rakentaa omaa erillissuhdettaan
Vietnamin kanssa? Alueella asuu jo runsaasti kulttuuri- ja kieli-
tulkkeja, jotka varmasti auttaisivat hankkeessa auliisti.

Hyvinvoivia tarhaeläimiä

Hollanti on Suomen ohella johtavia turkistuotantomaita. Suo-
messä kasvatetaan vuosittain noin neljä miljoonaa turkiseläintä.
Noin tuhat Suomen turkistarhaa työllistää välillisesti monin-
kertaisen määrän ihmisiä. Alan yritykset ovat huomattavia veron-
maksajia niin kunnille kuin valtiolle. Alan arvioidaan tuovan
kansantalouteen noin 400 miljoonan euron vientitulot.

Tästä huolimatta paine turkiseläinten tarhauksen lopettami-
seen on kova. Hollanti on Norjan ja monen muun maan tavoin
päättänyt lopettaa turkistarhauksen kokonaan. Norjalla vuosi on
2025, Hollannilla 2024 mennessä. Myös Los Angeles on päättä-
nyt kieltää turkikset.

Suomessa eläinsuojelulain kokonaisuudistus on tulossa käsit-
telyyn aikaisintaan myöhemmin vuonna 2019. Vasta sen jälkeen
tulee turkisasetus pohdittavaksi. Entäpä jos Keski-Pohjanmaan
turkisyrittäjät Vetelissä ja Kaustisilla päättäisivät tuottaa sel-
keästi maailman eettisimpiä turkiksia? Tämä vaatisi varmasti
paljon ulkopuolista rahoitusta, tekoälyä ja muuta eläinten hyvin-
voinnin edistämistä mahdollistavaa uutta teknologista osaamis-
ta, mutta varoja voisi hyvinkin löytyä. Häkkeihin voisi tulla aina-
kin lisätilan lisäksi virikkeitä, piilopaikka ja jatkuvasti saatavil-
la oleva vesi. Tämä tulisi tehdä itse proaktiivisesti, ennen kuin
mahdollinen lainsäädäntö tai eläinoikeusjärjestöt jälleen aktivoi-
tuvat.

Keski-Suomi

Suomen Ateenasta uusi Suomen pääkaupunki? Näin ainakin uskoon kourallinen aktivisteja, jotka keräävät nimiä Jyväskylän puolesta kansalaisaloitteeseensa. Vaikka ajatus pääkaupunkimme siirtämisestä sisämaahan on vielä kovin kaukainen, on Jyväskylän seudun tehtävä jotain päräyttävää, mikäli se haluaa kasvaa jatkossa. MDI:n Kuntaliitolle tekemän ennusteen mukaan Jyväskylän seudun väestömäärä kääntyy vuosikymmenen päästä laskuun. Tällä hetkellä maakunnan väestömäärä kasvaa vain Jyväskylässä, Uraisilla, Toivakassa ja Muuramessa. Maan sisäisessä muuttoliikkeessä Keski-Suomi on tappiolla, mutta maahanmuutto pitää vielä toistaiseksi väestökasvun plussalla.

Jotain repäisevää keskisuomalaisen tulisi tehdä, jotta kasvutrendi kääntyisi suosiolliseksi. Maakuntaohjelmassa vastaus on biotalous, digitalous, osaamistalous, hyvinvointitalous ja matkailu. Niiden avulla pitäisi kerryttää lähivuosina 10 000 uutta yksityisen sektorin työpaikkaa, 2000 uutta yritystä ja kaksi miljardia euroa lisää vientituloja.

Hävittäjäkaupasta leipää

Yhtenä Keski-Suomen vientiteollisuuden toivonkipinänä ovat Suomen lähitulevaisuuden hävittäjähankinnat, vaikka Valtion-

talouden tarkastusvirasto onkin halunnut suitsia keskustelua aiheesta. Vanhan mallin vastakauppoja ei EU-säädösten takia enää voi tehdä, mutta kuten vesi löytää valumareittinsä, myös kymmenen miljardin lentokoneita kauppaavat tahot löytänevät keinonsa suostutella suomalaisostajia lisäbisneksellä.

Suomi onkin päättänyt poiketa EU:n sääntelystä vetoamalla SEUT 346 -artikklaan, jonka mukaan valtioiden täytyy turvata keskeiset turvallisuusetunsa. Niinpä Suomi voikin vaatia teollista yhteistyötä hävittäjäkaupassa. Yksi tämän pelin voittajista on varmasti Patria Aviation, jolla on toimipiste muun muassa Jyväskylän kupeessa Tikkakoskella.

Poikkirata Suomi-neidon polven korkeudelta

Miten Jyväskylästä pääsee junalla Lappeenrantaan? Helsingin kautta. Mitä tapahtuisikaan Suomi-neidon polven korkeudella oleville Keski-Suomen kunnille, jos niistä pääsisi suoraan itään ja länteen junalla?

Suomen leveimmällä kohdalla ei ole lainkaan poikittaista lentoliikennettä. Sama koskee tällä hetkellä muuta julkista liikennettä maamme poikittaisreiteillä. Se joko puuttuu kokoaan tai on vähäistä tai puutteellista, kuten linja-auto- ja junaliikenteessä. Rata on paikoittain huonossa kunnossa ja sähköistämätön. Länsirannikon satamissa olisi kapasiteettia, ja poikkirata Vaasasta Haapamäen kautta Joensuuhun tai Savonlinnaan toisi elinvoimaa koko keskiselle Suomelle.

Suomen Saunasydän Himokselle

Suomessa on yli kolme miljoonaa saunaa – enemmän kuin liikenteessä olevia henkilöautoja. Silti Suomessa ei ole kunnolla tuoteistettua saunamatkailukohdetta ulkomaalaisille. Norjaa ei pidetä erityisenä saunamaana, mutta silti Oslossa on huikeita saunaelämyksiä tarjoava luksuskylpylä The Well. Münchenin kansainvälisen lentokentän lähellä sijaitsevaa Therme Erdingiä kuvaillaan sanoilla ”saunojien Disneyland”.

Norjan ja Saksan kylpylöitä erottaa suomalaisista yksi olennainen asia: suhtautuminen alastomuuteen. Oslossa ja Münchenissä

saunotaan alasti, myös sekasaunoissa. Suomessa ei ilmeisesti ole yhtään kylpylää tai isompaa julkista saunaa, jossa perhe tai pariskunta voisi saunoa yhdessä ilman uima-asuja tai jossa ei olisi miehiä ja naisia erottavia lasitiiliseiniä ja puomeja. Esimerkiksi Helsinkiin syntyneet uudet hienot julkiset saunat ovat myös auttamattoman pieniä kuriositeetteja.

Nakuna saunaan

Saksalaiset ovat Otto von Bismarckin ajoista tottuneet jopa aatteelliseen alastomuuteen. Itä-Saksassa naturismi oli iso ilmiö, ja sama luonteva suhtautuminen alastomuuteen saunoessa on levinnyt koko yhdistyneeseen Saksaan. Myös japanilaiset suhtautuvat mutkattomasti alastomuuteen ja ovat kylpijäkansaa.

Suomen SaunaSydän pitäisi suunnitella ulkomaalaisia massoittain houkuttelevaksi kohteeksi – niin vaikuttavaksi kokonaisuudeksi, että se toimisi koko Suomen saunakulttuurin esittelypaikkana. Siten se vetäisi puoleensa myös kotimaiset matkajat. On se hullua, että saunakulttuurin syntyessä itseään pitävässä maassa ei ole yhtään turisteille suunniteltua isoa saunakohdetta.

Alastomuus pitäisi olla luontevaa saunakulttuuria myös suomalaisille. Jos alastomuus ei aiheuta ongelmia Oslon tai Münchenin saunamaailmoissa, miksi se aiheuttaisi ongelmia Himoksella? Ehkä se jopa houkuttelisi kävijöitä – ja vapauttaisi suomalaisten luonnolliseen alastomuuteen.

Lentokoneella perille

Miksi sitten Keski-Suomi ja Himos? Suomen ainoa merkittävä saunayritys Harvia on Keski-Suomesta. Sen päämaja on Muuramessa. Harviolla on jo tehdas Kiinassa. Nyt se voisi houkuttaa kiinalaisia oikeaan saunamaailmaan Suomeen.

Oma lentokenttäkin olisi lähellä: Hallin sotilaskenttä. Kentän siviili liikenne hiljeni lamavuosina 1991, mutta ainakin 2010 sinne on pohdittu venäläisturistien lennättämistä. Sotilaskentälle voisi lentää tilauslentoja, kunhan luvat ovat kunnossa ja passintarkastukset sekä tullit järjestettäisiin. Terminaalirakennus kentältä vielä puuttuu. Kentän kiitorata on samaa kokoluokkaa kuin Jyväskylän väärällä eli pohjoispuolella olevalla Tikkakoskella ja Pirkkalassa.

Hallin kentältä Himokselle on vain puolen tunnin ruuhkaton ajomatka. Himokselle järjestetään jo nyt päiväretkiä Helsingistä, jonne ajaa alle kolmessa tunnissa. Tampereelta Himokselle ajaa runsaan tunnin ja Lappeenrannasta kolme, kun venäläisten suosimalle Tahkolle matkaa kertyy neljä tuntia. Himos on Suomen eteläisin säädyllisen kokoinen laskettelukeskus, ja kesäisin siellä voi pelata vaikkapa golfia. Mökkejä on jo valmiina, samoin muu turistikohteen infra.

Äänekoski ja Jyväskylä pitää törmäyttää

Ilouutinen Keski-Suomesta lopetti vuosia jatkuneen valituksen, ettei Suomeen enää tehdä suurinvestointeja, kun Metsä Group vahvisti 2015 tiedon miljardi-investoinnistaan Äänekosken biotuote- tehtaaseen – sellutehtaaseen, joka hyödyntää puuta monin eri tavoin.

Sen jälkeen hyvät uutiset ovat seuranneet toisiaan. Otsikoissa on ollut kiinalaisvetoisten suurinvestointien kaavailuja Kemiin, Kemijärvelle ja Kuopioon. Osa saattaa toteutuakin, mutta Äänekoskella hyvä uutiset ovat jatkuneet: Metsä Group ja japanilainen Itochu rakentavat 40 miljoonan euron tekstiilikuitua valmistavan koelaitoksen, Metsä Board rakentaa uuden, 11 miljoonan euron arkituslinjan Äänekosken kartonkitehtaalle ja jopa Äänekosken Energia on tehnyt historiansa suurimman investoinnin Teräväniemen jätevedenpuhdistamoon.

Ensimmäinen kartonkikone Äänekoskella käynnistyi jo vuonna 1899 ja aikansa uudenaikaisin sellutehdas vuonna 1938. Äänekoskella on myös metalliteollisuutta, kuten maatalouskonefirma AGCO Suomi Oy ja Valtran traktoritehdas Suolahdella.

Äänekoskelta siirtyy 40 junanvaunua sellua satamiin, ja ainakin suunnitelmissa on henkilöjunaliikenteen paluu Äänekosken ja Jyväskylän välille yli 30 vuoden tauon jälkeen vuonna 2020. Säännöllisesti Äänekosken ja Jyväskylän välillä kulki henkilöjunaliikennettä vuoteen 1987 saakka. Muuttaako silti kukaan muu kuin tehtaalla työskentelevä 19 000 asukkaan Äänekoskelle? Onko se junayhteyden jälkeen edes tarpeen? Jyväskylän lento- kenttä on 20 minuutin ajomatkan päässä, Jyväskylä puolen tunnin. Jyväskylässä asuu 140 000 ihmistä, siellä on yliopisto ja paljon opiskelijoita, kauppoja ja kulttuuririentoja.

Tärkeintä junayhteydessä on paikkakuntien henkisen yhteyden kaventuminen. Ne muodostavat jatkossa aiempaa selkeämmin kokonaisuuden, jossa ihmiset virtaavat ja ideat kohtaavat. Jyväskylässä on ollut suurten kaupunkien korkeimpia työttömyysasteita, joka on keikkunut pitkään 13–14 prosentin tietämillä. Jyväskylä kärsii samasta ongelmasta kuin Lahti: maakunnan ykköskaupunkiin muuttaa pienemmistä pitäjistä enemmän työttömiä kuin siellä syntyy työpaikkoja.

Yhteiset innovaatiopäivät koululaisille ja kumppanuusyrittäjille

Miten sitten törmäyttää äänekoskelaisia ja jyväskyläläisiä? Yksi idea olisi järjestää yhteiset koululaisten innovaatiopäivät vuorovuosin Äänekoskella ja Jyväskylässä. Yliopisto ottaisi koppia tapahtumasta. Maailmalla on runsaasti huikeita perheille suunnattuja lasten tiedetapatumia, joista kannattaa ottaa mallia. Vanhempien olisi myös viisasta tutustua koulukkkaiden kanssa tiede- ja liike-elämään.

Innovaatiopäivät hackathloneineen olisi luonteva jatkumo keskisuomalaisten lapsiperheiden tiedeprojekteillemme. Valtran, AGCO:n ja Metsä Groupin kumppaneineen luulisi innostuvan liki ilmaisesta innovaatioavusta, mahdollisista rekrytoitavista ja yrityskumppaneista.

Kymenlaakso

Kymenlaakso on monella tapaa kiehtovalla paikalla Suomen kartalla. Pietarista katsoen se on Lännen Portti, väylä kohti Suomen pääkaupunkia. Toisaalta Kotkan ja Haminan satamat ovat vilkkaita vientisatamia. Työpaikat ja asukkaat ovat virranneet pois maakunnan kahdesta keskenään kilpailevasta kaupungista, Kouvolasta ja Kotkasta. Paikallisvaikuttajat uskovat, että ihmisvirta saataisiin käännettyä voitolliseksi, jos vain työpaikat lisääntyisivät ja liikenneyhteydet parantuisivat.

Metsäteollisuuden tilalle on tullut dataa, ihan fyysistäkin. Kotka Mills innovoi muovittoman, biohajoavan kahvikupin ja elintarvikepahvipakkauksen, jonka ainoa puute on se, ettei kuppi kestä tuhtia alkoholia. Ehkä sekin päivä vielä koittaa. Googlella on Haminassa iso datakeskus, ja huhujen mukaan datakeskuksia tulisi lisää – ei kuitenkaan Googlelta, joka päätti taannoin 600 miljoonan euron datakeskuksen perustamisesta Tanskaan.

Kuten moni muukin maakunta, Kymenlaakso on paaluttanut tulevan kasvunsa kolmeen sanaan: logistiikka, biotalous ja digitalisaatio. Niiden rinnalle voisi nostaa kolme sanaa: Venäjä, Venäjä, Venäjä.

Valtasuoni kohti Pietaria

Kun katsoo Suomen karttaa, ei tarvitse kahta kertaa miettiä, mihin suuntaan seuraava uusi ratalinjaus tulisi ensisijaisesti tehdä. Jo vuonna 1870 valmistui ratayhteys Helsingin ja Pietarin välille. Siitä on muistona venäläinen raideleveys 1524 millimetriä, joka tosin Venäjän puolella on neuvostoajoista lähtien ollut neljä millimetriä kapeampi.

Etelärannikolla on nykyään uusi nopea moottoritie itään, aina Haminaan asti. Mutta sen rinnalla ei ole junaraidetta, joka olisi paitsi alueen kehityksen kannalta ensiarvoisen tärkeää, myös mahdollistaisi merkittävästi nopeamman liikenteen Helsingin ja Pietarin metropolialueiden välillä. Kotkasta toki ajaa Helsinkiin ja Vantaan lentokentälle 90 minuutissa, mutta työpaikkapendelöintiin ja tavaraliikenteeseen pelkkä moottoritie ei riitä. Kasvu keskittyy radanvarsiin. Itäradan myötä pääkaupunkiseutu voisi kasvaa myös Helsingistä itään.

Pietarilaiset ovat oppineet lähialuematkailemaan junalla Suomeen. Vuodenvaihteessa 2018–2019 VR joutui tuplaamaan juna-vaunujensa määrän. Entä jos matka lyhenisi entisestään ja juna pysähtyisi Kouvolan ja Lahden sijaan Kotkassa ja Porvoossa, jotka molemmat ovat kiinnostavia matkakohteita? Viimeisimmissä kaavailuissa oikorata kulkisi kyllä Porvoo kautta, mutta suuntaisi sitten idän sijasta koilliseen, Kouvolaan. Entäpä jos se kulksikin Haminan moottoritien kupeessa, Kotkan kautta, rantaa pitkin aina Vaalimaalle? Kuinka pitkiä junia silloin tarvittaisiinkaan?

Kotka–Hamina sotapelintantereena

Kymenlaakson itäreuna on toistuvasti ollut sotiemme taistelutantereena. Hamina on reserviupseerikouluineen, Tattoo-sotilas-musiikkitapahtumineen ja vallihautoineen korostuneen sotaisa kaupunki, mutta myös Kotkassa on paljon kiinnostavaa sotahistoriaa.

Esimerkiksi 1800-luvun alussa valmistunut Kymenlinna toimi vain kerran taistelujen näyttämönä. Sisällissodan aikana linna toimi Kymenlaakson punaisten tukikohtana. Saksalaiset joukot yrittivät turhaan valloittaa sitä huhtikuussa 1918. Talvisodan loppumetreillä maaliskuun alussa 1940 puna-armeija hyökkäsi Suursaaresta jään yli kohti Kotkaa ja Virolahtea. Kymenlaaksoa

puolustivat ne suojeluskuntalaiset ja nostomiehet, joita ei joko ollut vielä ehditty tai kelpuutettu rintamalle. Rantaviivan suojaksi haalittiin kaikki 16–64-vuotiaat kykenevät ja muista tehtävistä vapaat miehet. Hyökkäys torjuttiin jälle, ja puna-armeija kärsi ainakin tuhannen miehen tappiot.

Länsimaisittain Kotka–Hamina on kutkuttavan lähellä Venäjän rajaa, mutta se on kuitenkin turvallisesti EU:n puolella. Mielikuva on siis valmis, samoin aito historia. Puuttuu vain kaupallinen toteutus. Vastoinkäymisistä kärsinyt Haminan lippu- puisto tuskin yksin osoittautuu matkailumagneetiksi, mutta jos lippujen ja sotahistorian ympärille kerii muitakin aktiviteettejä, niin kenties liputkin kiinnostavat.

Kotkassa on myös peliyhtiöitä. Niistä tunnetuin on Nitro Games, joka on ensimmäinen Tukholman pörssiin listautunut suomalainen pelifirma. Yhtiön tunnetuin peli on älypuhelimilla ja tableteilla pelattava taistel- ja fantasiapeli *Medals of War*.

Kotka–Hamina olisikin mitä mainioin kansanvälisen sotapeli- tapahtuman sijaintipaikka. Mukana olisivat niin konsoli- ja mobiilipelit kuin sotaisat roolipelit sekä pöydällä pelattavat sotaisat strategiapelit, jotka ovat erittäin suosittuja esimerkiksi Britanniassa. Vapaaehtoisin voimin järjestettävissä taistelunäytöksissä nähtäisiin aikalaispukuihin sonnustautuneita esiintyjä. Roolipelaaminen eli larppaaminen on todella iso harrastuslaji muualla Pohjoismaissa. Esimerkiksi Tanskassa vain jalkapallo ja käsipallo ovat suosituimpia kuin larppaaminen.

Hyvin järjestetty ja markkinoitu roolipelitapahtuma voisi siis kerätä merkittävän matkailijajoukon – jotka eivät muuten ikimaailmassa tulisi Kotka–Haminaan matkailueurojaan kuluttamaan.

Luksuskauppoja itänaapurille

Maailmalla luksusmuodin outlet-keskukset ovat iso trendi. Suomessa sellaisia ei juuri ole. Muodin ykkösmerkit myyvät omissa ylijäämämyymälöissään vaatteitaan säädylliseen hintaan suurten asutuskeskusten ulkopuolella, esimerkiksi Sveitsissä on tunnin ajomatkan päässä Zürichistä Landquart Fashion Outlet ja vajaan tunnin päässä Baselista Fashion Fish. Landquartissa ovat edustettuina Hugo Boss, Armani, Diesel, Calvin Klein, Nike, Tommy

Hilfiger eli muotimerkit, jotka eivät Suomeen perustaisi omia kauppojaan lainkaan – mutta voisivat tulla Kotkan kaltaiseen paikkaan, josta on ajomatkaa Helsinkiin 90 minuuttia.

Muotitalojen ajatuksena on myydä hallitusti yijäämävarastoaan jonkinlaisilla katteilla siten, ettei se sotke uutuustuotteiden kauppaa. Kaikki muotimerkit eivät näin tee. Burberry sai vuonna 2018 kiusallista huomiota, kun paljastui, että se poltti liki 40 miljoonan euron edestä vanhentunutta mallistoaan estääkseen vaatteiden leviämisen halpamarkkinoille. Samaan tapaan Cartierin omistaja Richemont osti parin viime vuoden aikana kellojaan takaisin jälleenmyyjiltään yli 550 miljoonalla eurolla. Kaikki vain siksi, että Cartier-kellojen hintamielikuva säilyisi korkeana.

Kun Kymenlaakso on lähellä itärajaa, sinne on myös mielekäästä perustaa luksuskauppoja itäturisteille. Siispä maakunnassa oli kaksi kilpailevaa outlet-hanketta, Vaalimaan sijaintinsa puolesta lähes yksin venäläisille suunnattu kauppakeskus Zsar, jossa ovat muotimerkeistä Kappa, Hugo Boss ja Roberto Cavalli. Samaan aikaan Kotkan vanhaan satamaan on puuhattu muodin outlet-keskusta työnimellä Kotkan Old Port, Kotkan Kantasatama. Hankkeen eteneminen on ollut vaikeuksissa, mutta alkuvuodesta 2019 Kotkan keskeiselle rantatontille saatiin lupautumaan alkuvuodesta hotellioperaattori.

Kotkan kaupunki on sitoutunut rakentamaan Kantasatamaan tapahtumakeskuksen. Alueelle tulee myös kampus paikalliselle ammattikorkeakoululle. Jos ja kun kokonaisuus valmistuu, Kotkasta tulee hyvinkin houkutteleva messu- ja kokousmatkakohde. Lista voitaisiin lisätä vielä ostosmatkakohde, jos muotitalot saadaan houkutelua Kotkaan. Se kun voisi sijaintinsa puolesta houkuttaa shuttle-bussijärjestelyin sekä pääkaupunkiseudun muodinnälkäisiä että autolla tai linjurilla Pietarista matkaavia.

Formulaykköset Suomeen?

Kesällä 2020 Iitin uudella KymiRingin radalla ajetaan moottori-
pyörien ykköstason MotoGP:n virallinen osakilpailu. Sopimus
MM-sarjan kanssa on viisivuotinen. Moottoripyöräily ei ole pikku-
juttu: kisan televisiointi lähetetään noin 200 maahan, katsojia
on noin 480 miljoonaa. Paikan päälle kymirinkiläiset odottavat

100 000–150 000 katsojaa, joista suuri osa saapuu ulkomailta. Tämä tarkoittaa täysiiä hotelleja niin Lahdessa kuin Kouvolassa.

Vaikkei Suomi Espanja olekaan, esimerkiksi Valencian GP vaikuttaa suoraan taloudellisesti alueeseen 38 miljoonaa euroa. Formulakisojen saaminen Suomeen on vielä pitkässä kuusessa, mutta ensimmäiset hankkeen askeleet on jo otettu. Autourheilun kansallinen järjestö AKK-Motorsport ja Formula One Group ovat sopineet Suomen ja KymiRingin F1-soveltuvuuden selvittämisestä.

Kymiringillä on ollut äänekkäitä vastustajia, joista tunnetuin on pitkäaikainen moottoriurheilun mesenaatti, Wihurin pääomistaja Antti Aarnio-Wihuri. Viimeksi Valtteri Bottasta avokätisesti tukenut Wihuri pitää KymiRingiä ”kuolleenä syntyneenä ajatuksena”. Ykkösvaiheessaan KymiRingin budjetti on 25 miljoonaa euroa, josta Kouvolan ja Lahden seudut ovat kustantaneet osan. Muutenkin hatarille formulakisahaaveille lisähaasteita ovat tuoneet venäläiset, jotka puuhaavat Pietarin pohjoispuolelle uutta formularataa. Lehtitietojen mukaan hankkeen jäljet johtavat Vladimir Putinin luo.

KymiRingin moottoripyöräkisat ajavat paikalliset matkailuyrittäjät palveluidensa päivittämiseen. Jos Kouvolan ravirata on hereillä, se voisi laajentaa myös omaa tarjontaansa nykyistä laajemmalle yleisölle, jopa kansainvälisesti. Tämä vaatisi oivaltavaa tuotteistamista ja yhteistyötä KymiRingin kanssa. Hevosvoimia, hevosvoimia!

Jos kansainvälisiin verrokkeihin on uskomisen, 25 miljoonaa euroa tulee alueelle takaisin korkojen kanssa kohtuullisen pian. Samaa ei voi sanoa Kouvolan Pyhäjärvelle purjehtimisen mahdollistavasta Kimolan kanavahankkeesta. Yli 20 miljoonaa euroa maksavan hankkeen erikoisuus on venesulun tunneli, joka on ainoa lajiaan Suomessa ja harvinaisuus myös maailman mittakaavassa. Valtio kustantaa hankkeesta kaksi kolmasosaa eli noin 14 miljoonaa. Velkaisen ja vuonna 2018 taloudeltaan 26 miljoonaa euroa alijäämäisen Kouvolan maksettavaksi jää 4,8 miljoonaa, Heinolalle 1,3 miljoonaa ja Iitille 830 000 euroa.

Betonihelvetistä lapsiperhemagneetiksi

Lapsiperheitä houkuttelevassa Kouvolassa on kesällä 2019 asunto-messut. Messuille odotetaan yli 100 000 asuntomessuvierasta. Noin 80 000 asukkaan Kouvola on viime vuosina kärsinyt noin

tuhannen asukkaan vuotuisesta muuttotappiosta. Toivottavasti moottoriurheilun ympärille syntyvä uusi liike-elämä saa muuttotrendin kääntymään jälleen Kouvolalle suosiolliseksi.

Lapsiperheitä hamuileva on onneksi luopunut varmasti kampanjan ideoineita mainostoimistorukoita naurattaneesta itseironisesta Betonihelvetti-sloganista. Lapsiperheitä kiinnostavat paitsi kummankin puolison työpaikat, myös laadukkaat päivähoitopalvelut, opetuksessa erikoispainottuvat koulut sekä järkevän hintainen asuminen lähellä palveluita. Kouvolaassa moni kohta vaatimuslistasta täyttyy, ja panokset kannattaa panna niihin puuttuviin osa-alueisiin.

Viikinkipoika Kasparin seikkailumaa

Kotkalaisperäinen Taavi Vartia kirjoitti 2010-luvun alussa kaksi nuorten seikkailuromaanin, joissa päähenkilö oli viikinkipoika Kaspar. Tapahtumat sijoittuvat jokisuistoon, joka olisi hyvin voinut olla Kymi-joki. Ainakin alueella pysähtyi aikanaan oikeita viikinkejä matkallaan Mustallemerelle.

TV- ja elokuvaohjaajana toiminut Vartia on suunnitellut viikinkipojasta Kotkan alueella kuvattavaa elokuvaa. Hän on myös aiemmin ehdottanut Kotkan kaupungille hahmonsa ympärille rakennettua seikkailupuistoa esimerkiksi vanhan kantasataman alueelle, jolle parhaillaan rakennetaan massiivista tapahtuma-, opiskelu- ja ostoskeskusta. Alueella on jo arkkitehtonisesti upea merikeskus Vellamo.

Suomalaiset ovat olleet ujoja hyödyntämään viikinkien matkailupotentiaalia, vaikka mekin olemme olleet viikinkien vaikutusalueella. Ahvenanmaalla sentään järjestetään Viikinkimarkkinat heinäkuun viimeisellä viikolla Saltvikissa Kvarnbyn kylässä, ja tarjolla on taisteluesityksiä, lapsille aktiviteettejä ja viikinkiruokaa. Tapahtuma kerää pieneen kylään vuosittain 10 000 kävijää. Viikinkipojan seikkailupuisto vastaavine esityksineen voisi kerätä kesän aikana satojatuhansia vieraita. Tapahtumajärjestäjien peukalosäännön mukaan yksi lapsi tuo mukanaan 1,6 aikuista.

Jos Turkin rannikolla voidaan ratsastaa Pirates of Caribbean -henkisillä piraattilaivoilla, miksi viikinkilaiva ja Kasparin seikkailumaa eivät voisi olla hitti Kotkassa?

Lappi

Kaukana Pohjoisessa eli kansa, jonka valtakunta rajoittui Jäämereen, Laatokkaan, Vienanmereen ja Atlanttiiin. Tästä saamelaisten kulta-ajasta on jo tuhat vuotta aikaa. Saamelaiset ovat ainoa EU:n alueen alkuperäiskansa. Suomessa heitä on kymmenisen tuhatta.

Me lantalaiset – eli maitokarjatalousalueelta tulevat – olemme toden teolla levittäytyneet Lappiin 1600-luvulta lähtien, jolloin Ruotsi-Suomen kuningas Kaarle XI lupasi kenelle tahansa Lappiin muuttavalle luvan ”ottaa käyttöön sen vedet ja maat, joista ei ole ollut hyötyä lappilaisille”. Lisäksi luvattiin vapautus veroista 15 vuodeksi ja suoja armeijan pakkovärväyksiltä. Kustaa Vaasan aiemmat kehotukset asuttaa turkiksia ja kalaa tarjoavat ”erämaat” eivät olleet vielä ottaneet tulta 1550-luvulla.

Vanhoista rankoista reviiritaistelujen ajoista muistoa kantaa vielä porotalouden, kaivosten ja matkailun välinen ikuinen kädenvääntö. Lappi on niin laaja alue, että se on hyvä jakaa viiteen kulttuurialueeseen:

1. Saamenmaa. Siihen kuuluvat kaikki kunnat, joissa puhutaan saamea: Utsjoki, Inari, Enontekiö ja Sodankylän pohjoisosat
2. Läntinen tunturi-Lappi. Ylläksen ja Pallaksen seutu, Kittilä ja Muonio.

3. Tornionlaakso. Pello ja Kolari.
4. Itä-Lappi. Eteläinen Sodankylä, Pelkosenniemi, Savukoski, Salla ja Kemijärvi.
5. Rovaniemi.

Länsi-Lapissa rajallamme solisee Euroopan pisin vapaana virtaava joki, Tornionjoki. Sen yli saapui Euroopan kansainvaelluksen vuonna 2015 Ruotsin kautta Suomeen 15 000 pakolaista. Ensimmäisen maailmansodan aikaan Ruotsin Punainen Risti järjesti Torniossa sotavankien luovutukset, joissa noin 70 000 vankia ylitti rauhan rajan.

On Torniossa taisteltukin, muun muassa Lapin sodassa. Isovihan aikaan venäläiset hyökkäsivät Tornioon 13 kertaa. Venäjän vallankumousjohtaja Vladimir Lenin ylitti onnistuneesti valtakunnan rajan vuonna 1917 Tornion kohdalta, josta paikalla on edelleen muistolaatta – vaikkakin väärän juna-aseman seinässä.

Nykyään Tornion kohdalla sotaisinta rajan ylittävää ainesta ovat ilmassa viuhuvat kivikovat golfpallot. Tornio-Haaparannassa kun on golfkenttä kahden valtakunnan ja kahden aikavyöhykkeen alueella.

Tornionjoki on vapaa, mutta muuten energiaomavaraisen Lapin muut vesireitit on jo valjastettu sähköntuotantoon. Entä jos purkaisimme patoja? Vesivoiman tilalle matkailua, kalastusta ja virkistymistä? Ehkä vielä joku päivä näemme Lapin jokien vapautuksen voimaloista ja tekoaltaista, mutta se vaatii vallankumousta muun energiantuotannon puolella.

Biomassan metsästäjät

Porojen, mineraalien ja matkailun lisäksi Lapissa on metsää. Paljon metsää. Se ehkä kasvaa eteläisempää Suomea hitaammin, mutta sitä on paljon. Kuinka paljon, onkin sitten jopa poliittisen eliittimme väännön kohteena.

Kiinalainen Kaidi yritti perustaa Kemiin miljardin euron biolaitoksen, joka olisi tehnyt energiapuusta biodieseliä. Kevään 2019 yllätys on Metsä Groupin ilmoitus halusta tehdä Kaidin suunnitelmia vastaavan kokoinen biolaitosinvestointi Kemiin.

Samaan aikaan Kemijärvelle on väännössä kiinalaisrahoitteinen Boreal Biorefinin sellutehdas eli nykykielellä biojalostamo.

Puun keräily tulee työllistämään lappilaisia, mutta miten käy hiilinielujen, matkailun ja porotalouden, jos ja kun Pohjolan metsien parturointi alkaa? Ainakin Metsä Groupin on määrä tehdä perussellua korkeamman jalostusasteen tuotteita. Rakennusvaihe myös työllistää pari kolmeksi vuodeksi nelinumeroisen määrän ihmisiä.

Pukille oma tasavalta

Rovaniemen kupeessa on pitkään ollut joulupukin paja ja muita turistihoukuttimia. Niitä on vuosien varrella saavuttu ihmettelemään jopa päiväreissulla Concorde-suihkukoneella. Rovaniemi on iso matkailukohde, mutta alueelta on puuttunut yksittäinen maailmanluokan matkailukohde.

Vision mukaan ”Joulupukin valtio on valtio, jossa kaikki ovat tasa-arvoisia, rodusta, syntymäpaikasta, vakaumuksesta, varallisuudesta, vajavuudesta tai mistään muusta sellaisesta seikasta riippumatta. Joulupukin valtiossa ei ole politiikkaa eikä uskontoa.” Villille visiolle on luvassa 8000 hehtaarin maa-ala Rovaniemen lentokentän pohjoispuolelta. Luvassa on Piparkakkutalokaupunki ja Lumipallokaupunki, jossa on 300 kaksi- tai kolmikerroksista taloa. Alin kerros on kahviloita ja myymälöitä, yläkerroksissa on hotellihuoneita.

Koko kaupungin ylle on rakennettu kupoli, joten siellä on ainainen kesä. Pohjakerroksessa on tonttujen oma trooppinen kylpylä sekä tonttulasten oma leikkipelikasino. Joulupukin valtioon on suunniteltu myös Tonttukoulu ja Tonttuyliopisto. Opetusohjelmassa pohditaan, mikä voi parantaa maailmaa, ehkäistä ilmastonmuutosta, puhdistaa maailman vedet. Tonttujen on myös määrä opiskella, miten saadaan kaikki maailman ihmiset elämään rauhassa ja toisiaan kunnioittaen.

Autoja ei tulevassa Joulupukin maassa ole, vaan alueelle kuljetaan pylväiden päällä kulkevaa junarataa pitkin. Joulupukin maa pitää lapsiin yhteyttä internetin välityksellä, joten kaikki maailman lapset pääsevät kokemaan joulumaan tunnelman. Hankkeen rahoitus on pitkälti ulkomaista, varsinkin kiinalaista, kertoo idean

isä ja Republic of Santa Claus Dream Work Oy:n puhemies Ari Siitari. Mukana hankkeessa on myös sarjayrittäjä Mato Valtonen.

Onnistuessaan Republic of Santa Claus olisi Suomen vetovoimaisin matkailukohde, Suomen oma Disneyland. Sellaista on vaikeaa olla kannattamatta.

Tarhaporja tehotuotantoon

Porotalous on tehotonta. Poronlihan tuotannon kokonaistuotto oli Suomessa vuonna 2018 keskimäärin 44 000 euroa yritystä kohti. Tukien osuus oli 12 prosenttia ja vahingonkorvausten 11 prosenttia. Koko Suomen porotalouden tulot ovat vuosittain noin miljardi euroa. Tästä lihanmyynnin osuus on vajaa puolet. Pohjoisessa tulot kertyvät lihanmyynnillä ja vieläpä pitkälti suoramyynnillä – kaakkoisosassa vahingonkorvaukset ovat merkittävä tulonlähde petotilanteen vuoksi. Kaikki poro menee kaupaksi, ja enemmänkin menisi.

Poroja laiduntaa pohjoisessa niin paljon, että hauras luonto kärsii ylilaiduntamisen aiheuttamasta jäkäläkadosta. Entä jos osa luonnosta rajattaisiin pois poronhoidolta ja osalla alueella ryhdyttäisiin kehittämään porotaloutta tehokkaammaksi? Entä jos poroja tarhataisiin ja ruokittaisiin säännöllisesti?

Tämä on tulenarka aihe. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK on vaatinut porojen aitaamista, mutta Luonnonvarakeskuksen tutkija taas pelottelee aitaamisen aiheuttavan poronhoidon katoamisen. Nykyinen poronhoitolaki on vuodelta 1990. Sen uudistamista ovat toivoneet sekä poronhoitajat että poronhoitoalueella asuvat. Asia nousseekin pöydälle ensi vaalikaudella.

Nykyiset poronhoitajat vastustavat porojen tarhausta, toisihan se kilpailua heidän markkinoilleen ja kenties alentaisi poronlihan kilohintaa. Tarhauksen vastustajien mukaan poro ei ole sopeutunut tarhaelämään, vaan aitaaminen tekisi elinkeinosta syvästi tappiollista. Lainsäädäntöä tarkasteltaessa saamelaiden porotalouksien asema on Suomessa heikompi kuin Norjassa ja Ruotsissa, jossa oikeus poronhoitoon on varattu vain saamelaisille. Ruotsissa poronhoidon katsotaan olevan keskeinen osa identiteetin ylläpitoa. Norjassa esiintyy ”kesyporon tarhausta” eteläisemmissä osissa.

Suomessa poronhoitoalue ulottuu Kainuuseen Hyrynsalmelle asti. Vaikka poronlihan tuottajille tuleva kilohinta on korkea, on Suomen runsas petokanta vieläkin tuottoisampaa poroisännille ja -emännille. Yksittäisen poromiehen saama vahingonkorvaus petojen tappamista poroista voi olla vuodessa jopa 155 000 euroa.

Kuka siis uskaltaisi lähteä ajamaan porotarhausta Suomeen? Se olisi sekä Lapin luonnon että kuluttajien etu – ja avatessaan porotuotteille nykyistä laajemmat markkinat myös perinteisten poronlihantuottajien etu. Kilpailu ajaa kehittämään korkeamman jalostusasteen tuotteita, mikä tarkoittaa parhaimmillaan tulojen moninkertaistumista.

Kesäksi kairalle, hemmottelua superrikkaille

Tällä hetkellä moni Lapin kohde on kiinni kesäisin, ja matkailu on muna-kana-mallin mukaisesti vähäistä. Loisiko tarjonta kysyntää? Kyllä, jos tuotteistaminen ja markkinointi onnistuvat. Matkailutalven katteista kannattaisi nyt panostaa kesäkauden rakentamiseen, jossa matkailijat voisivat löytää Lapin taian myös kesällä.

Lapin matkailun isona pullonkaulana on majoituskapasiteetti. Kun paikalliset ovat yleensä töissä matkailun parissa ja tarvitsevat asuntonsa itse, Lapissa ei ole edes Airbnb-kapasiteettia. Karavaanareita voi toki houkutelaa lisää, mutta tienlevikkeiden ja sähköpistokkeellisten asfalttikenttien rakentamisilla on rajansa.

Yksi vaihtoehto on panostaa määrän sijaan laatuun: hyperrikkaisiin, jotka haluavat yksityisyyttä. Tämä kohderyhmä on tottunut vain parhaaseen laatuun ja usein arvostaa vähäeleistä rauhaa, jossa joutuu mahdollisimman vähän tekemisiin palveluväen kanssa.

Julkisrikkaita käy Lapin nykyisissäkin joulupukkikohteissa, jopa kuninkaallisia, kuten prinssi Edward ja Wessexin kreivitär Sophie sekä Monacon prinssi Albert ja prinsessa Charlene. Rovaniemi, Kittilä, Saariselkä ja Pallas eivät varmasti koskaan nouse superrikkaiden suosituimmiksi matkakohteiksi, mutta nykyistä merkittävämmäksi ne voivat varmasti päästä.

Maailman rahaeliitti rampaa Italiassa Marina di Portofinossa, Ranskan Cote d'Azurissa, Karibialla St. Barthélemyssa, Maledii-

veilla, Coloradon Aspenissa tai Sveitsin Davosissa. Ökyrikas voi maksaa 150 000 euroa hyvin järjestetystä maailmanympärysmatkasta. Kun matkailuyrittäjä on saanut tuotteensa kuntoon, tuote saatetaan näiden räätälöityjen reissujen suunnittelijoiden tietoisuuteen.

Kun elämys on kohdallaan, superrikas matkaaaja avaan lomapakonsa. He ovat valmiita maksamaan vaikkapa 15 000 euroa hyvästä istumapaikasta, jos lipulla pääsee katsomaan huippumuotia, Monacon Grand Prix -kisaa, Cannesin elokuvafestivaalien näytöstä, Oscar-gaalaa tai italialaista hevoskisaan Palio Di Sienassa. Luksusmatkaaaja ei ole valmis odottelemaan päiviä merellä päästäkseen uimaan haiden keskellä tai kökkimään viikkoa pusikoissa vain nähdäkseen harvinaisen lumileopardin. Matkanjärjestäjän on maksettava paikalliselle leopordihavainnoista ja tarvittaessa paikallista eläin vaikka helikopterilla.

Suomessa tällainen elämys voisi olla karhun tarkkailu. Vaikka nykysysteemitkin toimisivat, helikopterit ja muut luksushäpäkkeet antavat mahdollisuuden laskuttaa asiakasta aivan erilaisilla katteilla kuin pelkällä patikoinnilla suon reunalla odottavaan karhuhäystyskoperoon. Vähintään matka lentokentältä tai majoituksesta patikoinnin alkupisteeseen voisi sujua kopterikyydillä. Ja kun tarpeeksi maksaa kullanhuhdonnasta, voisi hiekan seasta löytyä merkittävän arvoisia kultahippuja, hieman autettuna.

Kuten muussakin liiketoiminnassa, hyvin palveltu asiakas tuo lisää bisnestä. Saatuaan superrikkaan tyytyväiseksi voi huomata seuraavaksi järjestelvänsä tämän omistaman yrityksen koko hallituksen vetäytymisreissua, vaikkapa sitten Suomen Lappiin.

Junalla Jäämerelle

”Jäämeren rata on tärkeä eurooppalainen hanke, joka kytkisi pohjoisen, arktisen Euroopan kiinteämmin osaksi Manner-Eurooppaa”, totesi liikenneministeri Anne Berner Liikennevirastolta tilatun Jäämeren ratahankkeen selvityksen julkistamistilaisuudessa. Selvityksen mukaan Suomen olisi tärkeää parantaa logistista asemaansa ja saavutettavuuttaan, myös pohjoisessa, yhteydellä Jäämereen. Etelässä asemaamme parantaisi yhteys eurooppalaiseen rataverkkoon Tallinnan-tunnelin ja Rail Baltican kautta.

Noin kahden miljardin euron hintalapulla tuleva Jäämerenrata tulisikin nähdä osana globaalia kokonaisliikennejärjestelmää. Unohtaa ei sopisi sähköistetyin raideliikenteen merkitystä liikenteen ilmastonmuutoksen hillinnässä.

Maaliskuussa 2018 julkaistun selvityksen mukaan Jäämerelle yltävä rata olisi paras linjata Rovaniemeltä Kirkkoniemeeseen menevälle reitille. Ministeriö aikoo yhdessä Norjan kanssa jatkaa Kirkkoniemien ratayhteyden selvittämistä. Lapissa valmistellaan myös maakuntakaavaa rataa varten, jottei hanke kaatuisi ainakaan kaavojen puutteeseen.

Hanke jäihin

Helmikuussa 2019 ratahanke pantiin kuitenkin kannattamattomana jäihin. Vuotuisten tavarakuljetusten tulisi olla 2,5 miljoonan tonnin luokkaa, jotta radan aiheuttamat ylläpitokustannukset saataisiin katettua. Nykytiedoin tuollaisia kuljetusmääriä ei radalle saataisi, ellei sitten alueen elinkeinotoiminnassa tai eri liikennemuotojen kustannuksissa tapahdu isoja muutoksia. Suomen Lapin-matkailun kaikki siirtymistä helpottavat toimet olisivat tervetulleita. Matkailutuloilla ei vain valitettavasti rahoitettaisi radan rakentamista. Nykyvolyymeillä myöskään pohjoisen Suomen kaivosteollisuuden kilpailukyvyyn parantaminenkaan ei kallista vaakakupia radan puoleen, vaikka esimerkiksi hyötyjä olisi Sodankylän Kevitsan kaivos.

Jäämeren ratahankeella on paljon muitakin vastustajia. Sen on muun muassa sanottua tuhoavan porot Lapista ja Inarijärven luonnon sekä Norjan puolella uhkaavan Pasvik-Inarin luonnonpuistoa.

Pohjoisen Silkkitie

Toisaalta on ennustettu, että kiinalaiset käyvät tulevaisuudessa Koillisväylän kautta kauppaa enemmän kuin osaamme kuvitella. Jos Tallinnan-tunneli on saanut alustavan rahoitustarjouksen Kiinasta, niin miksei Jäämeren ratakin voisi olla kiinalaisten ympäri maapalloa kehittämää Silkkiteiden verkostoa.

Tämäkin aiheuttaa monissa varaumia. Haluammeko olla osa kiinalaisten maailmanvalloitusta? Ainakin Italian kohdalla sekä USA että EU ovat ilmaisseet huolensa Kiinan geopoliittisen paino-

arvon noususta, kun Italia solmi yhteensä 29 infrastruktuurihankkeesta kiinalaisten kassa. Kiinan presidentti Xi Jinpingin maaliskuussa 2019 tekemä sopimus oli 2,5 miljardin euron arvoisen. Kiinalaispankit ovat jo rahoittaneet junia, teitä ja satamia Italiassa. Rakennushankkeista ovat vastanneet kiinalaiset rakennusjätit. Kiinalaiset ovat rakennuttaneet teitä Ugandaan ja maanosan suurimman sataman pieneen tansanialaiskaupunkiin ja omistavat enemmistön Ateenan läheisyydessä olevasta Piraeuksen satamasta.

Jäitä hattuun kiinalaishaaveilijoille on tuonut Turun yliopistossa tehty väitöskirja, jonka mukaan Koillisväylän rahtiliikenne Euroopan ja Aasian välillä tulee olemaan vähäistä vielä pitkään johtuen jääolosuhteista.

Junarata Jäämerelle on kuitenkin unelma, joka voi toteuttamattomanakin kantaa hedelmää, antaa luvan unelmoida isosti ja kehittää hankkeita, jotka muuttaisivat radan kannattavaksi. Että viimeinen ei sammutakaan valoja Lapissa.

Utta toivoa

Viimeisimmässä käänteessä Roviosta ja Tallinnan-tunnelista tunnetun Peter Vesterbackan yhtiö allekirjoitti Rovaniemellä aiesopimuksen norjalaisen Etelä-Varangin kehitysyrityksen kanssa Jäämeren radan suunnittelemisesta ja toteuttamisesta. Noin kolmen miljardin rahoitus on määrä saada ”ulkomailta”. Jäämeren rata säästäisi 20 rahtipäivää Aasian ja Euroopan välillä, joten jäljet johtavat itäistä Silkkitietä pitkin Pekingiin. Vesterbackan mukaan porojen nykyisillä laidunmailla saattaa Rovaniemeltä Norjaan kiittää 350 kilometrin tuntivauhdilla juna jopa viiden mutta viimeistään kymmenen vuoden kuluttua.

Pirkanmaa

Saavutettava, välkky, kestävä, kuuluu Tampere-vetoisen Pirkanmaan visio.

Muualta tulevat tuntevat manselaisen välittömyyden ja sosiaalisen hyväksymisen kulttuurin. Tässä pirkanmaalaiset eroavat edukseen hitaasti lämpiävien turkulaisten ja kopeiden helsinkiläisten rinnalla. Suvaitsevaisuus tarkoittaa myös verkottumista, joka taas heijastuu lisääntyvänä taloudellisena aktiiviteettina. Tampereelle on tulossa raitiotie, ja sikäläiset yliopistot ja ammattikorkeakoulu ovat päättäneet yhdistyä, mikä vahvistaa monialaista verkottumista. Tampereen seutu on myös yksi niistä kolmesta talousalueesta Turun ja Helsingin lisäksi, joiden arvioidaan jatkavan kasvua lähivuosisikymmeninä.

Pirkanmaa jakautuu voimakkaasti kahtia: Tampereen kasvualueelle ympäryskuntineen sekä elinvoimaiseen maaseutuun.

Manse 2.0 tarvitsee osajia: Nano-5G-IoT

Maaailman ensimmäinen kaupallinen 5G-verkko avattiin kesällä 2018 Tampereella. Samalla tapaa, kun Neuvostoliiton presidentti Mihail Gorbatšov sai soittaa 1989 vierailulla ensimmäisen gsm-

kännykkäpuhelunsa Moskovaan, viestintäministeri Anne Berner soitti ensimmäisen 5G-puhelun Viron talousministerille.

Tampereen uusi teollinen tuleminen perustuu verkostotalouteen. Teollinen internet IoT, nanoteknologia, hiiliketjujen kierto-talous – Tampere on tehnyt vahvan paluun suomalaisen teollisuuden eturiviin. Kaupungissa on runsaasti osaamiseen perustuvaa kansainvälistä kasvuliiketoimintaa, ja Pirkanmaan kasvuveturin menestyksen tulppana onkin pula osaavasta työvoimasta. Kisa osaajista on globaalia, joten Tampereen on asemoitava itsensä suhteessa vaikkapa Göteborgiin tai Manchesteriin, joka on myös noussut uuteen kukoistukseen oltuaan alamaissa edellisen teollisen vallankumouksen ajan kiihdyttuna.

Manchester on jälleen pohjoisen Englannin voimanpesä uusine lentokenttineen ja alhaisine työttömyyksineen. Vuodesta 1971 lähtien Manchesterin asukasluku pieneni kolmen vuosikymmenen ajan. Vuonna 2018 kaupungin väestötilastot näyttivät taas plussaa, ja nyt noin 2,8 miljoonan asukkaan kaupungissa arvioidaan olevan kolme miljoonaa asukasta vuonna 2035. Britti-arvioiden mukaan tärkeä syy muutokseen on yliopistokoulutus, joka toi paitsi osaamista myös suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden sietämistä – samaa mitä Suomen Manchesterissä, Manssessa on tapahtunut.

Tampereelle kansainvälinen tekoälypalkinto

Paavo Lipposen valtakaudella Suomi päätti kilpailla Nobel-palkintoja vastaan omalla Millenium-palkinnollaan. Pääosin valtion budjettivaroista rahoitettu yli miljoonan euron palkinto toki noteerataan maailmalla, mutta ihan toivottua menestystarinaa The Millenium Tecnology Prizena maailmalla tunnetusta palkinnosta ei tullut. Entä jos yrittäisimme uudelleen, tarkemmin rajattuna? Entä jos Tampere jakaisi uuden mittavan tekoälypalkinnon?

Tekoälyn ympärillä on toki jo isoja kansainvälisiä tapahtumia ja palkintoja, mutta oikein brändättynä ja kunnollisella palkinnolla varustettu tapahtuma saattaisi hyvinkin auttaa Tamperetta erottumaan kansainvälisillä tekoälytyömarkkinoilla ja tasoittaa tamperelaisten tekoäly-yritysten tietä kohti maailmanvalloitusta.

Sastamalan herkut ja kirjat

Sastamala tunnetaan erityisesti lämminhenkisestä kirjatapahtumastaan Vanhan kirjallisuuden päivät. Kaksipäiväinen tapahtuma järjestettiin ensi kertaa vuonna 1985, ja se houkuttelee pienelle paikkakunnalle jopa 15 000 vierailijaa. Paitsi kirjoistaan, Sastamala tunnetaan myös juustoista ja kaloista.

Suomen arvostetuin herkkubrändi Fazerin Sininen ei ole niin suomalainen kuin haluaisimme kuvitella. Karl Fazerin poika Sven sai sen reseptin lahjaksi sveitsiläiseltä ystävältään. Sveitsistä on peräisin myös sastamalainen juusto-osaaminen, juustomestari Peter Dörig, joka suomalaisten onneksi rakastui Jenniin, joka on nykyisin myös sukunimeltään Dörig. Peter varttui perinteisessä kyläjuustolassa, jossa hänen isänsä teki Appenzeller-juustoa. Nyt Vilho-, Hilma-, SavuHilma-, Heidi-, Väinö-, Metsuri- ja Puna-Heidi-nimisiä maailmanluokan sveitsiläisjuustoja saa myös made in Pirkanmaa.

Sastamalassa pitää päämajaa myös yritys nimeltä Kalaneuvos Oy. Vuonna 2019 on Sastamalassa tehdaslaajennusten jälkeen määrä savustaa yli kahdeksan miljoonaa kiloa kalaa ja fileoita lisäksi kaksitoista miljoonaa kiloa. Yrityksen perustanut Veijo Hukkanen laajensi appivanhempiensä kalabisneksiä, joihin kuului savustaa kalaa Porissa ja pitää kalakauppaa rannikkokaupunkien turuilla ja toreilla. Hukkanen toi kalaliiketoiminnan sisämaahan. Konkurssinkin partaalla käynyt bisnes pyörii nyt lujaa: Kalaneuvoksen liikevaihto on noin 130 miljoonaa, ja tavoitteena on nostaa se 200 miljoonaan euroon vuoteen 2024 mennessä.

Kalaa arabeille ja vähän briteillekin

Edellä mainituista kukin voi väittää olevansa Suomen ykkönen alallaan: Suomen merkittävin kirjatapahtuma kesällä, Suomen sveitsiläisin juusto ja Suomen suurin kala-alan toimija. Jos kerran Helsingin kirjamessut on samalla ruoka- ja viinimessut, niin miksei myös Sastamala voisi laajentaa kesätapahtumaansa ruokarintamalla?

Kalaneuvos on jo sen kokoinen toimija, että vientimyynti on mielekästä. Vuonna 2017 viennin osuus oli yrityksen liikevaihdosta noin 20 prosenttia eli 14 miljoonaa euroa. Vaikka kalanviennissä on logistisia pulmia, ne ovat ratkaistavissa vaikkapa

jäädyttämällä. Lisäarvo syntyy brändäyksellä ja ympäristöarvojen korostamisella. Euroopassa suomalaiskala on aina puhdasta lähikalaa, jos sitä vertaa vaikkapa vietnamilaiseen pangasiukseen eli haimonniin, joka on maailman suurin kasvatettu kala.

Esimerkiksi Arabiemiirikuntiin on kerran yritetty viedä suomalaista kalaa – pelkästään Dubaissa on liki kymmenentuhatta ravintolaa ja kalantarve on tolkuton. Luomu on nyt siellä iso ruokatrendi. Vientipiireissä kiertävän tarinan mukaan hanke kaatui logistiikkaketjun takkuiluun Suomen päässä. Kalat mätänivät matkalla.

Oxfordissa Britanniassa asuneena uskon, että hyvin mietitylle kalatuotteelle on myös Britanniassa varma menekki. Esimerkiksi markettien kalatarjonta on sisämaassa luokattoman heikkoa.

Pohjanmaa

Nykyyään Pohjanmaan maakunnasta on vaikeaa puhua mainitsematta sanaa akkuklusteri. Vaasan seutu julistaa-kin olevansa Pohjoismaiden suurin energiateknologian keskittymä. EnergyVaasa-keskittymä vastaakin lähes kolmannekselta Suomen koko energiateknologian viennistä. Alueella on myös erittäin vahvaa elektroniikka- ja automaatioteknologiaa. Yhteenliittymä perustettiin Vaasan kaupungin aloitteesta, mitä monet pitävät osoituksena tulevaisuuden maakuntien entistä itsenäisemmästä roolista. Valtiovallan rooli EnergyVaasan synnyssä oli vain tukea jo syntyneitä aluehanketta, ei luoda sitä.

Vaasalaista menestysyrittäjä Sture Uddia lainaten jotain erityistä vientikauppaan vuosisatoja tottuneella Pohjanmaalla on, jos 150 000 ihmisen talousalue tuottaa 4,5 miljardin vientiä omilla innovaatioillaan. Muun muassa toiminnallisista painoväreistä ja painetuista älysensoreista tunnetun Upcoden omistaja Udd ja kumppanit selvästikin tekevät jotain oikein – siitä kannattaisi ammentaa oppia muuhunkin maahan, kielimuuria pelkäämättä. Uddia tuskin kannattaa kloonata, mutta häntä kannattaisi käyttää inspiraation lähteenä erityisesti hitaan talouskasvun Itä-Suomessa.

Maku mukaan tomaatteihin!

Ei ole kovinkaan paljon aikaa siitä, kun maitokaupasta ei saanut tuoretta leipää. Pienet leipomot olivat joutuneet ahdinkoon, ja isot leipomot myivät meille muovipussitettua leipää, koska siitä sai paremmat katteet. Sitten tulivat kaupassa paistettavat leivät, ja suomalaiset saivat jälleen rapeakuorisia, jopa lämpimiä leipiä lähikaupastaan. Ajatella, kaupasta saa leipää, joka myös maistuu hyvälle!

Vastaavanlaisen havainnon tekee, kun matkustaa Välimeren maihin, vaikkapa Italiaan tai Espanjaan. Siellä tomaatit maistuvat... tomaateille! Olisiko se mahdollista myös Suomessa? Tomaatteja maassamme on syöty liki 150 vuotta, ja Närpes on ollut tomaattipitäjä vuodesta 1916. Noin 40 miljoonasta Suomessa tuotetusta tomaattikilosta tulee Pohjanmaan kasvihuoneista. Tomaattien kotimaisuusaste on Suomessa noin 60 prosenttia. Norjassa ja Ruotsissa tomaattien kotimaisuusaste on vain 15 prosentin luokkaa. Suomessa tomaatin kulutus on kolminkertaistunut vuoteen 1980 verrattuna. Hyvin siis menee, mutta kuinka pitkään? Milloin suomalaiset ymmärtävät vaatia makua tomaatteihinsa? Kannattaisiko opettaa heidät syömään kotimaisia tomaateilta maistuvia tomaatteja tuontitomaattien sijaan?

Tomaattiyrittäjä Sebastian Anttila koemaistoi hollantilaisilla siemenjalostamoilla 300–400 tomaattilajiketta ja arvioi, että 95 prosenttia lajikkeista ”ei maistu miltään”. Tomaatti saa makunsa ja värinsä viimeisinä kasvupäivinänsä. Jos se ei ole kiinni kasvissa, se saa matkalla väriä mutta ei makua. Tomaatit pitäisi siis poimia terttuina ja varsineen. Anttilan yrityksen NAMS-terttutomaatit erottuvatkin maultaan edukseen, mutta ovat erillispakattuina ja hinnakkaina matkalla suuren volyymin tuotteeksi.

Kun keskustelee vaikkapa espanjalaisen tomaattientusiastin kanssa, käy ilmi, että laadukas tomaatti on tuoksuva ja maukas ja pysyy leikattaessa kasassa. Suomalaisen perustomaatin sisältö valahtaa hillomaisena klönttinä ulos, kun sille väläyttää veistä. Muodon ja värin tulisi olla toissijaista, toisin kuin suomalaisessa ruokakaupassa olemme tottuneet. Suomalaisilla tuottajilla on lojistinen etulyöntiasema: Pohjanmaalla aamulla poimitut vihannekset ovat parhaimmillaan samana päivänä kaupassa, kun Espanjassa vastaava aika voi olla viisikin päivää. Asiakkaat sanovat

arvostavansa makua, mutta tosiasiaassa hinta ratkaisee. Niinpä tomaatteja ei kannata kypsytää makeiksi, vaan olennaista on sadon nopea tuotanto ja pitkä säilyvyys kaupan hyllyllä.

Maukas tomaatti voi tulla suomalaispöytiin useampaakin rinnakkaista reittiä. Ensinnäkin suomalaisille pitää opettaa, että tomaatti voi olla muutakin kuin järkevä tai terveellinen ruoka-aines. Se voi olla jumalaisen maukasta. Toiseksi kaupalliset realiteetit huomioiden myös suomalaisten tulisi pyrkiä kehittämään nykyistä maukkaampia tomaattilaatuja, joissa olisi myös taloudellisesti ajatellen tuottavat ominaisuudet.

Etelä-Amerikassa on herkuteltu maukkailla tomaateilla jo ainakin 2500 vuotta ja Euroopassakin 1500-luvulta lähtien, kun espanjalaiset toivat kasvin ryöstöretkiltään. Laajamittainen kaupallinen tomaatinviljely on vasta toisen maailmansodan jälkeinen ilmiö. Tänä aikana lajikkeiden lähinnä logistiikkaan liittyvät ominaisuudet ovat parantuneet merkittävästi, mutta maku on hävinnyt. Nyt maun eteen tehdään maailmallakin töitä.

Meille suomalaisille olisi huomattavasti helpompaa syödä terveellisesti jopa nykyistä kalliimpia tomaatteja, jos ne vain olisivat myös herkullisia. Esimerkiksi italialainen syö vuodessa yli 60 kiloa tomaatteja, kun taas suomalainen syö saman verran kaikkia vihanneksia ja hedelmiä. Suomalaiset voisivat hyvinkin syödä tuplamäärän tomaatteja nykyiseen verrattuna. Joku ulkomainen toimija tämän vielä oivaltaa, mutta olkaamme itse kerrankin eturintamassa! Kansallisella herkkutomaattiohjelmalla voisimme tehdä velvollisuudesta intohimon. Ja voittajana olisivat paitsi Suomen kansa, myös Närpes ja koko Pohjanmaa.

Pohjois-Karjala

Kaikille kaupungeille ei yliopisto ole lääke kaikkiin vaikeuksiin. Sellainen on Joensuu, Pohjois-Karjalan helmi. Joensuussa on sitkeä, suurten kaupunkien pahin työttömyys. Tilastoja helpottavat hieman Savonlinnasta kaupunkiin siirtyneet opettajaopiskelijat.

Kun matkaoppaista tunnettu Lonely Planet kertoo, mistä Suomi on tunnettu, listan ensimmäisenä komeilee Wildlife, luonto. Kansainvälisissä kyselyissä tulos on sama. Niinpä Pohjois-Karjalan pääkaupunki Joensuu on suomalaisuuden ytimessä. Kuopion ja Joensuun yliopistojen yhdistymisen kautta syntynyt Itä-Suomen yliopisto on Joensuussa erikoistunut metsäntutkimukseen. Joensuun kaupunki järjesti muun muassa puurakentamista käsitelleen Euroopan metsäinstituutti EFI:n kanssa Biocities Forum 2018 -tapahtuman Barcelonassa Smart City Expon yhteydessä.

Joensuulla onkin kunnianhimoinen tavoite olla hiilineutraali jo vuonna 2025, mikä on Euroopan tasollakin poikkeuksellista. Joensuun kaupunki on hakenut rahoitusta innovatiivisia kaupunkihankkeita tukevasta EU:n Urban Innovative Actions -ohjelmasta yhdessä Euroopan metsäinstituutin, Itä-Suomen yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen kanssa.

Pohjoiskarjalaiset ovat liittyneet maailmanlaajuiseen gini-hurmokseen: ilomatsilaisen Arctic Blue Ginin erikoisuutena on myös Tohmajärven koivunmahla.

Suuri osa suomalaisista tuntee pohjoissavolaisen Vieremän ylpeyden, metsäkonevalmistaja Ponsen. Harvempi tietää, että Joensuussa valmistetaan John Deeren metsäkoneita. Myös Abloyn tehdas on Joensuussa. Maakunnan teollista tulevaisuutta edustaa Vapon päätös perustaa Ilomantsiin teknistä hiiltä valmistava laitos 50 miljoonalla eurolla. Aktiivihieltä käytetään esimerkiksi veden ja kaasujen puhdistuksessa, hiilikuituja puolestaan urheiluvälineissä ja lentokoneissa. Hiilimustaa käytetään väriaineena.

Metsän lähettiläät

Joensuussa on kaikkiaan 600 biotieteiden asiantuntijaa, ja siellä sijaitseva Euroopan metsäinstituutti EFI houkuttelee Pohjois-Karjalaan kansainvälisiä vieraita.

Esimerkiksi Irlannin maa- ja metsätalousasioista vastaava ministeri Andrew Doyle haki inspiraatiota Enon kunnan metsänistutuksista. 1990-luvulla Irlannissa oli metsää vain yksi prosentti pinta-alasta, ja irlantilaiset heräsivät metsittämään maataan. Nyt metsää on jo 11 prosenttia pinta-alasta, ja tavoitteena on päästä 18 prosenttiin. Itä-Suomen yliopiston ja muiden Joensuun metsätoimijoiden kannattaisikin paisuttaa eurooppalainen päätäjien metsäkokous Koli Forum alan suurtahtumaksi, metsäntutkimuksen Davos-kokoukseksi.

Joensuun paraatipaikalle, kaupungin halki virtaavan joen rannalle valmistuu pian Suomen korkein puutalo, jossa on 14 kerrosta. Penttilänkulman opiskelijatalo on ensimmäinen yli 8-kerroksinen puurakennus Suomessa. Betonipaaluperusteisen rakennuksen rungon pystyosat ovat ensimmäistä kerrosta lukuun ottamatta tehty viilupuusta ja vaakatasot ristiinliimatusta puulevystä.

Valon tutkimus tuo työtä

Fotoniikka eli valon tutkimus on yksi nopeimmin kasvavista teollisuudenaloista. Niin mikä fotoniikka? Sitä tarvitaan muun muassa valokuidussa, CD-soittimessa, viivakoodinlukijassa, laserleikkaa-

misessa, LED-valoissa, hologrammeissa, mikropiirien valmistamisessa, näytöissä, sähköisessä paperissa ja nestekidenäytöissä.

Joensuun Fotoniikan instituuttiin on koottu yhteen kaikki Itä-Suomen yliopiston eri tiedekuntien ja laitosten fotonikan tutkimus. Poikkitieteellisen instituutin ansiosta Joensuuhun on myös asettautunut joukko ftoniikka-alan yrityksiä. Ftoniikka mahdollistaa lisätyn todellisuuden toiminnan ja laajenemisen arkipäivän laitteisiin sekä teollisuuden sovelluksiin. Teollisuudessa ftoniikka mahdollistaa jo nyt uudenslaisia tuotantoprosesseja ja merkittävää energiansäästöä, joten viisas raha panostaa valoon myös tulevaisuudessa.

Karhusta kaikki irti

Pohjois-Karjalan maakuntaeläin on karhu. Itärajan ansiosta karhuja todella riittää maakunnassa, arvion mukaan 650. Niitä kaadetaan 80–90 vuosittain. Vuoden 2018 metsästyskauden ensimmäisenä päivänä kaatui peräti 39 mesikämmettä.

Riista on suomalaisen biotalouden heikoin lenkki. Riistatalous työllistää Suomessa äärimmäisen harvoin ja murto-osan verrattuna kaikkiin muihin biotalouden aloihin. Riistataloudella ei ole myöskään jatkojalostusta.

Suurin osa Suomen riistatalouden tuotosta on hirvenlihaa, vuositason hieman noin yhdeksän miljoonaa kiloa. Rahassa mitaten se on noin 50–150 miljoonaa euroa. Metsästäjät myyvät hirvenlihasta noin kahdeksan prosenttia valtaosin yksityisille kuluttajille. Vain 0,6 prosenttia päätyy myyntiin ravintoloihin tai kauppoihin.

Suomessa metsästys on pääosin virkistystoimintaa, jonka tuotto jää metsästäjille. Vaikka vapaana kulkeva riista ei ole kenenkään omaisuutta, omistaa maanomistaja metsästysoikeuden. Muualla Euroopassa maanomistajalle maksettavat metsästysvuokrat ylittävät usein metsänmyyntitulot. Tosin Keski-Euroopassa on myös huomattavasti suurempi riistatiheys kuin Suomessa.

Safaripuisto ja riistaravintola

Nairobun ulkopuolella, niin lähellä, että kaupungin pilvenpiirtäjät näkyvät vielä taivaanrannassa, on kompakti safaripuisto. Kohtuul-

lisen pienellä aidatulla alueella on mahdollista nähdä niin impala-antilooppeja, krokotiileja, seeproja, sarvikuonoja kuin leijonia. Kierros päättyy Carnivore-ravintolaan (lihansyöjä), jossa saa syödä mahansa täyteen juuri näkemiään eläimiä. Lihaa kannetaan pöytään niin kauan, kunnes asiakas kaataa pienoislipun kerros-lautasen päältä.

Ruotsissa Blekingen maakunnassa on vastaava Eriksbergin riistatarhassa, jossa myös tehdään safarikierros autolla. Tarhassa asustaa myös uhanalainen euroopanbiisoni eli visentti. Metsästyskauden alkaessa tarha suljetaan turisteilta ja hotellin asuttavat metsästäjät. Ja aivan kuten Nairobin ulkopuolella, myös Eriksbergissä on riistatarhan yhteydessä riistaravintola, jossa tarjoillaan oman tarhan asukkaita. Jospa Ilomantsissakin olisi samantyyppinen tarha – ja ravintola? Kauppa kävisi!

Paluu Outokummun kaivokseen – akkumetallit ja matkailu

Wales oli aikoinaan kansainvälisestikin merkittävä hiilentuottaja. Yli kilometrin syvyyteen ulottuvat tunneliverkostot elättivät lukemattomia kaivoskyliä, jotka hiipuivat kaivosten sulkeuduttua. Tunnin ajomatkan päässä Cardiffista pohjoiseen on laakson reunalla Unesco-suojeltu Blaenavonin kaivosyhteisö, jossa matkaaja pääsee kokemaan, miltä vielä 1980-luvun alussa toiminut hiilikaivos haisee ja tuntuu. Huikea Big Pit -kaivosmuseo tuo paikkakunnalle jatkuvalla syötöllä kipeästi kaivattua toimeentuloa. Myös Outokummun suljetussa kuparikaivoksessa on museo, vaikkakin walesilaista paljon vaatimattomampi.

Sen sijaan sähköautobuumi on tuonut kaivostoiminnan takaisin paikkakunnalle. Euroopassa Suomi on käytännössä ainoa paikka, jossa tuotetaan kobolttia, ja Outokummussa on esiintymä, jota FinnCobalt-niminen yritys selvittää. Toteutuessaan kaivos ja siihen liittyvä kemikaalitehdas työllistäisivät noin 150 henkilöä. Laitokset toimisivat vähintään seitsemän vuotta. Noin 65 prosenttia maailman koboltista tuotetaan Kongon demokraattisessa tasavallassa, ja kaivoksilla käytetään lapsityövoimaa. Kaivokset siis tulevat ja menevät, mutta huolella tehty elämysmuseo toisi paikkakunnalle elämää pitkään kobolttikaivoksen sulkeuduttuakin.

Vuolukivitakkoja paleleville briteille

Pohjois-Karjalan Juuka on erikoinen paikkakunta: siellä on Nunnauuni ja Tulikivi, kaksi keskenään kiivaasti kilpailevaa, uuneihin ja varaaviin takkoihin erikoistunutta vuolukivitehdasta. Suomessa on noin miljoona uunia, ja vuosittain niitä syntyy viisinumeroinen määrä lisää.

Vienti vetää Ranskaan, Saksaan ja jopa Venäjälle, mutta Britannia on ollut suomalaisille vuolukiviyrityksille vaikea pala. Lontoon suomalaisyhteisössä muistellaan aikaa, jolloin Suomi-vuolukivi yritti rantautua saarivaltioon. Kertoman mukaan suomalaiset tarjosivat briteille pohjoiskarjalaista designia sopeuttamatta mallistoaan brittiläiseen makuun. Niinpä britit eivät lämmenneet suomalaiselle vuolukivelle, vaikka lämmikettä he juuri tarvitsivat. Sikäläiset talot vuotavat niin ikkunoista kuin ovista.

Brittimakuun suunnitelluille vuolukiviuneille ja varsinkin lämpöä varaaville vuolukivitakoille olisi varmasti edelleen kysyntää. Kuningatar Viktorian aikana rakennetuissa taloissa on edelleen kylmä, ikkunat ohuita ja huonosti tiivistettyjä – ja vielä vesihanatkin ovat hämmäntävän usein edelleen kahdella erillisellä hanankäntimillä varustettuja, vailla helppoa Oras-tyyppistä käyttöliittymää. Suomalaiset voisivat helposti nostaa merkittävästi brittien elämänlaatua. Samalla tulisi Suomeen läjäkaupalla vientieuroja ja Pohjois-Karjalaan työpaikkoja.

Kasvua Petroskoista

Ohjelmoijista on pulaa myös Pohjois-Karjalassa. Niinpä joensuulainen Valamis, entinen Arcusys, on levittänyt lonkeronsa Lontooseen, Bostoniin, Saksan Wiesbadeniin – ja Petroskoihin. Pohjoiskarjalaisittain Petroskoi on kiinnostava kaupunki. Jos alue kuuluisi vielä Suomeen, Äänislinna eli Petroskoi olisi Suomen toiseksi suurin kaupunki, väkimäärä kun on 280 000.

Koko Itä-Suomen edun mukaista olisi, että petroskoilaisten elintaso nousisi ja suomalais-venäläiset liikesuhteet kehittyisivät ohi Pietarin ja Helsingin. Myös Petroskoi-suhteiden kannalta on järjetöntä, etteivät suomalaiset priorisoi Parikkalan raja-aseman avaamista uudeksi kansainväliseksi rajanylityspaikaksi nykyisen tilapäisenä toimivan rajanylityspaikan aseman sijaan.

Venäjä on jo laittanut oman puolen tiestönsä kuntoon. Selvityksen mukaan Parikkalassa tehtäisiin jo muutaman vuoden kuluksi liki miljoona rajanylitystä, josta noin kolmannes olisi uutta liikennettä. Rekkaliikenteen ohella Parikkalaa käyttäisivät ennen muuta matkailijat, mikä toisi lisää elinvoimaa erityisesti Etelä-Savoon ja Etelä-Karjalaan, mutta myös Kainuuseen ja Pohjois-Savoon. Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa arvioitu matkailutulon lisäys olisi noin 80 miljoonaa euroa puhumattakaan muun taloudellisen aktiviteetin lisääntymisestä.

Miksi hanke ei sitten etene? Asiasta perillä olevien lähteiden mukaan yksi hidaste olisi Rajavartiolaitos, joka haluaa käyttää budjettinsa toisaalla. Viime kädessä päätös on kuitenkin poliittinen. Venäjä on lähivuosina pariinkin otteeseen lähettänyt Suomelle raja-aseman avaamisen puolesta nootin, mutta viime vuosien hallitukset eivät ole tiukkaan taloustilanteeseen vedoten varoja myöntäneet.

Suomen puolelta varovaisuutta ovat lisänneet tiedot rajan toiselle puolelle tehdyistä Venäjän armeijan aluevarauksista sekä venäläisten suuri mielenkiinto itärajan väylien tuntumassa olevia suomalaiskiinteistöjä kohtaan.

Onko todella niin, että meidän kannattaa estää Itä-Suomen talouskasvua siksi, että itärajan takana oleva suurvalta myös varustautuu sotilaallisesti? Eikö Parikkalan avaaminen olisi parasta mahdollista omaan toimeliaisuuteen kannustavaa aluetukea juuri sille osalle Suomea, joka muuten niin usein jää jälkeen eteläisestä ja läntisestä Suomesta?

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjoisen Suomen pääkaupunki. Pohjoismaiden pohjois-alueiden pääkaupunki. Vanha tervakaupunki Oulu on varkain kasvanut Suomen toiseksi napapisteeksi, jota ei Helsingistä käsin oikein vielä ymmärretä. Mutta Tukholmassa Oulun merkityksen kasvu ymmärretään. Pohjoismainen lentoyhtiö SAS aloitti marraskuussa 2018 suorat lennot Arlandaan, joka avaa oululaisille paljon laajemman kattauksen ulkomaan lentoja kuin Helsinki-Vantaa. Se on myös ilmoittanut kolmin-kertaistavansa lennot nykyisestä neljästä edestakaisesta viikkolennosta kahteentoista jo kesäkaudelle 2019.

Oulussa järjestetään paljon kansainvälisen huomion saavuttavia hulvattomia tilaisuuksia, esimerkiksi avantoon sijoittuva start up -tapahtuma Polar Bear Pitching ja ilmakitaran MM-kisat. Oulu on muun muassa Suomen pyöräilypääkaupunki – vähämäkisessä kaupungissa on asukkaisiin nähden eniten pyöräilijöitä. Pohjoisen Suomen kasvukeskus on henkisesti samalla aaltopituudella vaikkapa skottien, katalaanien ja irlantilaisten kanssa, mistä osoituksena on syksyisin Oulussa vietettävä irlantilaisfestivaali.

Oulu valittiin äskettäin maailman 13 fiksuimman kaupungin joukkoon, mistä kiitos lankeaa lääketieteellisten välineiden ja langattoman teknologian osaamiselle. Listauksessa mainittiin

oululaisina fiksuuden keskittymänä Technopolis ja Oulun yliopisto. Muita listalle nousseita kaupunkeja olivat Ruotsin Lundin ja Malmön alue, Saksan Dresdenin seutu sekä Sveitsin Zürich. Muut listalle päässeet alueet olivat Yhdysvalloissa, kuten Silicon Valleyn alue Kaliforniassa sekä Austinin Texasissa.

Perunan kyydillä Hollantiin

Suomen vienti Hollantiin vuonna 2017 oli yli neljä miljardia euroa, tuonti noin 3,5 miljardia euroa. Kauppataasemme on 2010-luvulla ollut yleensä ylijäämäistä. Alankomaat onkin Suomen neljänneksi suurin vientimaa ja viidenneksi suurin tuontimaa. Hollanti on myös Euroopan unionin tiheimmin asuttu valtio. Noin 17-miljoonainen hollantilaisväestö asuttaa aluetta, joka on kooltaan alle puolet Suomen Lapista.

Kauppaa oululaiset ovat käyneet hollantilaisten kanssa pitkään, aluksi tervalla. Oulun tervakaupan kulta-aikaa oli 1800-luku. Pohjanlahden perukoilta kuljetettiin maailmalle kymmeniä tuhansia tynnyreitä tervaa emämaa Venäjän Pietariin sekä Englantiin ja Hollantiin. Onpa Oulun seudulta viety 2000-luvulla Hollantiin hiihtohallivalaistuksia ja jopa eläviä poroja.

Metallituotteet on suurin yksittäinen vientiartikkelimme, mutta suuria ovat myös siemenperunavuoret, joita tulee Pohjois-Pohjanmaalta, erityisesti Limingalta ja Tyrnävältä. Niillä on vuodesta 2016 lähtien ollut omassa laissa määrätty ”Korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueen” titteli, joka oli viennissä tarpeen kasvitauteihin liittyvien EU-säädösten takia. Oulun alueella toimi pitkään valtion Siemenperunakeskus, nykyisin yhtiöitetty Suomen Siemenperunakeskus Oy.

Siemenperunaa kasvatetaan Limingan ja Tyrnävän alueella yhteensä noin 700 hehtaarin alalla, 21 tilalla. Limingan ja Tyrnävän alueella tuotetaan vuosittain siemenperunaa noin 17,5 miljoonaa kiloa. Se on noin 70 prosenttia Suomen siemenperunan tarpeesta. Lisäksi siemenperunaa viedään vuosittain arviolta 3–4 miljoonaa kiloa.

Pyöräily- ja kulttuuripääkaupunki yhdistävät

Euroissa mitaten perunakauppa tuskin on ison virren arvoinen. Mutta entäpä jos perunanviennin kylkeen rakennettaisiin nykyistä

laaja-alaisempi Hollanti-erityissuhde? Pohjoisesta sijainnista ja pitkästä lumisesta kaudesta huolimatta Oulu ja Joensuu ovat tutkitusti Suomen aktiivisimpia pyöräilykaupunkejamme. Hollanti on Oulun tapaan myös vähäkinen.

Oululaiset paikallispoliitikot ovat viime vuosina käyneet taaajaan Hollannissa, erityisesti Leeuwardenissa ja sitä ympäröivässä Frieslandin maakunnassa. Leeuwarden oli vuoden 2018 Euroopan kulttuuripääkaupunki. Noin sadantuhannen asukkaan hollantilaiskaupunki muistuttaa monessa suhteessa Oulua, joka hakee vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi. Poliitikkojen reissaaminen on myös herättänyt ihmettelyä nettikeskusteluissa. Pohjoispohjanmaalaisten kannattaisi vieraillla Alankomaissa, myös maataloilla. Sikäläiset kasvihuoneet ovat huipputeknisiä tehtaita, joissa petohyönteiset pitävät tuholaiset kurissa. Pelloilla lannoitusta ovat auttamassa droonit, jotta jokainen neliometri saa ravinteita täsmällisesti.

Oulun ja Hollannin välillä on jo monenlaisia eläviä yhteyksiä: Oulun yliopistolla on jo yhteisiä projekteja Eindhovenin yliopiston kanssa. Oulussa on myös hollantilainen ravintola Lekker61, jonka vetonaulana ovat pannukakut. Uusia kulttuurisia yhteyksiä oululaisten kannattaisi hakea muun muassa jalkapallon, luonnonjääluiistelun tai kaupunkipyöräilyn avulla – ja miksei myös avantoaiheisen start up -tapahtuman keinoin. Olisihan se upea näky, kun hollantilais-suomalaiset start up -yrittäjät yrittäisivät vakuuttaa tuomariston ja rahoittajat esittelemällä yrityksiään vaikkapa Amsterdamin kanaalissa kelluvalle lautalle tuodussa, jäämurskalla jäähdytetyssä kylpytynnyrissä.

Kansainvälinen kasvupyrskäys suvaitsevaisuudella

Enemmän lahjakkaita työntekijöitä, enemmän patentteja, enemmän vaurautta. Näitä asioita syntyy, kun on suvaitsevainen alkulttuureja kohtaan. Pääkaupunkiseudun lisäksi esimerkiksi Oulun, Tampereen ja Turun seutu hakevat ainakin puheissaan verrokkinsa ja kilpailukumppaninsa kansainvälisen vertailun kautta. Mitä useampi seutukunta tekee niin, sen parempi. Kotimainen kilpailu on toki hyvästä, mutta kasvuloikka on haettava globaalin kilpailukyvyn avulla. Siksi on myös oltava valmis kriittiseen itsetarkasteluun.

Jos kerran olemme huippuosaajamaa, miksi huippuosaajat eivät halua muuttaa Suomeen? Miksi pääkaupunkiseutu imee niin voimakkaasti koulutettuja osaajia muualta Suomesta? Suomen veto-voimaisuuden tilasta kertoo tylysti se, että EU:n lääkeviraston työntekijät eivät halua Helsinkiin – yli 70 prosenttia olisi eronnut mieluummin kuin olisi muuttanut viraston mukana Suomeen.

Palkkauksessa jäämme reilusti jälkeen vaikkapa expat-tilastoja johtavaa Sveitsiä. Toisaalta Suomessa asuminen on monella tapaa Sveitsiä edullisempaa. Huippuosaajien houkuttelevuuteen vaikuttaa moni muukin tekijä, kuten osoittaa Ruotsin menestys kansainvälisten työntekijöiden houkuttelevuustilastossa sijalla seitsemän. Kymmenen parhaan maan listalle nousu ei tulisi olla mahdotonta Suomellekaan.

Joitain pitää ensin muuttua: Suomi on tutkitusti rasistisin EU-maa. Vuodenvaihteessa 2019 julki tulleiden ulkomaalaistaustaisten tekemien lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten laaja käsittely rikosten ehkäisyn kannalta on tärkeää. Toivottavasti tämä johtaa vaikuttaviin lastensuojelun ja seksuaalirikosten vastaisiin toimiin. Mutta Suomi ampuu itseään jalkaan, jos se vastareaktiona rikosuutisointiin muuttuu entistä vihamielisemmäksi paikaksi muualta maailmasta tänne tuleville.

Gay-indeksillä on väliä

Suvaitsevaisuus ei ole vain sivistyneisyyttä ja inhimillisyyttä, sen voi myös mitata rahassa. Yhdysvalloissa tehdyissä tutkimuksissa on tehty vastaavia havaintoja, kun vuosilta 1976–2008 analysoitiin 20 osavaltiossa 60 000 yritystä, joissa oli keskimäärin 9000 työntekijää. Mitä liberaalimpi suhtautuminen seksuaalivähemmistöihin USA:n osavaltiolla oli, sitä enemmän innovaatioita tehtiin sen alueella toimivissa yrityksissä. Tutkimuksissa havaittiin, että Kalifornian ja Massachusettsin kaltaisissa suvaitsevissa osavaltioissa syntyi runsaasti kulttuurisia tekijöitä, jotka kannustivat innovatiivisuuteen ja luovuuteen.

Suomessa homoseksuaalisuus pysyy usein kouluvuodet piilossa varsinkin maaseudulla. Käsikkään käveleminen samaa sukupuolta olevan kanssa olisi liki mahdotonta. Tämä saa monen muuttamaan pääkaupunkiseudulle heti, kun siihen on mahdollisuus. Suomessakin seksuaalivähemmistöjen edustajat muuttavat

heti lukion ja koulujen jälkeen ”seksuaalipakolaisina” erityisesti Helsinkiin, sillä maakuntien kasvukeskuksissakaan eivät alakulttuurit välttämättä kukoista, eivät Oulussa eivätkä Jyväskylässä. Päinvastoin, juuri Oulusta on usein uutisia, jossa seksuaalivähemmistöillä on altavastaajan rooli, jopa uhrin. Joidenkin tulkintojen mukaan alueella vaikuttavien vanhoillislestadiolaisten suhtautuminen homoihin olisi jopa tiukentunut 2000-luvulla.

Oli sitten kyse Oulusta, Mikkelistä, Jyväskylästä tai Helsingistä, suhtautumisen kotimaisiin vähemmistöihin, kuten homoseksuaaleihin, ja ulkomailta Suomeen muuttaviin tulee olla aivan toisella tasolla kuin nykyään, jos mielimme aidosti olla kansainvälisessä kilvassa mukana. Pienellä kansakunnalla – saati paikkakunnalla – ei ole varaa hukata lahjakkuuksia, vaan päinvastoin houkutella heitä maahamme lisää.

Koodausvoimaa Syyriasta

Suomea vaivaa ankara koodaripula. Vaikka alan opiskelupaikkoja lisätään kovaa tahtia, maastamme arvioidaan pian puuttuvan peräti 10 000 koodaajaa. Lääkkeeksi on tarjottu koodareita muun muassa Egyptistä, Filippiineiltä ja Puolasta.

Esimerkiksi Syyriassa on joukko talouspakotteiden takana kasvaneita koodarisukupolvia, joiden on täytynyt opetella koodaamaan omaa softaa tai vähintään murtamaan ohjelmistojättien suojausjauksia, aivan kuten entisessä Neuvostoliitossakin oli asian laita. Talouspakotteiden takia esimerkiksi Microsoft ei edelleenkään myy tuotteitaan Kuubaan, Iraniin, Pohjois-Koreaan, Sudaniin ja Syyriaan.

Kun pakotteita on kierrettävä myös ohjelmointipuolella ja koulutustaso on korkea, kuten Syyriassa ja aikoinaan Neuvosto-Venäjällä, syntyy omaa it-osaamista. Syyrialaisia osaajia voisi käyttää joko suoraan tai vaikkapa Arabiemiirikuntiin etabloituneiden etnisten syyrialalaisten välikäsien kautta. Esimerkiksi Saksassa juuri syyrialaispakolaisina saapuneet it-osaajat ovat työllistyneet hyvin.

Pohjois-Savo

Pohjois-Savon talouselämän ilonpilkkuja on metsäkoneyhtiö Ponsse Vieremällä. Kuopio kehittyy suotuisasti, kiitos Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden yksiköiden. Finnulp valmistelee kiinalaisten avulla maailman suurimman havusellutehdasinvestoinnin toteuttamista Kuopioon. Kokonaisinvestoinnin suuruus on 1,4 miljardia euroa. Hanke pääsee eteenpäin, jähkä siitä tehdyt valitukset on käsitelty.

Unelmissa on kolmen tunnin junakyyti Helsinkiin ja vitostien Siilinjärven ja Iisalmen välisen, paikoitellen 60 km:n tuntinopeusrajoituksen hidastaman pätkän muuttaminen satasen alueeksi. Kuopio-Iisalmi-rataosan nopeuttaminen edellyttää rataosalla olevien 40 tasoristeyksen poistamista, jonka hintalappu olisi 18 miljoonaa euroa. Pohjois-Savon kaivosala puolestaan haluaisi peruskunnostaa Saimaan kanavan sulut, mikä mahdollistaisi liikennöivien alusten koon kasvattamisen noin 1,5-kertaiseksi ja vesiliikenteen logistiikkakustannusten alentamisen. Pohjois-Savolle tärkeitä ovat myös maatalous ja matkailu, joista jälkimmäisellä on voimakas kasvupotentiaali.

Kuopio Medical Valleysta maailmalle

Yliopiston ja yliopistollisen sairaalan ansiosta Kuopiossa on aito keskittymä terveystalan yrityksiä, joista osa menestyy myös maailmalla, mutta ne toimivat usein kapealla osa-alueella ja melkoisen yksin. Terveysalalle on herkulliset vientimarkkinat, kun Saudi-Arabia ja maailman suurimman vuotuisen, Dubaissa järjestettävän terveystapahtuman Arab Healthin houkuttelemat muut lähivaltiot usein ostavat suuria kokonaisuuksia avaimet käteen -periaatteella. Klusterit ja allianssit ovat välttämättömiä. Oma osaamista kannattaa täydentää naapurin osaamisella, jolloin molemmat voittavat.

Dubai tähtää vuoteen 2021 mennessä johtavaksi terveysturismi-kaupungiksi, mutta sillä on terveystalonia omastakin takaa. Länsimaistuneet elämäntavat ovat tuoneet arabeille elintaso-sairauksia, kuten diabetesta. Saudeista 18,5 prosenttia eli 3,85 miljoonaa sairastaa sokeritautia, Arabiemiraateissa osuus 15,6 prosenttia eli 1,12 miljoonaa. Arabiemiirikuntien kansallisen agendan päätavoitteena onkin ennalta ehkäisevä lääketiede. Niinpä myös sisäliikuntaa edistävät oivallukset menevät alueella kaupaksi. Ulkoliikuntaa ei maassa voi järkevästi harjoittaa muun muassa autoille suunnitellun liikenteen ja kuuman ilmaston takia. Päivän ylin lämpötila on vain joulukuussa alle 30 astetta, ja Suomen kesäkaudella helle voi nousta 50 asteeseen.

Vientiponnistelut arabimaihin vievät aikansa. Ensin tulee rakentaa kattava suhdeverkosto, joka voi kestää parikin vuotta. Ja se vaatii fyysistä läsnäoloa. Mutta kuopiolaisille kuten muualtakin päin Suomea oleville liikuntaa ja terveellistä syömistä edistävälle eli ennaltaehkäisevälle terveysteknologialle ja -osaamiselle on alueella isot markkinat. Kuopiosta maailmalle seuraavaksi ponnahtava yritys saattaa olla vaikkapa start up -tapahtumissa menestynyt, skaalautuvaan terveystaloon erikoistunut Diske Oy.

Terveysmatkailua Kallaveden äärelle

Kun Kuopiolla kerran on jo Medical Valley ja juuri avattu matkailukeskus Saana, jossa on spa, ravintola sekä saunoja, niin miksei Kuopio voisi kasvaa Dubain tapaan terveystalokohteeksi?

Virolaiset terveystalvelujen tarjoajat löivät muutama vuosi siten hynttyynsä yhteen Medicine Estonia -verkostoksi, hakivat ja saivat EU-rahaa ja tekivät onnistuneet PR-tempaukseen Suomeen. Suomalaisten terveyden Kela-korvaukset ulotettiin tuolloin myös muihin EU-maihin. Sitä ennen paikalliset sairaalat olivat toki laittaneet palvelunsa upeaan kuntoon. Olennaista myös virolaisessa terveystalveluissa on, että esimerkiksi päiväleikkaukseen tulevaa potilasta ja hänen omaisiaan hemmotellaan – tai ainakin siihen annetaan helppo mahdollisuus.

Kiskobussilla Joensuusta Kuopioon

Vuonna 1982 yöpikajuna Joensuusta Turkuun kiersi viimeistä kertaa pistoraidetta, joka yhdistää Liperin, Viinijärven ja Siilinjärven. Tämän 111,7 kilometrin suoran yhteyden Joensuun ja Kuopion välille avanneen radan varrella ovat muun muassa Kuopioon liittyneet Juankoski ja Nilsjä. Yhteys avattiin niinkin äskettäin kuin 1970, joskin radan Savon puoleiset osuudet ovat jo 1950-luvun lopulta. Nykyään raiteilla kulkee ani harvoin tavara-junia ja kerran vuoteen lättähattu-museojuna.

Itä-Suomen yliopiston päätoimipisteiden, Kuopion ja Joensuun välille on pari vuotta sitten kaavailtu Dm-12-kiskobussiyhteyttä. Rautatiematkustajat ry:n selvityksen mukaan henkilöliikenteen avaaminen tulisi maksamaan neljä miljoonaa euroa. Välin kulkisi vajaan kahdessa tunnissa, kaavailun mukaan kuusi kertaa suuntaansa päivässä. Pysäkkejä tulisi kymmenisen kappaletta, esimerkiksi Siilinjärvelle, Outokumpuun, Juankoskelle ja kenties Kaavillekin.

Kiskot lämpimiksi resiinarallilla

Niin kauan kun kiskobussi antaa odottaa itseään, hiljaisella rata-yhteydellä voisi järjestää vaikkapa elokuun alussa jollain sivuteemalla maustetun resiinarallitapahtuman. Resiinaralleja järjestetään satunnaisesti ympäri Suomea, mutta kunnolla tuoteistettu resiinatapahtuma Suomesta puuttuu. Sellainen järjestettiin isolla tohinalla 1980-luvun lopulla, jolloin VR täytti 150 vuotta ja kukoistuksensa aikoja elänyt MTV-kanava taltioi koko tapahtuman.

Kuntoilun extreme-tapatumat ovat lisääntyneet hurjasti. Menestyviltä yritysjohtajilta odotetaan nykyään myös rautaista ruumiinkuntoa. Bisneksen ja liikunnan voi myös yhdistää, mistä esimerkkinä on Tahko Ski Lift Pitch. Siinä start up -yrityksillä on hiihtohissimatka aikaa kertoa oma hissipuheensa mahdollisille sijoittajille. Miksei Koillis-Savon resiinaralli voisi olla suunnattu myös yritysjohtajille – tai elokuussa Suomeen vyöryville Keski-Euroopan lomalaisille?

Satametrisen hotellitorni sekä hiihto- ja hellehalli Tahkolle

Tahkovuoren kehittäjät ovat ajoittain unelmoineet runsaan kymmenen kilometrin pistoraidetta tältä yhteydeltä, mutta Tahkon majoituskapasiteetin rajallisuus ei aiemmin ole puoltanut ajatusta.

Nilsiläisellä matkailuyrittäjä Matti Kuosmasella on ratkaisu ongelmaan: sata metriä korkea hotellitorni sekä ympärivuotinen hiihto- sekä hellehalli. Investoinnin arvo olisi 150 miljoonaa euroa. Ajatuksena on, että trooppisen hallin sisällä on hiekkarantaa mallaava maisema ja välimerellisellä standardilla rakennettuja minihoteleja. Lämpöpumpputekniikalla seinän toisella puolen on lasketteluhalli, johon Tahkon huipulta johtaisi vielä ”lasketteluputki”. Näin Tahkolla voisi hiihtää ja molskia porehallissa trooppisessa tunnelmassa 365 päivää vuodessa, säästä riippumatta. Junayhteyden avulla voisi välillä piipahtaa Kuopion torilla ostamassa lisää kalakukkoja.

Toteutuu 365-hanke tai ei, Nilsin ja Kuopion kuntaliitos on ollut Tahkolle hyväksi, sillä itsenäisen Nilsin rahkeet eivät aina riittäneet huikean potentiaalisen matkakeskuksen kehittämiseen. Tahko on kuitenkin eteläisin ”oikea” laskettelukeskus ja lähimpänä vaikkapa Pietarista autolla matkaavia turisteja.

Patsas Nilsin öljysheikille

Noin puolivälissä matkalla Siilinjärveltä Nilsiään on bensa-asema nimeltä Man-Oil. Samoilla seuduilla vaikutti 1980- ja 1990-luvun taitteessa julkisuuteen noussut Nilsin öljysheikki, omintakeinen yrittäjä Tauno Kuosmanen (1928–2008). Öljysheikki oli hilpeyttä

herättänyt tarinaniskijä, joka kävi avaamassa marketteja ja myi firmansa logolla olevia muistoesineitä, esimerkiksi pienissä purkeissa olevaa normaalia moottoriöljyä, jonka hän väitti olevan kaikkia kilpailijoita parempaa ainetta. Hän myös väitti kehittäneensä aidsin ja syövän parantavan öljyn, joka kuitenkin Hymylehden testeissä paljastui moottoriöljyksi. Onneksi sheikki hinnoitteli ihmelääkkeensä niin kalliiksi, ettei se mennyt kaupaksi.

Jos unohtaa kyseenalaisen lääkeöljyn, sheikki oli vertaansa vailla oleva viihdetaiteilijan ja kylähullun sekoitus, josta Karpolla on asiaa -ohjelmakin kävi repimässä riemua. Hän monikymmenkertaisti öljyn hinnan puhumalla. Pieni matkamuistopullo Man-Oil-tarralla maksoi saman verran kuin litran pönikkä vastaavaa moottoriöljyä. Vierailin kerran hänen talollaan ja ostin rupattelutuokion päätteeksi pienen metallisen muistolevyn, jossa on kai-verrettuna sekä itse sheikki että logo MAN-OIL.

Tämä savolaista hulluutta ja ennakkoluulotonta yrittäjyyttä edustava persoona on vahvasti aikalaisten muistissa. Sheikistä muistona on jo nimikkobensa-asema. Miksei sen edustalla voisi olla kookas näköispatsas Suomen kaikkien aikojen ainoasta öljy-sheikistä?

Puijo ulos aikakapselista

Tukholmassa asuvan Jan Ridemalmin mielestä Kuopion Puijon tornin näkymä on niin upea, että hän teki aloitteen Kuopion järvimaiseman saamiseksi Unescon maailmanperintökohteeksi. Suojellako Puijoa vaiko kehittää, siinäpä kysymys. Kuopiota ohittavalle moottoritielle upeasti näkyvä Puijon torni valmistui vuonna 1963. Irvileukojen mukaan myös sen kehittäminen päättyi samana vuonna.

Puijon alueen 500 hehtaarin metsistä 200 hehtaaria on luonnon-suojelualueita, vanhimmat 1920-luvulta. Laskettelu- ja mäkihyppyrinteiden ansiosta Puijolla on arvokkaita lehtotyyppisiä ja vanhoja luonnontilaistuvia metsiä. Aikakapseliin jääneet torni ja viereinen hotelliravintola ovat suojelualueen keskellä.

Nyt ikonisen tornin ympärillä vihdoin tapahtuu, vaikka esimerkiksi sikäläinen laskettelurinteen kunnostushanke ei saanut Itä-Suomen aluehallintoviraston hyväksyntää. Virasto ei myöntänyt

Kuopion kaupungille ympäristölupaa lumetusjärjestelmän putken ja pumppaamon rakentamiseen läheisen Iso-Valkeisen lammen rantaan. Viraston mukaan lammen ravinnepitoinen vesi rehevöittää rinteet ja vaarantaa rinteillä kasvavan harvinaisen sienen, viherhäiverusokkaan olosuhteet. Erittäin uhanalaiseksi arvioidun viherhäiverusokkaan ainoa tiedetty kasvupaikka on Tahkon Antikkalan rinteellä. Laskettelurinteiden olemassa olo on mahdollistanut sienien esiintymisen – joka taas estää laskettelurinteiden kehittämisen.

Minna ja Juice

Pohjois-Savossa on asunut paljon tunnettuja kulttuurisuuruuksia, kuten Minna Canth ja Juice Leskinen.

Molempien nimissä voisi järjestää vuotuisen mittavan kulttuuri-tapahtuman. Juicen nimissä voisi Juankoskella järjestää laulusanoituskilpailun sekä Juice-konsertin ja -karaoken. Minna Canthin nimissä voisi Kuopiossa järjestää esimerkiksi yhteiskunnallisen tai vain naisiin keskittyvän kirjallisuus- ja kulttuuritapahtuman, päätapahtumapaikkana tietenkin Minna Canthin vanha kotitalo.

Päijät-Häme

Suomeen saatiin juuri ensimmäinen uusi yliopistokaupunki sitten Urho Kekkosen aikojen, kun Lappeenrannan teknillinen yliopisto LUT laajeni Lahteen. Kaupunki luopuu kivihiilestä vuoteen 2020 mennessä ja haluaa olla Suomen johtava ympäristökaupunki. Tänä vuonna lahtelaiset voivat aloittaa henkilökohtaisen päästökaupan esimerkiksi liikkumalla ja saamalla pisteitä puhelinapplikaatiossa.

Yliopistouutinen on Lahdelle upea, sillä Lahden seutua ovat vaivanneet nuorisotyöttömyys ja heikko koulutustaso. Lahdessa työttömyys on suurten kaupunkien korkeimpia, yli 13 prosenttia. Lahden sitkeä nuorisotyöttömyys selittyy osin muuttoliikkeellä: Lahti vetää puoleensa nuoria työttömiä, joilla ei ole ammattia. Lahdesta pois muuttaneet ovat puolestaan koulutettua väkeä, joka lähtee usein työn perässä pääkaupunkiseudulle.

Toisaalta Lahdesta ajaa Helsinki-Vantaan lentokentälle alle kolmessa vartissa, joka on suunnilleen sama aika, jonka etäisimmästä Espoon perukasta köröttelee lentokentälle. Lahdessa on ilmainen ja erittäin suosittu Launen perhepuisto, ja viidesosa Helsinki-Pietarin junamatkustajistakin hyppää pois ja kyytiin Lahdessa. Suomen suurin tiehanke on parhaillaan työn alla oleva eteläisen Lahden kehätie. Kaupungin eteläpuolella on myös

Hartwallin massiivinen virvoitusjuomatehdas, joka oli aiemmin kaupungin suurin yhteisöveron maksaja. Nyt listan kärjessä on paikallinen osuuskauppa, pankki ja kaksi sijoitusyhtiötä, yrityksiä kasvattava Westar ja historiallisia kiinteistöjä jalostava Renor. Sekin on signaali muodonmuutoksesta. Lahdessa on kenties tapahtumassa hieman huomaamatta suurta harppausta kohti menestystä ja kasvua.

Vuonna 2020 Lahti luopuu kivihielestä, ja kaupungin energialähteiden on määrä olla kokonaan uusiutuvia ja jätteiden kierrätys niin mittavaa, että vain yksi prosentti jätteistä päätyy kaatopaikalle. Lahtelaisille on luvassa myös ”henkilökohtaisen päästökaupan” mahdollistava applikaatio.

Sporttia ja bisnestä

Salpausselän kisat on edelleen Suomen tunnetuin talviurheilutapahtuma. Heinolan puolella, vartin ajomatkan päästä Lahdesta on paitsi yleisurheiluun ja jalkapalloon keskittynyt Pajulahden urheiluopisto Nastolassa, myös alati kasvava Vierumäen urheiluopisto, joka on juuri siirtynyt Jääkiekkoliiton vaikutuspiiristä St1-öljyyhtiön Mika Anttosen Keele Oy:n enemmistöomistukseen. Anttonen on luvannut rakentaa nuutuneesta Vierumäestä 2020-luvun kotimaisen ja kansainvälisen vapaa-ajan sekä liikunnan ja urheilun huippukohteen, suomalaisen urheilun ja liikunnan lippulaivan.

On helppo ennustaa, että Vierumäki nousee uuteen kukoistukseensa, ja virallisena olympiaharjoituskeskuksena se edistää myös suomalaista huippu-urheilua. Vahvana urheilukaupunkina tunnetun Lahden kannattaa hyvin aktiivisesti rakentaa yhteyksiä Vierumäen kanssa.

Korkean paikan leirin paluu?

Markkinointi&Mainonta-lehti järjesti vuosituhaten vaihteessa liki vuosikymmenen ajan korkean tason vuosittaisen bisnesseminaarin Pyhätunturilla. Konsepti oli aikansa suuri menestys. Lappi on kovin kaukana kiireisten pääkaupunkilaisten riennosta, mutta Lahti on lähellä.

Salpausselällä ei ole Pyhän veroisia rinteitä, mutta entäpä jos korkean luokan seminaariin yhdistäisi oikeiden huippu-urheilijoiden

Satakunta

Mönnen muun maakunnan tapaan Satakunta on kovin kahtiajakoinen. Pohjois-Satakunta keskittyy alku-
tuotantoon, ja teollisuus on keskittynyt Poriin, Raumalle, Euralle ja Harjavaltaan. Eurajoella on maailman toiseksi kallein rakennus, pian valmistuva ydinvoimala Olkiluoto III. Lopullisten rakennuskustannusten on arvioitu nousevan noin kymmeneen miljardiin euroon. Maailman kallein rakennus on vuonna 2011 valmistunut ja 12 miljardia euroa kustantanut Abraj al-Bait -hotellikompleksi Saudi-Arabiassa, Mekassa. Hotellin vieressä on suurin moskeija, jossa on myös Kaaban musta kivi.

Vaikka Sininen tulevaisuus poistuikin parlamentista, Satakunta uskoo Sininen kasvuun. Heidän Sininen kasvunsa kumpuaa vedestä: meri, vesiviljely, rannikkomatkailu, meribiologia, merenpohjan kaivostoiminta. Ja energia. Porin edustalla on jo merituulivoimaloita, ja lisää on suunnitteilla. Eurajoen edustalla on kiintoisa laivaliikenteen automaation ja robotiikan testialue.

Raumalla on paitsi vuodesta 1971 järjestetty, parhaimmillaan 1990-luvun alussa jopa 80 000 vierailijaa kerännyt käsityöharrastajien suur tapahtuma Pitsiviikko, myös telakka, jolla menee lujaa. Rauma Marine Constructionsin (RMC) telakka on saanut laiva-

tilauksia Vaasan ja Uumajan väliseen sekä Tallinnan ja Helsingin väliseen lauttaliikenteeseen. Telakalla on aiesopimus myös puolustusvoimien Laivue2020-hankkeesta. Lisäksi RMC valmistaa risteilijälohkoja Turun Meyerin telakalle.

Teollisuudesta ja satamasta tunnetun ei-akateemisen Porin yliopistokeskus saattoi naurattaa akateemista väkeä, kun se nyky-mallisena perustettiin 2000-luvun alussa. Kaupungissa oli ollut Tampereen teknillisen korkeakoulun yksikkö jo vuodesta 1983. Nyt keskuksessa on kolmen yliopiston yksiköitä: Aalto-yliopisto, Tampereen yliopisto sekä Turun yliopiston kauppakorkea. Opiskelijoita on kolmisen tuhatta. Lisäksi paikkakunnalla on Satakunnan ammattikorkeakoulu, jossa toimii muiden muassa Vesi-Instituutti WANDER.

Satakunnan teollinen rakenne on maan monipuolisimpia, ja viennin arvo on henkeä kohden maakunnista viiden kärjessä. Satakunta pärjäisi valtakunnallisessa vertailussa vieläkin paremmin, ellei alueen kemianteollisuus olisi ongelmissa. Yksittäinen Venatorin tehtaan tulipalo ja siitä seurannut koko tehtaan alasajo näkyvät tilastoissa.

Virolaisilta oppia Yyteriin

Mitä tapahtumiin tulee, Porin SuomiAreena on huikea menestys samoin kuin samalla viikolla järjestettävä Pori Jazz. Tuolloin eivät kaupungin hotellivuoteet riitä alkuunsaakaan, vaan vierailijat joutuvat yöpymään Raumalla ja jopa Tampereella saakka. Porilaiset ovat jo vuosikymmeniä ennen Airbnb:tä joutuneet vuokraamaan asuntojaan matkaajille. 51 muuta viikkoa vuodesta ovatkin sitten hiljaisempia.

Yyteri on toki Suomen hienoimpia hiekkarantoja, mutta muuten kohde ei ole matkailullisesti kehittynyt kuten vaikkapa Pärnu, jossa on paljon kiinnostavia loma-aktiiviteetteja – ja upea sisävesipuisto sadepäivän varalle. Nyky-Yyteristä mieleen tulee Liettuan Klaipeda 1990-luvun alussa: järisyttävän luonnonkaunis paikka, jonka kaupallinen potentiaali on melkein kokonaan vielä hyödyntämättä. Kesäksi 2019 Pori on järjestänyt neljä päivittäistä suoraa bussiyhteyttä Tampereen-junalta Yyteriin ja takaisin. Ja kuten niin moni muukin suomalainen matkailupalvelu, myös Yyteri-

pikavuoro lakkaa kulkemasta juuri silloin, kun muu Eurooppa aloittaa lomakautensa, elokuun alussa.

Juridiikan kesätapahtuma Euralle

Satakunta voisi halutessaan olla Suomen oikeusoppineiden koontumispaikka, sillä Euralla on maamme ainoa alkuperäisessä muodossaan säilynyt muinainen käräjämäki. Käräjämäen tuomariympyrän muodostaa 12 kiveä. Syytetyn kivi keskustasta on kadonnut. Euralla voisi järjestää valtakunnallisen juridiikan kesätapahtuman esimerkiksi juuri SuomiAreenaa edeltävänä viikonloppuna heinäkuun puolivälissä. Mikä olisikaan parempi ajankohta päivittää lakiosaamistaan kuin politiikan ja liike-elämän juhlatuokkien etkot? Ohjelmassa voisi olla sekä ajankohtaisia lakiuudistuksia että ikuisuuskeskusteluita ja luonnollisesti myös liikejuridiikkaa, mutta tulokulma olisi SuomiAreenan läheisyyden vuoksi yhteiskunnallinen vaikuttaminen, siis miten lainsäädäntöä tulisi kehittää. Onnistuessaan tapahtuma voisi poikia myös pienemmän sisartahtuman talvelle.

Robottiikan osaajien olympialaiset

Satakunnan tulevaisuus voi kuulua roboteille. Automaatio- ja robotiikkaklusteri Robocoast on viime ajat lyönyt pöytään maakunnan talouselämän kovimmat kasvuluvut. Satakunnan ammattikorkeakoulu (SAMK) perusti Poriin vuonna 2018 Robocoast-tutkimuskeskuksen. Sen kansainvälistä robotiikkaan ja tekoälyyn keskittyvää T&K-alustaa hyödyntävät satakuntalaiset ja muut suomalaiset yritykset, EU:n Digital Innovation Hub -osaajaverkosto sekä Kiinan Made in China 2025 -kehitysohjelma. Robotiikkaa ja tekoälyä hyödyntävät yritykset kasvaisivat nykyistä nopeamminkin, mutta Satakunta kärsii robotiikan osaajapulasta. Välitön tarve on 200–300 automaatioalan osaajaa. Alue tarvitsee lisää insinööriopiskelijoita ja robotiikasta kiinnostuneita Porin seudulle.

Jos Satakunta todella haluaa olla keskeinen robotiikan edelläkävijä, sen on suunnattava osaajahankintansa Suomen rajojen ulkopuolelle. Viimeisen parin vuoden aikana Eurooppaan on

perustettu yli 20 tekoälyn tutkimuskeskusta: Puolaan, Romaniaan, Bulgariaa, Unkariin, Itävaltaan ja Irlantiin. Joka vuosi lähes 200 000 insinööriä valmistuu Keski- ja Itä-Euroopan maiden oppilaitoksista. Vaikka alan osaajista on maailmanlaajuinen kilpailu, luulisi heistä jonkun tulevan Satakuntaankin, jos nuorten osaajien vetovoimatekijöihin todella kiinnitetään huomiota.

Työperäisten maahanmuuttajien houkuttelu muuttuu paikalliskulttuurisesti sitä hankalammaksi, mitä kauemmaksi mennään. Satakunnassa on vain 3,4 prosenttia ulkomaalaistaustaisia, kun Varsinais-Suomessa osuus on seitsemän prosenttia ja Uudellamaalla 12,9 prosenttia. Vähiten ulkomaalaistaustaisia asukkaita on Etelä-Pohjanmaalla (2,2 prosenttia), Pohjois-Pohjanmaalla (2,8), Kainuussa (2,9) ja Pohjois-Savossa (2,9).

Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa eniten ääniä, yli 12 000, Satakunnan vaalipiirissä sai Laura Huhtasaari, joka on eräs äänekäimmistä Suomen maahanmuuton vastustajista. Jotta satakuntalaiset robotiikan ja tekoälyn yritykset voisivat kasvaa ja tuoda lisää työpaikkoja, vaurautta sekä verotuloja koko maakuntaan, paikallisväestön tulisi olla avoin uusista kulttuureista tuleville osaajille. Jos ulkoa tulevat osaajat eivät viihdy Satakunnassa, lisääntyvä hyvinvointi jää saamatta kaikilta satakuntalaisilta. Sama koskee luonnollisesti koko Suomea.

Jos porilaiset vaikkapa päättäisivät houkutellessa intialaisia koneoppimisen osaajia, heidän tulisi keskittää etsintänsä viiden kaupunkialueelle: Bangalore, Chennai, Hyderabad, Mumbai ja Pune sekä Delhin alue. Mutta ennen kuin ensimmäistäkään yhteydenottoa Intiaan tai muihin osaajamaihin tehdään, tulee satakuntalaisten tehdä hartiavoimin valmistelutöitä, jotta vaurautta Satakuntaan tuovat osaajat todella viihtyisivät uudessa kotimaakunnassaan. Se tarkoittaa paljon muutakin kuin palkkausta, kuten kantäväestön asennemuokkausta. Ennakkoluulot poistuvat usein vain kohtaamisten kautta, joten kotouttamisen tulisi jatkossa tarkoittaa myös toimenpiteitä kantäväestön suuntaan.

Satakuntalaisesta robotiikkaosaamisesta pitää tehdä tunnettua, myös kansainvälisesti. Yksi keino olisi järjestää vuotuinen ja maailmanlaajuinen insinööriopiskelijoille suunnattu Robotiikan olympialaiset -tapahtuma, jossa opiskelijoiden kehittämät robotit ottaisivat toisistaan mittaa.

Uudenkaupungin nukkumalähiöksi

Porista uutta kukoistustaan elävään Uuteenkaupunkiin on sata kilometriä matkaa. Suuri osa matkaa ajetaan Valtatie kahdeksaa, joka kulkee Turusta Rauman, Porin ja Vaasan kautta Oulun eteläpuolelle Liminkaan. Vaikka Porissa, Raumalla ja Uudessakaupungissa on paljon raskasta teollisuutta, kasitie on pitkiltä pätkiltä kaksikaistaista perusmaantietä. Erityisesti Porin ja Rauman väli on tukkoinen.

Kapean tien ja huonojen raideyhteyksien takia Satakunnan rannikkokaupungit ovat logistisesti pussinperällä. Valtatie 8 pitäisi siis pikaisesti perusparantaa, jotta Uusikaupunki olisi yhä laajemmalla alueella järkevä työpaikkakaupunki, jopa Porista asti. Alueen teollisuuden takia teillä sujuva tavaraliikenne on vähintään yhtä tärkeä. Nelikaistainen moottoritie Turusta Poriin kustantaisi noin kymmenen miljoonaa euroa. Se tarkoittaisi myös noin kymmenen tasoristeyksen rakentamista. Pelkkä Pori-Raumatien laajentaminen toisi viiden miljoonan euron laskun.

Kuusi maakuntaa – Kanta-Häme, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Satakunta ja Keski-Suomi – ovatkin tehneet oman raideliikenteen kehittämisehdotuksensa, joka kulkee nimellä Päärata Plus. Tavoitteena on, että matka Porista, Vaasasta Seinäjoen kautta ja Jyväskylästä Tampereelle tulee voida tehdä tunnissa aivan kuten suunniteltu tunnin pikamatka Tampereelta Helsinkiin. Porin, Rauman ja Uudenkaupungin välillä ei ole raideyhteyttä. Entä jos olisi?

Uusimaa

Uusimaa on Suomelle kuin Gautengin alue Etelä-Afrikalle – keskeinen. Johannesburgin ja Pretorian sisältävä alue olisi taloutensa puolesta Afrikan seitsemänneksi suurin maa. Maan pienin maakunta Northern Cape vastaa vain kaksi prosenttia maan bruttokansantuotteesta, kun Gautengin osuus on kolmannes.

Uusimaa on kuin valtio valtiossa. Se on hyvin elinvoimainen ja vastaa noin 40 prosentista koko maan bruttokansantuotteesta. Manner-Suomessa Kainuu pitää perää vaivaisella prosenttien osuudella koko maan bruttokansantuotteesta. Uusimaa vastaa noin kolmanneksesta Suomen viennistä.

Niinpä Uusimaa ja sen suurimmat kaupungit hakevat verrokkejaan maailmalta ja myös osin kilpailevat niitä vastaan esimerkiksi osaajien ja kansainvälisten investointien houkuttelussa. Helsingin metropolialue tähyää Hampurin ja Kööpenhaminan suuntaan – ja ainakin start up -pöhinän suhteen monet kopioivat Helsingin toimintaa.

Niinpä Uusimaa julistaa haluavansa olla Euroopan paras alue elää ja toimia vuonna 2030 ja hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Vuonna 2050 Uusimaan on määrä olla jo Euroopan vilkein ja virkein alue. Väestön ikääntyminen esimerkiksi iskee pääkaupunkiseutuun lievemmin kuin valtaosaan muuta maata. Kun yli

65-vuotiaiden osuus pääkaupunkiseudun väestöstä vuonna 2016 oli 16 prosenttia, vuonna 2040 prosenttiosuus on 21. Länsi-Uusimaa ikääntyy hurjaa tahtia: vastaavat luvut ovat 23 ja 32, siis heikommat kuin koko maassa (21 ja 26).

Henkeä Hankoon

Keskustelu Uudenmaan kehittämisestä keskittyy yleensä pääkaupunkiin tai sen kehyskuntiin, välillä myös itäiselle Uudellemaalle. Mutta kuka muistaisi läntistä Uttamaata? Miksi esimerkiksi Hangon satamaa ei kehitetä voimallisemmin? Miten on mahdollista, ettei Hangon vientisatamaan johtava junarata ole vielääkään 2020-luvun kynnyksellä sähköistetty? Jos Suomen vientisatamat olisivat saman hallinnon alaisia, Hankoa olisi pelkästään edullisen sijaintinsa takia varmasti jo kehitetty voimallisemmin. Raiteen sähköistäminen oli varmasti merkittävästi Suomen kokonaisedun kannalta järkevää. Se voisi tuoda lisäpiristettä myös alueen uinuvaan matkailuun.

Lake Helsinki in London

Tiesittekö, että on olemassa sellainen asia kuin ”villiuinti” eli ”wild swimming”? BBC:n A-Studiota vastaavassa ohjelmassa esiteltiin pitkään, millaista on uida järvässä tai joessa – jossa ei ole kaakelipohjaa eikä uimavalvojaa. Erityisesti Englannissa on vähän järviä, jotka eivät ole yksityisillä mailla, kulkemisen estävien kieltojen takana. Tästä syntyi ajatus, että englantilaisille pitäisi lahjoittaa järvi, Suomella kun niitä on paljon – noin 188 000.

Lontoon Kings Crossissa oli muutama vuosi sitten luonnollisesti puhdistuva tekojärvi, mutta kokeilu päättyi. Kaupungissa on runsaasti kuningatar Viktorian aikaisia entisiä kunnostamattomia maa-uimaloita, joita paikalliset kutsuvat nimellä Victorian Lido. Entä jos suomalaiset vesiteknologian yritykset kunnostaisivat yhden sellaisen lahjaksi lontoalaisille? Lake Helsinki toimisi samalla maailmanlaajuisena työnäytteenä suomalaisteknologialle.

Kun kyseessä on pääkaupunki, olisi luontevaa, että lahjoittaja olisi myös pääkaupunki, Helsinki. Suomessa on vesiosaamisen verkosto Finnish Water Forum, ja tarvittavat lisäosaajat voi etsiä maailmalta. Sitten tarvitaan vienninedistämisrahaa, jotteivat

yrietykset joutu hankkeen maksumiehiksi. Lake Helsinki olisi koko suomalaiset cleantech-osaamisen mallihanke.

Lontoossa on juuri Lake Finlandiin sopiva, joukkorahoitusvaiheessa oleva maauimalan korjaushanke: Peckham Lido. Uimala on nimensä mukaisesti aiemmin varsin rouheassa, nyt kehittyvässä Peckhamissa Southwarkin kaupunginosassa Thames-joen eteläpuolella. 90 vuotta vanhan uimalan 50-metrinen ulkoallas ränsistyi, suljettiin ja täytettiin maalla vuonna 1987. Paikallisasukkaat ovat arvioineet, että altaan kunnostaminen maksaisi vähintään seitsemän miljoonaa euroa.

Hämeenlinnassa kunnostettiin äskettäin Helsingin olympialaisia varten rakennettu Ahveniston maauimala, ja sen budjetti oli neljä miljoonaa euroa. Peckham Lido on saanut poikkeuksellisen paljon mediahuomiota, vaikka hanke on vasta kerännyt 70 000 euroa selvityksiä varten.

Lake Helsinki saisi pommin varmasti suuren mediahuomion Britanniassa. Ja mikä saa mediahuomion Britanniassa, tulee varmasti noteeratuksi myös muualla maailmassa. On sitten kyse suodatetusta hulevedestä, ilman kosteudesta aurinkovoimalla napatusta juomavedestä tai muusta vesiteknologiasta, on vaikeaa keksiä parempaa vienninedistäjää kuin Lake Helsinki, London.

Liukuhihnalta avaruusraketteja

Satelliitit ovat pitkään olleet harvojen herkkua, kukin on parsittu kokoon alusta pitäen ja kalliimman kautta. Pian kaikki muuttuu. Täksi vuodeksi on arvioitu, että avaruuteen laukaistaisiin 1400 satelliittia – jos Elon Muskin jättiraketti pääsee matkalle. Vuonna 2025 laukaistavien satelliittien määrän on ennustettu nousevan 3500:aan. Kaupallinen satelliitti maksaa aina miljoonia, mutta tutkimuslaitosten härvelit voivat jäädä kustannuksiltaan satoihin tuhansiin.

Espoon Otaniemessä muhii pieni satelliittivallankumous. Maamme avaruusteknologian huippujen perustama Aurora Propulsion Technologies on onnistunut suunnittelemaan sarjatuotantoon soveltuvan satelliitin ohjausraketin, sähköpurjeen ja plasmajarrun. Purje mahdollistaa avaruusmatkailun huikealla vauhdilla ja jarru hallitun paluun ilmakehään. Aurora PT hakee vielä rahoitusta suurta läpimurtoaan varten, mutta kuhina yhtiön ympärillä

on vähintäänkin lupaavaa. Espoosta voi hyvinkin pian tulla nykyistä paljon merkittävämpi satelliittiosaamisen keskus. Ohjausrakettilhanke saattaa erilaisten kumppanuuksien kautta vielä säteillä yllättävän laajasti hyvinvointia Suomeen.

Porvoo – karamellipääkaupunki

Runebergintortut, Alku-karamellit ja suklaapusut. Porvoo tunnetaan jo nyt herkuistaan.

Mutta voisiko se julistautua Suomen karamellipääkaupungiksi ja moninkertaistaa turistivirtansa? Mallia voisi ottaa Ruotsin pikkuisesta Grännasta, joka tunnetaan kovista vanhanajan polkagriset-karamellitangoista. Pikkukaupungissa on useita karamellipajoja, joissa voi tarkkailla karamellien valmistusta.

Polkagriset-perinne juontaa vuoteen 1859, jolloin leskirouva Amalia Eriksson kehitti herkun. Leskirouvalla on oma näköispatsas Gränna-vuoren juurella. Kaupungissa on myös Pohjoisnavalle kuumailmapallolla yrittäneen Salomon August Andréén museo. Sankari tosin kuoli napamatkallaan.

Karamellipajat ovat toimiva matkailukonsepti joka puolella maailmaa. Esimerkiksi Savannahissa Georgiassa on lähellä Forest Gump -elokuvan suklaarasiakohtauksen puistonpenkkiä herkkulinen toffeepaja, joka toimii turistimagneettina.

Makeis-Porvoo voisi ottaa mallia Sveitsin Luzernin Aeschbachin karamellitehtaasta, joka ei ole tehdasalueeltaan juuri Porvoon Brunbergia kookkaampi. Sen sijaan tehtaan päällä on elämyksellinen ja maksullinen makeismaailma, jossa voi erillismaksua vastaan itse maustaa suklaalevyn, keräillä hinkuvan leikkiaasin suusta putoavia suklaasydämiä kultarahoja, sekoittaa muovimukiinsa kuumaa suklaata ja riisimuroja sekä kauhoa eri tummuusasteisia suklaarakeita niin paljon kuin sielu sietää – historiallisen suklaatehdasrekvisiitan ympäröimänä. Samalla voi katsoa alas ikkunapleksin läpi, kuinka suklaiset jättipuput ja muut herkut paketoidaan tinapaperiin.

Sveitsiläiset syövät enemmän suklaata kuin mikään muu kansa, yli kymmenen kiloa vuodessa henkilöä kohden. Suomalaiset syövät suklaata vain 6,5 kiloa. Sveitsissä on niin monta tunnettua suklaamerkkiä, ettei Aeschbach soita kelloa keskiverto-zürichi-

läisen korvissa, mutta Luzernin suklaamuseossa olikin lakkaamaton virta ulkomaan eläviä, kiinalaisista suomalaisiin. Porvoo on täydellinen päiväretkikohde Helsinkiin saapuneille kiinalaisille ja Kotkaan tai Helsinkiin rantautuneille risteilymatkaajille.

Porvooseen tulisi siis pikimmiten saada suklaakeskus, joko Brunbergin tehtaan yhteyteen tai Pienen Suklaatehtaan yhteyteen. Lisäksi kaupungissa voisi olla pieniä karamellitehtaita ja -pajoja Grännan ja Savannahin tyyliin. Brunberg ei lisääntyvästä paikalliskilpailusta kärsisi, päinvastoin. Se olisi varmasti jatkossakin se suurin ja kaunein, Porvoon makeisysempyys.

Osatyökykyisille polku töihin

Suomalaisista työikäisistä vajaalla kahdella miljoonalla eli yli puolella on vähintään yksi pitkäaikaissairaus tai vamma. Noin 600 000 henkilön kohdalla sairaus tai vamma vaikuttaa heidän oman arvionsa mukaan työhön tai työmahdollisuuksiin. Heistä työssä on 400 000 ja työelämän ulkopuolella 200 000. Ulkopuolella olevista 65 000 haluaisi työskennellä ja arvioi myös olevansa kykeneviä siihen. Pitkäaikaistyöttömiä heistä on 26 000.

Samaan aikaan kaikkialta Suomesta tulee viestejä työvoimapolusta. Betoniraidoittajia ja ylipäättään rakennusalan osaajia, lääkäreitä, toimisto- ja laitossiivojia, tarjoilijoita, jakajia ja lähettäjiä, putkiasentajia ja puhelinmyyjiä, erilaisten autojen kuljettajia sekä sovellussuunnittelijoita ja ohjelmoijia kaivataan kipeästi. Erityisesti osaavien koodarien tarve on nykyään liki ehtymätön.

Meillä Suomessa onkin suppea käsitys töihin kelpaavista ihmisistä. Esimerkiksi Vancouverissa Kanadassa lentomatrustajaa saattaa ohjata eri passijonoihin arviolta 130 senttimetriä pitkä, lievästi vammaisen henkilö ja Vancouver Islandin Nanaimossa kaivoseuruston opas karauttaa vastaan pyörätuolillaan. Amazonilla ja suomalaisella Vincitillä on koodareina sokeita. Koodin kirjoittamiseen ei tarvita näyttöä vaan matemaattista ajattelua, koodaamistaitoa ja perustietokone ääniohjelmistolla. Harjaantunut korva ymmärtää koodia jopa 450 sanaa minuutissa.

Keski-Uusimaalla toteutettiin vuosina 2017–2018 Osatyökykyisille tie työelämään -kärkihankkeeseen kuulunut Fokus-projekti. Siinä luoda usean toimijan saumaton, matalan kynnyksen

palveluketju osatyökykyisille nuorille ohituskaistaksi kankeille viranomaiskäytännöille. On kyse sitten lukemiseen liittyvistä ongelmista tai mistä tahansa muusta syystä, hämmentävän suurelle joukolle nuoria on omaehtoisesti kovin hankalaa asioida verkon kautta viranomaisten ja oppilaitosten kanssa. Jos joku ei kädestä pitäen ohjasta oikealle opinpolulle, hakemaan opiskelija-asuntoa ja etsimään koulutusta vastaavia töitä, opiskelu- ja työpaikka jäävät saamatta.

Hankkeessa koulutettiin Keski-Uudellemaalle 22 työkykykoordinaattoria sosiaali- ja terveysministeriön tuella, siis olemassa olevia työntekijöitä, ei uusia. He harjaantuivat huomioimaan osatyökuntoisten erityistarpeet eri kohdissa oppimis- ja työllistymisputkea. Kokeiluhanke osoittautui vaikuttavaksi ja kustannustehokkaaksi. Nyt pilottihanke pitäisi monistaa koko Uudellemaalle ja koko Suomeen. Osatyökyiset on suuri, halukas mutta helposti syrjäytyvä työvoimareservi. On siis aika siirtyä sanoista tekoihin.

Insinöörinaisia, insinöörinaisia!

Ohio-joen mutkassa, kemikaalilaaksossa (Chemical Valley), Länsi-Virginian ja Ohion rajalla on piskuinen paikkakunta nimeltä Belpre. Siellä on suuri NYSE-listatun Kratonin tutkimusyksikkö ja polymeerituotteita valmistava laitos. Kratonilaiset osallistuvat monenlaiseen hyväntekeväisyyteen, mutta yhden heidän projektinsa voisi kopioida Suomeen: Girls for Engineers -hankkeen. Vuotuisessa tempauksessa kouluun tulee insinöörialoilla menestyneitä naisia innostamaan matematiikan ja luonnontieteiden opiskeluun ja kertomaan työstään yläkoulun tytöille.

Me kaikki tarvitsemme roolimalleja. Aivan kuten Kraton Yhdysvalloissa, Suomessa hankkeeseen pitäisi saada suomalaisia suuryrityksiä, olkoon sitten kemian-, metalli- tai paperiteollisuudesta: Kone, Wärtsilä, Neste... Innostavia esikuvia voisivat olla vaikkapa UPM Biopolttoaineiden liiketoiminnan johtaja Sari Mannonen, Vattenfall Suomen-toimitusjohtaja Elina Kivioja ja laskennallisen avaruusfysiikan professori Minna Palmrooth. Mukaan pääsisivät luonnollisesti myös opiskelijapulasta kärsivät insinöörien ja diplomi-insinöörien opinahjot. On varmasti perusteltua haalia insinöörejä Kostamuksesta ja Mumbaista, mutta helpointa lienee innostaa nykyistä enemmän suomalaisnaisia opiskelemaan alaa.

Varsinais-Suomi

Turku on Suomen vanhana pääkaupunkina ja yliopisto-kaupunkina itsestään selvä talouden veturi Varsinais-Suomessa. Turku on myös yksi niistä kolmesta suuresta kasvukeskuksesta, joiden ennustetaan myös jatkossa kasvavan. Varsinais-Suomen teollinen kehitys on paljon esillä, mutta samalla unohtuu, että Vakka-Suomena tunnettu alue on myös Suomen ruoka-aitta.

Luonnonvarakeskuksen mukaan varsinaissuomalaiset maatilat yltyvät noin 500 miljoonan euron vuotuisen tuotantoon. Kalatalous on myös merkittävää Varsinais-Suomessa. Seuraavina tulevat Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaa runsaalla 300 miljoonan euron tuotannollaan. Itä-Suomessa Pohjois-Savo on merkittävin maatalousmaakunta. Suurin merkitys elintarvikeketjulla on kuitenkin Etelä-Pohjanmaan taloudessa.

Turun kuolemankielistä saksalaisen Meyerin avulla elpynyt telakkateollisuus säteilee taloudellista hyvää laajalti. Telakan ja sen alihankkijoiden yhteenlaskettu vuotuinen liikevaihto on noin 1,3 miljardia euroa. Yhden laivatoimituksen arvo on noin prosentti koko Suomen vuotuisesta viennistä. Telakan alihankkijayrityksistä yli 40 prosenttia sijaitsee Varsinais-Suomessa. Uudellamaalla alihankkijoita on lähes yhtä paljon. Telakan toiminta työllistää

Suomessa suoraan ja välillisesti vajaa 6 000 ihmistä, ja Meyer arvioi suoran työllistämisaikutuksen kasvavan lähivuosina jopa 20 000 henkilöön.

Varsinais-Suomessa on myös toinen teollinen ilonaihe, Valmet Automotiven autotehdas Uudessakaupungissa, joka valmistaa nykyään Mersuja. Viime vuodet onkin taivasteltu, miten Suomessa riittää työntekijöitä Uuteenkaupunkiin, jossa eivät edes asunnot riitä nopeasti kasvavan tehtaan työntekijöille. Sittenmin huolta on herättänyt Yhdysvaltain lietsoma kauppasota, joka saattaa mätkäyttää suuret tuontitullit EU:sta Yhdysvaltoihin tuotaville autoille. Suuri osa Uudessakaupungissa valmistettavista autoista päättyy Saksan kautta Amerikkaan.

Akkutehdas Saloon – hyvä alku

Ennen vuotta 2012 Salo oli muuttovoittokunta. Sitten Nokian vaikeudet alkoivat vaikuttaa paitsi työttömyystilastoihin myös Salon väkilukuun. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan kaupungin väkiluku väheni vuonna 2018 ennätysmäisen paljon, yhteensä 682 asukasta.

Kielteinen kierre on jatkunut yhtäjaksoisesti jo vuodesta 2012. Tilastoja synkistää vielä se, että viime vuosina väkiluvun lasku on vain kiihtynyt. Salolaisia oli vuodenvaihteessa 2018–2019 ennakkotietojen mukaan enää 52 332, kun korkeimmillaan väkimäärä oli 55 283 asukasta vuonna 2011. Kuntatalouden kannalta iso osa näistä kolmesta tuhannesta on juuri niitä arvokkaimpia, työssä käyviä veronmaksajia, jotka tekevät lapsia – tulevaisuuden veronmaksajia. Kaupungin kuolleisuus oli yli 300 ihmisen verran suurempaa kuin syntyvyys.

Kevättalvella 2019 Valmet Automotive ilmoitti perustavansa uuden sähköautojen akkuja valmistavan tehtaan Saloon, vanhoihin Nokian kännykkätehtaan tiloihin, nykyiselle IoT Campukselle. Valmet Automotive suunnittelee Saloon valmistavaa tehdasta. Samana vuonna toimintansa aloittavan akkutehtaan on määrä työllistää Salossa jopa tuhat ihmistä. Suomesta on aiemmin puuttanut akkukennojen valmistustehdas, mutta mineraalit ja muuta osaamista meillä jo on, kuten Vaasan-Kokkolan seudun akkuklusteri osoittaa. Kuten salolaiset hyvin tietävät, tuhat teollista

työpaikkaa tuonee Saloon toisen mokoman työpaikkoja palveluelinkeinoihin.

Valmet Automotive ei toki vertaudu Salossa varmasti koskaan Nokiaan, jossa on yhden ison kortin varassa elämisestä jo varmasti tarpeeksi kokemusta. Valmetin autotehdas Uudessakaupungissa on yhtä lailla riippuvainen maailmanmarkkinoista kuin Nokia oli kännyköiden maailmanlaajuisesta kilpailutilanteesta. Salon päättäjien on siis viisasta kasvattaa mahdollisimman pian kaupungille lisää tukijalkoja – kuten vaikkapa matkailua. Mutta kuka tulisi Saloon lomamatkalle?

Mitä enemmän on kansallisia syitä pysähtyä Salossa, sitä todennäköisemmin tuleva tunnin juna Helsingin ja Turun välillä pysähtyy myös Salossa.

Salo – mobiilivallankumouksen keskus

Salo houkuttelee matkailijoita Teijon kansallispuistolla, idyllisillä ruukkikylillä ja kartanoilla, joista tunnetuin on Björn Wahlroosin pieteelillä kunnostama Joensuun kartano. Sinne tosin ei ilman kutsua ole asiaa. Se kuitenkin säteilee hyvää ympärilleen, onhan 2222 hehtaarin tila saanut arvostetun eurooppalaisen Wildlife Estates -tunnuksen ympäristönhoidostaan. Sitten ovat rannikkoalue saaristoinen, sillä Salo on kuntaliitosten ansiosta paljon mainettaan laajempi alue.

Rantaviivaa ja kartanoita on muuallakin Suomessa. Se, mikä tekee Salosta erityisen, on sen historia suomalaisen elektroniikkateollisuuden kehtona – ja kun hieman taivuttaa historiaa haluamaansa asentoon, voi väittää Salon olevan mobiilivallankumouksen syntysija. Kun elämämme siirtyi mobiililaitteeseen, Nokian uudet mallit lähtivät maailmalle juuri Salosta.

1950-luvun puolivälissä Suomen myydyin ula-radio oli Saloran Riviera, vuonna 1928 perustetun radio- ja televisiotehtaan salolaistuote. Kun neliväritelevisiot valtasivat suomalaiskodit, tunnetuin TV-merkki oli jälleen Salora. Niitä vietiin myös Pohjoismaihin, Englantiin, Länsi-Saksaan, Portugaliin ja Israeliin. Nokian matkapuhelinhistoria alkoi Saloran ja Nokian vuonna 1979 perustamasta Mobirasta.

Nokia oli Salon suuri vaurauden ja ylpeyden lähde. Nyt Salo on julistanut haluavansa olla Suomen älykkäin kaupunki. Tätä rakennetaan kiinalaisen teknologiajätti Huaweiin avulla. Huaweilla on Salon IoT-kampuksella jo tutkimus- ja tuotekehitysyksikkö. Hanke on varmasti kannatettava, mutta sen rinnalla Salon kannattaisi valjastaa matkapuhelinhistoriansa täysimittaisesti tuomaan hyvinvointia – myös matkailulle.

Entä jos Saloon perustettaisiin Mobiilivallankumouksen keskus, Salo Center of Mobile Revolution, joka yhdistäisi elämyksellisen mobiilipelaamisen ja -teknologian museon uusimpien innovaatioiden esittelyyn? Keskus, joka toisi sekä matkailu- että mobiililiiketoimintaa, uutta monitieteellistä tutkimusta IoT Campukselle. Matkailumagneetti, joka toisi kiinalaisturistit Seutulan lentokentältä suoraan Saloon, bussilaumoittain. Sellainen, joka keräisi vuosittain satoja koululaisryhmiä akselilta Turku-Tampere-Helsinki, puhumattakaan viikonloppujen ja lomasesonkien perhematkaajista.

Kun kaupungissa olisi mobiilipelaamistakin laajasti esittelevä keskus, kaupungissa olisi luontevaa järjestää e-pelaamisturnauksia, miksei jopa mobiilipelitapahtumia. Salon koripalloseura Vilppaan hallissa olisi tähän viimeisen päälle olosuhteet. Elämyksellinen mobiilivallankumouskeskus ei korvaisi Salon uinuvaa Elektroniikkamuseota, vaan voisi nostaa sen jalustalle ja auttaa sitä uudistumaan hankerahoituksellaan.

Esimerkiksi Berliinissä on 1997 perustettu vaatimattoman oloinen Computerspielemuseum-pelimuseo, joka houkuttelee vuosittain 100 000 kävijää. Museon kokoelmissa on 25 000 data-laitetta ja 300 interaktiivista pelaamisen historiaa kuvaavaa elämystietoa. Joukossa aitoja arcade-pelikoneita 1980-luvulta, jolloin pelikulttuuri syntyi osaksi populaarikulttuuria. Museo on saanut varoja EU:n ERDF-rakennerahastosta (European Regional Development Fund).

Toinen Saloon mahdolliseen mobiilikeskukseen paremmin vertautuva matkailukohde on Sveitsin Winterthurissa sijaitseva tiedekeskus Technorama, joka on Vantaan Heureka-kaltainen keskus, joskin vieläkin hienompi. Sekä Heureka että Technorama keräävät vajaa 300 000 vierailijaa vuodessa.

Vuonna 2000 Technorama muutettiin perinteisestä museosta tiedekeskukseksi, ja inspiraation lähteinä olivat amerikkalaiset ja

britannialaiset tiedekeskukset, kuten Exploratorium San Franciscossa. Vuonna 2016 se saavutti kävijäennätyksen, yli 280 000 vierailijaa, joista 60 545 koululaisia (70 % sveitsiläisiä). Winterthur sijaitsee noin 40 minuutin ajomatkan päässä Zürichistä eli ajassa mitaten suunnilleen saman ajomatkan päässä kuin Lohja Helsingistä. Lohja on puolivälissä matkalla Helsingistä Saloon. Turusta Saloon on matkaa 30 minuuttia, Tampereelta pari tuntia.

Mitä Mobile Revolution Center sitten tulisi maksamaan? Vertailukohtaa voi hakea vaikkapa Lontoosta, jossa Imperial War Museum peruskorjattiin ja digitalisoitiin täysin, ronskilla kädellä. Vuonna 2014 valmistunut remontti maksoi 40 miljoonaa punttaa (46 milj. euroa). Mobiilivallankumouskeskus olisi sopinut loistavasti pitkään tyhjänä olleeseen Salo IoT Campuksen Merikkaari-halliin, mutta tilaan tulee nyt ennakkotietojen mukaan Valmet Automotiven akkutehdas.

Oli mobiilikeskus sitten uusiorakennus tai jokin muu entinen Nokia-kiinteistö, sen vetonaulaksi tulisi nostaa mobiilipelien historiaa laajasti esittelevä osasto, jossa olisi useita satoja pelipisteitä eri aikakausien mobiilipeleistä. Esittelyssä tulisi olla myös sosiaalisen median lyhyt historia kaikkine kommervenkkeineen. Laitehistoria olisi myös oltava laajasti esillä, ei suinkaan Nokiaan ja vaikkapa toiseen suomalaiseen, Benefoniin rajautuen. Esillä olisi oikeanpainoinen ja -muotoinen Mobira Cityman -replika sekä vaikkapa mobiilimarkkinointimateriaalia eri puolilta maailmaa kerättyine mainosvideoineen ja -kuvineen. Näyttelyssä tulisi esitellä takavuosien visioita siitä, mitä mobiilissa ennustettiin tapahtuvan, epäonnisia innovaatioita ja teknologisia harhapolkuja. Keskus luonnollisesti esittelisi jatkuvasti päivittyvässä näyttelyssä mobiilimaailman lähitulevaisuutta ja uusimpia innovaatioita, startupien tuotteita sekä uusimpia ja hienoimpia nykylaitteita. Keskus oli luonnollisesti auki 24/7 verkossa, jossa uudet innovaatiot pääsisivät jatkuvalla syötöllä esille. Mukaan tulisi valjastaa niin Turku Game Lab kuin eri yliopistojen peliosaaminen kautta maan Salon Gaming Campukselle.

Kansainvälisen tason teknologia-, tutkimus- ja matkailuhankkeen rahoitus tulisi luonnollisesti kerätä mahdollisimman monesta lähteestä, niin EU:n rakenne- ja koulutusrahastoista (Horizon ja Erasmus), erilaisista museo- ja teknologiarahastoista,

Business Finlandilta, aluerahastoilta, säätiöiltä, yrityksiltä sekä valtiovalalta.

Koripallon Helsinki Cup Saloon

Suomesta puuttuu koripallonuorten kansainvälinen suur tapahtuma, sellainen kuin Helsinki Cup on junnujalkapallolle. Helsinki Cup kerää vuotuisesti peräti 250 000 kävijää. Salossa on tasavallan presidentti Sauli Niinistönkin mukaan Suomen ellei koko maailman paras urheilupuisto. Salon Vilpas puolestaan on menestyksellään tehnyt Salosta täysiverisen koripallokaupungin. Kaupungin koulujen koripallo-olosuhteet ovat erinomaiset.

Miksi Salo ei voisi ottaa koppia suuren kansainvälisen juniorikoripalloturnauksen järjestämisestä? Talkootöitä Vilppaan toiminta varmasti teettää, mutta jos järjestämisvastuuta jaettaisiin lähipitäjien kesken, ehkäpä tämäkin ihme voisi toteutua. Muut totapiesta kärsivä kaupunki profiloituisi samalla perhepaikkakunnaksi, sillä turnaukset vetävät juniorien mukana myös sankoin joukoin muita perheenjäseniä.

Ahvenanmaa

Ahvenanmaan saarista 60 on asuttuja. Kaikkiaan ahvenanmaalaisia on 30 000. Sijaintinsa takia Manner-Suomen ja Ruotsin välisen liikenteen luontevana puolimatkan-krouvina Ahvenanmaa on ollut altis läntisille kulttuurivaikutteille, mistä on todisteita viikinkiajoilta asti. Kastelholman linnan ruotsalaiset rakensivat Ahvenanmaalle jo 1300-luvulla ja venäläiset myöhemmin Bomarsundin linnoituksen. Kansainliitto siunasi vuonna 1920 Ahvenanmaalle itsehallinnon, joka monen oolan-tilaisen mielestä voisi olla nykyistä laajempikin.

Ahvenanmaalla on käytännössä täystyöllisyys, ja maakunnan yrityksillä pyyhkii hyvin. Laivanvarustamisen lisäksi norjalaisen Orklan ostama Taffel menestyy, samoin pankkijärjestelmiä kehittävä Ålandsbankenin entinen ATK-osasto, muun muassa S-Pankille ja ruotsalaiselle Marginalen Bankille ohjelmistoja tuottava Crosskey. Ruotsissa perustettu Colorant Chromatics Ab tuottaa väriaineita ja lisääinetiivisteitä muoviteollisuuden tarpeisiin ja puksuttaa hyvää tulosta – ja verotuloja.

Lähidemokratian koelaboratorioksi

Ahvenanmaa olisi monella tapaa hyvä testialue Manner-Suomelle – olettaen, että kokeiltavat asiat olisivat myös ahvenanmaalaisien mieleen. Esimerkiksi nykyistä paljon laajempi paikallisdemokratia kelpaa varmasti oolantilaisille ja voisi antaa arvokasta tietoa mahdollisesti toteutuvien maakuntien verotusoikeuden toimivuudesta. Samoin Sveitsin mallin mukaisille suoran lähidemokratian kokeiluille Ahvenanmaa soveltuisi loistavasti. Ahvenanmaa on tarpeeksi suuri, monipuolinen ja monella tapaa itsellinen yhteiskunta.

Maakunnan väestön suhdeluku Manner-Suomeen verrattuna on 1:200. Britannian EU-eron myötä Suomelle tuleva lisäpaikka oli pohdittavana korvamerkityksi Ahvenanmaalle, mutta hallituspuolueiden eduskuntaryhmät linjasivat syksyllä 2018, ettei Ahvenanmaa saa seuraavissa eurovaaleissa omaa kiintiöpaikkaa europarlamenttiin.

Maakunnan edustus eri päätöksentekoeleimissä todennäköisesti nousee uudelleen esille ensi hallituskaudella, kun Ahvenanmaan itsehallintolakia on tarkoitus uudistaa. Tuolloin vaihtoehtona voisi olla nykyistä laajempi lähidemokratia. Sveitsin esimerkin mukaisesti sen avulla voitaisiin lisätä julkisen hallinnon tehokkuutta ja luoda talouskasvua.

Hyperputkella Turkuun ja Tukholmaan

Vaikka ahvenanmaalainen Viking Line ja virolaisomisteinen Tallink-Silja Line liikennöivät taajaan Maarianhaminaan, ahvenanmaalaiset ovat pitkään unelmoineen myös Turun saariston kautta kulkevasta siltayhteydestä ja Tukholman-tunnelista. Nyt kaavailussa on hyperputki, jonka esiselvitystä varten on perustettu FS Links -niminen yhteistyöyritys. Matka Turusta Tukholmaan sujuisi 11 minuutissa ja Helsingistä 30 minuutissa. Linja kulkisi siltaa pitkin Turusta Ahvenanmaalle, Maarianhaminassa olisi pysäkki, ja loppureissu Tukholmaan kulkisi tunnelissa. Hyperloopin idea on, että magneettien avulla alipaineistetussa putkessa kulkevat junat saavuttaisivat jopa 1200 kilometrin tuntinopeuden.

Putken kilometrihintana olisi joidenkin arvioiden mukaan 25 miljoonaa euroa. Se olisi hankkeen takana olevan Hyperloop

Technologies -yhtiön mukaan kuitenkin puolet halvempi kuin luotijunayhteys. Pikayhteyden elinkaarikustannukset ovat murto-osa tavallisen rautatien elinkaarikustannuksista, sillä ilmapatjan päällä leijuva kapseli ei kuluta putken sisäosia. Jos putki todella tekee sen minkä lupaa, se yhdistäisi Ahvenanmaan Turun, Tukholman ja Helsingin talousalueisiin. Huikea ajatus.

Sähköautojen saaret uusiutuvalla energialla

Hyperputkea nopeammin toteutettavissa olisi Ahvenanmaan siirtyminen kokonaan sähköautokantaan. Se vaatisi erityisjärjestelyjä muun muassa autoverotuksessa Ahvenanmaalla. Saarilla on lyhyet välimatkat, mikä helpottaa autojen latausta. Saarella voisi olla käytön mukaan vuokrattavia autoja, kuten OP:n Drive Now -palvelu. Näin polttomoottoriautojen kieltö ei haittaisi liikkuvuutta eikä pakottaisi ostamaan omaa sähköautoa. Sähköautojen latausverkkoa luodessa voitaisiin samalla laittaa kuntoon pääsaarta kiertävä maantie.

Sähköautot voisivat toimia näkyvänä manifestaationa toisesta, paljon suuremmasta hankkeesta: siirtymisestä kokonaan uusiutuvan energian malliyhteisöksi. Tällä hetkellä yli 70 prosenttia Ahvenanmaan tarvitsemasta sähköstä tuodaan yhdellä kaapelilla Ruotsista. Saarimaakunta haluaa luopua fossiilisten energialähteiden käytöstä ja siirtyä kokonaan uusiutuvaan energiaan vuoteen 2025 mennessä. Ajatuksena on myydä ”Malli Ahvenanmaa” Kiinan ja Intian kaltaisille kehittyville markkinoille.

Maakunnan uudeksi perusvoimaratkaisuksi on pitkään kaavailtu tuulivoimaa, jota täydennettäisiin aurinko- ja bioenergialla. Koska esimerkiksi tuuliolosuhteet vaihtelevat voimakkaasti, siirtyminen täysin uusiutuviin energiamuotoihin toisi tarpeen joustojärjestelmään. Tätä Ahvenanmaalle haetaan akuilla ja muilla sähkövarastoilla sekä kysyntäjoustolla. Uusiutuvan energian mallia ajavan kehitysyhtiö Flexensin arvioiden mukaan akkujen avulla ratkaistuna investoinnit tulisivat maksamaan 1,9 miljardia euroa.

Tuulta Ahvenanmaalla ainakin riittää. Tammikuussa Kökarin Bogskärissä mitattiin puuskatuulen nopeudeksi 41,6 metriä sekunnissa, joka on Suomen myrskyennätys. Toisin kuin monilla

alueilla Manner-Suomessa, Ahvenanmaalla tuulivoimaan suhtaudutaan myönteisesti. Ahvenanmaalaiset ovat pitkään yrittäneet saada Manner-Suomelta tukea tuulivoimalleen, mutta suurhankkeet eivät ole edistyneet. Hanketta ajanut Allwind kaavaili, että suurin osa suunnitellun tuulivoimalapuiston sähköstä olisi ollut tarkoitus viedä Suomeen kaapelia pitkin.

Vuonna 2015 tuulipuistohankkeen tukemisen ongelmana oli arvostelijoiden mukaan tukisähkö, jota ei voitu siirtää Suomeen, vaan mahdollinen ylijäämä sähkö olisi mennyt Ruotsiin. Suomen ja Ahvenanmaan sadan miljoonan euron sähkökaapeli oli sopimuksissa vain varavoimayhteys. Jos eduskunta olisi vuonna 2015 hyväksynyt Ahvenanmaan tuulivoimatuen, maakunnan sähkön olisi pitänyt antaa virrata myös Suomen suuntaan markkinaehtoisesti.

Terveitä mehiläisiä ja puhdasta Oolannin calvadosta

Suuressa osassa maailmaa mehiläiset ovat kärsineet joukko-kuolemista. Sadasta yleisimmästä viljelyskasvista alle kymmenen tuottaa täyden sadon ilman eläinpölytystä. Yli kahden kolmasosan ravinnonsaannillemme olennaisen kasvin tuotantomäärät ovat riippuvaisia pölyttymisestä, jossa mehiläiset ovat mitä parhaita. Tarkkoja syitä maailmanlaajuiseen mehiläiskatoon ei tunneta. Yhdeksi syylliseksi on kasvimyrrykyjen ohella tunnistettu kansainvälisen kaupan myötä levinneet Varroa destructor -loiset.

Mehiläisten tuontikiellon ansiosta Ahvenanmaan mehiläiset ovat toistaiseksi pysyneet varroapunkilta eristyksessä, vaikka se on kylvänyt tuhoa Manner-Suomessa. Punkki leviää elävien mehiläisten ja toukkien välityksellä. Sen levittämää tautia kutsutaan mehiläisten varroatoosiksi. Punkki loisii mehiläisissä ja ilman torjuntatoimia johtaa mehiläispesän kuolemaan. Muu maailma voi vielä tarvita Ahvenanmaan terveitä mehiläisiä, mutta ainakin ne edistävät paikallista viljelyä.

Oolannin calvados

Perunalastuistaan tunnetussa maakunnassa viljellään myös peräti 75 prosenttia Suomen omenista. Yksi nykyistä merkittävämpi

vientituote voisi olla omenamehusta valmistettu ”Ahvenanmaan calvados”, jota aiemmin kutsuttiin Ålvadokseksi. Nykyisin juoma on nimeltään Åpelbrand ranskalaisten calvados-tuottajien protestoinnin vuoksi.

Normandian Calvadoksen maakunnassa on 400 tuottajaa, jotka saavat käyttää virallista calvados-juoman tuotemerkkiä. Kaikkiaan tilalliset tuottavat kuusi miljoonaa pulloa calvadosta vuodessa. Virallista konjakkia tuotetaan Cognacin maakunnassa peräti 200 miljoonaa pulloa vuodessa. Kaikesta huolimatta Valvira kehotti Smakbyssä toimivan Tjudön viinitilan vetäjiä, Jenny ja Michael Björklundia muuttamaan tuotemerkkinsä nimeä.

Oolannin calvadokseen käytetään ainoastaan ahvenanmaalaisia omenoita. Juomaa kypsytetään vanhoissa tammitynnyreissä kuuden vuoden ajan. Åpelbrandia valmistuu vain 2000 pulloa vuodessa. Pullohinta on toki korkea, mutta tuotannon kasvun varaa olisi rutkasti, mikäli lukua vertaa vaikkapa pienimuotoiseen lahtelaiseen panimoravintola Teerenpelin tislaamoon. Sen 10-vuotiaan single malt -viskin tuotanto oli jo alkuun 40 000 litraa vuodessa. Ginin ja viskin tislaaminen ovat nousseet Manner-Suomessa suosioon paljon oolantilaisten omenabrandi-oivalluksen jälkeen. Voisiko Napuen menestys rohkaista Åpelbrandia uuteen yritykseen maailmanvalloituksellaan?

Polemia-sarjassa ovat ilmestyneet

- 1 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1992
- 2 Erkki Mennola
IDEA KUNNASTA (1992)
- 3 Terho Pursiainen
KRIISIAJAN ETIIKKA (1993)
- 4 Työryhmä Kyösti Urponen (pj.), Raija Julkunen, Olli Kangas,
Jorma Sipilä, Asko Suikkanen ja Petri Kinnunen (siht.)
KASVUSTA VASTUUSEEN
– sosiaalipolitiikan tulevaisuus (1993)
- 5 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1993
- 6 Pekka Ojala–Aulis Pöyhönen
LÄHEISYYSPERIAATE – hallinnon uusjako (1994)
- 7 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1994
- 8 Jorma Hämäläinen–Veikko Teikari
HENKILÖSTÖPOLITIikka PAKKORATKAISUJEN EDESSÄ
(1995)
- 9 Terho Pursiainen
NOUSUKAUDEN ETIIKKA (1995)
- 10 Eero Ojanen
EIPÄJOKI
Fiktiivinen reportaasimatka mihin tahansa suomalaiseen
kuntaan (1995)
- 11 Heikki Koski
KANSALAINEN, KUNTA JA KANSALAISYHTEISKUNTA
(1995)
- 12 Seppo Niemelä
MUUTOSKIRJA
Rohkaisuksi murroksen maailmaan (1995)
- 13 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1995
- 14 Lauri Hautamäki
MAASEUTU ELÄÄ (1995)

- 15 Juha Kuisma–Heikki Haavisto
KAUPUNKI JA MAASEUTU
– avoliitto vai susipari (1995)
- 16 Olli Pusa
ELÄKEPOMMIN VARJOSSA (1996)
- 17 Satu Apo–Jari Ehrnrooth
MILLAISIA OLEMME?
Puheenvuoroja suomalaisista mentaliteeteista (1996)
- 18 Eira Korpinen
OPETTAJUUTTA ETSIMÄSSÄ (1996)
- 19 Erkki Pystynen
LIITTOKUNTA (1996)
- 20 Martti Sinisalmi
TYÖLLISTÄMISTÄ VAI PALVELUA? (1996)
- 21 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1996
- 22 Olli Mäenpää
KUNTIEN ITSEHALLINTO EU-SUOMESSA (1997)
- 23 Tuula-Liina Varis
KRISTALLIYÖ JOENSUUN KAUPUNGINTALON TORNISSA
(1997)
- 24 Terho Pursiainen
KUNNALLISTEN KÄYTÄNTÖJEN ETIIKKA
Yhteisöopin alkeet (1997)
- 25 Siv Sandberg–Krister Ståhlberg
KUNTALAISTEN KUNTA JA VALTIO (1997)
- 26 Pertti Hemánus
KUNNALLINEN TIEDOTTAMINEN JA JASKA JOKUNEN
Tutkittua tietoa ja tutkimattomia tulkintoja (1997)
- 27 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1997
- 28 Esko Antola
UUSI EU? (1998)
- 29 Eero Ojanen
YHTEISKUNNAN ITSEPUOLUSTUS (1998)
- 30 Pertti Kettunen
ELINKEINOPOLITIIKAN TAITO (1998)

- 31 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1998
- 32 Torsti Kivistö
JOUTILAISUUSYHTEISKUNTA (1998)
- 33 Erkki Mennola
IDEA MAAKUNNASTA (1999)
- 34 Jorma Hämäläinen
MINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 35 SINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 36 Juha Talvitie
KUNTA VAI MAAKUNTA?
Globalisaatio ja regionalismi (2000)
- 37 Juha Sihvola
YKSILÖNÄ YHTEISÖSSÄ
Näkökulmia paikallisuuteen, globalisaatioon ja hyvään elämään
(2000)
- 38 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2000
- 39 Seppo Niemelä
TULISIELU
Verkostoajan aluekehittäjä (2000)
- 40 Kauko Heuru
ITSEHALLINNON AIKA (2001)
- 41 Heikki Eskelinen
ALUEPOLITIIKKA RAUTAHÄKISSÄ (2001)
- 42 Matti Wiberg
PALUU POLITIIKKAAN (2001)
- 43 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2001
- 44 Ilkka Virtanen
YLIOPISTOJEN KOLMAS TEHTÄVÄ (2002)
- 45 Arvo Myllymäki
KUNTIEN KUJANJUOKSU (2002)
- 46 Risto Eräsaari
KUINKA TURVATON ON RIITTÄVÄN TURVALLINEN?
(2002)

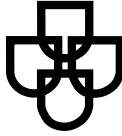
- 47 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2002
- 48 Pentti Arajärvi
PAREMMINVOINTIYHTEISKUNTA (2003)
- 49 Eero Uusitalo
MAASEUTU KANSAN VAI HALLINNON KÄSISSÄ? (2003)
- 50 Esko Juntunen
KUNNAN ELINKAARIHYPPY
– strateginen kehittäminen ja yhteistyö (2003)
- 51 Pekka Sauri
SUOMEN DEMOKRATISOIMINEN (2003)
- 52 Esko Aho
SATTUMA SUOSII VALMISTAUTUNUTTA (2003)
- 53 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2003
- 54 Seppo Rainisto
KUNNASTA BRÄNDI? (2004)
- 55 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2004
- 56 Markku Lehto
TAKAISIN TULEVAISUUTEEN
– valtion ja kuntien yhteinen taival (2005)
- 57 Tarmo Pukkila
IKÄVALLANKUMOUS (2005)
- 58 Matti Wiberg
VALTA KUNNASSA (2005)
- 59 Soili Keskinen
ALAISTAITO Luottamus, sitoutuminen ja sopimus (2005)
- 60 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2005
- 61 Samuli Skurnik
OSUUSTOIMINNASTA OPPIA?
Kuntapalvelut uudessa talousmallissa (2006)
- 62 Markku Lehto
PELASTUSRENKAAN PAIKKAUS (2006)

- 63 Pasi Holm
VEROKIRJA (2006)
- 64 Matti Virén
KANSALAISEN KUNTAUUDISTUS (2006)
- 65 Markku Lehto
OI OMA KUNTANI (2006)
- 66 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2006
- 67 Peter Ekholm
POLEMIA – AJATUSPAJAKO? (2007)
- 68 Aatos Hallipelto
PARAS TUOTTAKOON!
Hyvinvointipalvelujen tulevat markkinat (2008)
- 69 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2008
- 70 KUNNON VALTUUTETUT?
Ilmapuntari 2008, osa 2
- 71 Sami Borg
HILJAA HYVÄ TULEE
Puheenvuoro äänestysprosentista ja vaaliaktiivoinnista (2008)
- 72 Matti Wiberg
HALLITSEKO HALLITUS? (2009)
- 73 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2009
- 74 Jussi-Pekka Alanen
HELSINKI
Kansakunnan pääkaupunki – ihmisten metropoli (2009)
- 75 Laura Berg–Mari K. Niemi
KENEN KUNTAVAALIT? (2009)
- 76 Esa Halme–Lauri Kuukasjärvi
UUSI KUNTA VAI KUNTALIITOS –
KUNTALAISEN ITSEHALLINTO (2010)
- 77 Esko Kalevi Juntunen
SULJETUSTA AVOIMEEN –
TALOUDEN GLOBAALIMYRSKY (2010)

- 78 Anne Luomala – Tuomo Puumala
BUDJETTI –
JULKINEN SALAISUUS VAI SALAINEN JULKISUUS? (2010)
- 79 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2010–2011 (2011)
- 80 Terho Pursiainen
MIELEKÄS ELÄMÄ, MIELEKÄS YHTEISKUNTA (2011)
- 81 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAKIRJA – UUDISTUSAJATUKSIA (2011)
- 82 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2011–2012 (2012)
- 83 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAYHTYMÄ PELASTAA? (2012)
- 84 Ari Mölsä (toim.)
KUNTARAKENNEKIRJA (2012)
- 85 Timo Reina
KAHDEN TULEN VÄLISSÄ –
ALUEHALLINNON TILA JA TULEVAISUUS? (2012)
- 86 Tarja Cronberg
ESTEJUOKSU LUOVAAN SUOMEEN (2012)
- 87 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2012 (2013)
- 88 Marja-Liisa Manka, Laura Bordi ja Kirsi Heikkilä-Tammi
PERUSASIOISTA PIENIIN IHMEISIIN –
KUNTAJOHTAMISEN KUVA (2013)
- 89 Kari Välimäki
KAKKUA JAETTAVAKSI (2013)
- 90 Wille Rydman
UNELMASTA PAINAJAISEKSI?
– Kuinka hyvinvointivaltio syö itse itsensä (2013)
- 91 Yrjö Hakanen
MARKKINOIDEN VAI IHMISEN HYVÄKSI?
– Kommunistin puheenvuoro (2013)
- 92 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2013 (2014)
- 93 Heljä Misukka
KOULUTUKSEN SUURVALTA TIENHAARASSA (2014)

- 94 Markku Lehto
MARKKINAT, SOSIAALITURVA JA YKSILÖN VOIMA (2014)
- 95 Mikael Jungner
SATTUMA, TAHTO JA KOHTALO (2014)
- 96 Juha Kuisma ja Matti Mäkelä
KYLIEN TULEVAISUUS (2015)
- 97 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2014 (2015)
- 98 Pekka Sauri
JULKISHALLINTO JA SOSIAALINEN MEDIA (2015)
- 99 Eero Ojanen
HYVÄ PÄÄTÖS?
Filosofisia näkökulmia päätöksentekoon (2015)
- 100 Kauko Sipponen
SE SUURI KUNTAUUDISTUS (2016)
- 101 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2015 (2016)
- 102 Päivi Lipponen ja Antton Rönholm
PULPETISTA TABLETTIIN
– suomalainen koulu edelläkävijäksi maailman muutoksessa
(2016)
- 103 Antti Mykkänen (toim.)
MAAKUNTAITSEHALLINTO (2016)
- 104 Heikki Saxén ja Salla Saxén
MITEN BIOETIIKKA VOI MUUTTA
SUOMALAISTA TERVEYDENHUOLTOA? (2016)
- 105 Raili Mäkitalo
SUOMESTA IKÄIHMISTEN MALLIMAA (2016)
- 106 Karina Jutila
PILAAKO ELIITTI SUOMEN? (2016)
- 107 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2016 (2017)
- 108 Pekka Sauri
KUNNAT JÄLKEEN SOTEN (2017)

- 109 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2017 (2018)
- 110 Veli-Antti Savolainen
GLOKALISAATIO – PAIKALLISEN ISO UUSI KUVA
(2018)
- 111 Anders Blom
MAAN TAPA MURROKSESSA (2019)
- 112 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2018 (2019)
- 113 Jan Erola
UUSIEN IDEOIDEN SUOMI (2019)

KAKS – Kunnallisanalan kehittämissäitiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena on tukea ja parantaa kuntien ja niiden organisaatioiden toimintamahdollisuuksia.

Rahoitamme hankkeita ja tutkimuksia, joiden arvioimme olevan kuntien tulevaisuuden kannalta keskeisimpiä. Tuloksien tulee olla sovellettavissa käytäntöön. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään ennakkoluulotonta ja uutta uraa luovaa otetta.

Säätiöllä on *Polemiikki*-niminen asiakaslehti ja kaksi julkaisusarjaa:

Polemia-sarja, jossa käsitellään kunnille tärkeitä strategisia kysymyksiä ajattelua herättävällä tavalla.

Tutkimusjulkaisut-sarja, jossa julkaistaan osa säätiön rahoittamista tutkimuksista. Pääosa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan tekijätahon omissa julkaisusarjoissa.

Julkaisut-sarja, jossa esitellään tutkimustietoa tai yhteiskunnallisia keskustelun avauksia.

Toimintamme ja julkaisumme esitellään tarkasti kotisivuillamme www.kaks.fi.

Vuonna 1990 perustettu itsenäinen säätiö rahoittaa toimintansa sijoitustuotoilla.

Osoite Fredrikinkatu 61 A
00100 Helsinki

Asiamies Antti Mykkänen, antti.mykkanen@kaks.fi,
p. 0400 570 087

Tutkimusasiamies Veli Pelkonen, veli.pelkonen@kaks.fi,
p. 0400 815 527

Taloudenhoitaja Maarit Vaittinen, maarit.vaittinen@kaks.fi,
p. 040 716 4807

Tutustu kotisivuihimme (www.kaks.fi)!

POLEMIA

Jan Erola

Uusien ideoiden Suomi

Missä luovuus kukkii? Missä päin Suomea ovat uudet kasvun paikat? Millä resepteillä menestystä haetaan? Kirjailija Jan Erola on poiminut Polemia-kirjaan "Uusien ideoiden Suomi" noin 70 hanketta tai niiden aihioita kaikista 19 Suomen maakunnasta. Lue, virkisty, ideoi, kopioi ja pane toimeksi.

kaks.fi
KUNNALLISALAN
KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

Otavan Kirjapaino Oy

9 789523 490338

ISBN 978-952-349-033-8 (nid)
ISBN 978-952-349-034-5 (pdf)
ISSN 1235-6964